

Maig 1987
núm. 104, any 28

nous horitzons

Ciutat, 5
08002 Barcelona

Primeres jornades nacionals
Dies 4 i 5 d'abril de 1987 Barcelona

núm. 104, any 28

maig-juny 1987

Editor:

Ramon Espasa

Consell de redacció:

Joan Botella

Francesc de Carreras

Josep Chabàs

Joan Coscubiela

Enric Franch

Emili Gasch

Andreu Mayayo

Eduard Jiménez

Miquel Molins

Emili Muñoz

Oriol Ramis

Mariona Ribalta

Ignasi Riera

Francesc Roca

Laura Tremosa

Francesc Vallverdú

M. Vázquez Montalbán

Ricard Vinyes

Directora periodista:

Marta Corcoy

Disseny gràfic:

Josep Ramon Gómez

Pilar Villuendas

Correcció:

Manuel M. Ballester

Subscripcions:

Nous Horitzons

Tel. (93) 302 75 93

Edita:

CPR, S. A.

Redacció i administració:

Ciutat 7

08002 Barcelona

Tel. (93) 301 05 54

Producció:

Fotocomposició Fernández, S. A.

Aragó, 141-143

08015 Barcelona

Imprenta:

Gràfiques Abelló

Marquès de Barberà 25

08001 Barcelona

Distribució:

L'Arc de Berà

Llull, 10-14, baixos

08005 Barcelona (Poblenou)

Tel. (93) 300 32 51

Subscripció

per deu números:

Espanya: 3.250 ptes.

Europa: 3.700 ptes.

Resta del món: 4.000 ptes.

Dipòsit legal: B. 37.808/77

ISSN: 0213-1366

NH és membre de l'APPEC

Editorials

3. L'actual C.E. i l'esquerra europea 4. L'espai comunicacional en català 5. Som 10 milions.

El pensament i l'acció

6. Notícia actual del comunisme. Ricard Vinyes 12. Balanç de les eleccions sindicals. Alfons Labrador 15. Perspectives d'unitat. Pep Martí.

Ajuntaments

19. La nova perifèria «dissenyada». Manuel Larrosa 20. Una àrea metropolitana per al camp. Lluís Cantallops 24. Barcelona: una CES a cada districte. Joan Carles Fernández, E. Guardino, Josep Rojo, Josep Ll. Rosès, J. Ll. de Villante.

Enquesta municipal

27. Respostes d'Antoni Farrés, Maria Dolors Medina, Manuel Larrosa, Francesc Morales, Grup municipal del PSUC de Molins de Rei, Fernando Moreno i Salvador Milà.

Horitzons del món

39. Europa: reforma institucional i reforma econòmica. Antoni Gutiérrez Díez.

Cartes a Nous horitzons

42. Cartes. Irene Armengol, Laura Valls, Lina Ubero, Josep M. Cobos, Maribel Ollé, Carles Santacana i Romà Oltra.

Documents d'arxiu

46. Una vida al servei del poble i del comunisme (1). Salvador González.

Llibres i exposicions

50. L'altra realitat. Marta Selva 51. Calders, etc. Iris Zaida 51. Keynes en català. I.Z. 52. La proposta europea. Francesc Roca 52. Què cal ensenyar? F.R.

Cròniques marxianes

53. Normalitat.

Columnes

3. DE MÉS A MÉS. Per unes bones iniciatives. Francesc Vallverdú 17. T'AVORREIXES O FAS POLÍTICA. Contra el liberalisme econòmic. Francesc Artal 37. NYIC-NYIC FA ESCUDELLA. Des de la perifèria amb certa por. Francesc Rodon 45. POESIA. Joc. Joan Brossa 49. L'ULL DE POLI-FEM. Els privilegis de la salut. Manuel de Seabra.

DE MÉS A MÉS

Per unes bones iniciatives

Francesc Vallverdú

Amb la primavera ha anat prenent forma un nou organisme en el qual som molts els qui hi tenim grans esperances: Iniciativa per Catalunya. Si la fórmula d'Esquerra Catalana per a les anteriors eleccions generals va resultar una mica frustrant, segurament per les urgències en què es gestà, la idea era ben plausible. La fórmula actual, però, és més madura, més viable: Iniciativa per Catalunya pot i deu ser l'esperó d'esquerra que s'havia diluït en el ventall de les forces polítiques catalanes en aquests últims anys.

Iniciativa per Catalunya ha de promoure totes les accions d'esquerra nacional, entre les quals figura l'impuls de la normalització lingüística. És cert que últimament hi ha hagut avenços importants en el procés de (re)catalanització: la reaparició del «Diari de Barcelona», la consolidació de la televisió catalana (expansió de TV3 i l'anunciada desconnexió de Sant Cugat), l'extensió en l'ensenyament de la catalanització primerenca, etc. Però és cert també que les institucions controlades per CiU o pel PSC no fan prou per dinamitzar aquest procés: sovint detectem una excessiva timidesa, per no dir despreocupació, en els plantejaments. Perquè una cosa és la prudència i la flexibilitat amb què s'ha de portar a terme una política lingüística de catalanització, i una altra les ambigüitats i les indecisions que moltes vegades

apareixen en les accions o en les argumentacions de CiU i PSC.

Iniciativa per Catalunya ha d'aprofitar el capital polític que l'esquerra ha acumulat al llarg de la lluita contra el franquisme, primer, i durant la democràcia, després. No és casual, per exemple, que dues ciutats amb forta immigració com Santa Coloma de Gramenet i Sabadell, governades per ajuntaments comunistes, hagin estat capdavanteres en la implantació de la catalanització primerenca a les seves escoles. Alguns socialistes, en aquesta qüestió, manifesten encara certes ambigüitats, perquè creuen que aquest sistema educatiu és poc «respectuós» amb els drets de l'infant, sense tenir en compte que és fonamental, per al país i per aconseguir una plena igualtat ciutadana, que tots els infants a 14 anys dominin les dues llengües oficials. D'altra banda, alguns polítics convergents prefereixen «esquivar» el problema, perquè ja saben que a les seves escoles —d'on sortiran els seus futurs líders— els escolars acaben el estudi dominant les dues llengües, i no els preocupa que a les altres escoles això no s'aconsegueixi. Convé, doncs, que en aquesta qüestió, com en tantes d'altres, Iniciativa per Catalunya demostrï que hi ha opcions més a l'esquerra i més nacionals que les que representen les dues forces majoritàries, i que lluiti per fer-les triomfar.

L'ESTAT DE L'ENSENYAMENT
ALS NOU BARRIS.

- * ESCOLA BRESSOL (ENCARNA ROMÁN, Educadora a l'Escola Bressol, El Castell).
- * E.G.B. (MANUEL ORTIZ, Director Esc. Púb. Tibidabo; AURORA RODRIGUEZ, mestra Esc. Púb. Pau Casals).
- * ENSENYAMENT MITJÀ, (Intervenció d'un membre del grup que impulsa la lluita per la manca de places a l'Ensenyament Mitjà).
- * EDUCACIÓ PERMANENT D'ADULTS (DOMINGO CLAVER, Director de l'Escola d'Adults "Freire").
- * EULÀLIA VINTRÓ, Regidora d'Ensenyament de l'Ajuntament de Barcelona i candidata a l'Alcaldia de Barcelona per el PSUC. i per la coalició "INICIATIVA PER CATALUNYA".

LLOC: ESCOLA D'ADULTS DE PROSPERITAT, Baltasar Gracián, 26
(al costat Plaça Angel Pestaña) (Metro Roquetas, Bus:50-51)

DIA: Dimarts, 31/3/87 a les 19,30h.

PSUC NOU BARRIS
Xafarines, 16, Tel. 354 23 61 (Dijous, 20-22h)

Editorial

La Comunitat Europea, un procés

L'actual CE no ens satisfà. Els sectors progressistes europeus han aconseguit que s'hi anés obrint camí una concepció autònoma, avançada i solidària. Però les forces conservadores hi han tingut i hi tenen un paper molt important.

Això explica un fet contradictori: l'acció comuna dels sectors europeistes avançants va permetre que el Parlament Europeu aprovés, pel febrer de 1984, el Projecte de tractat instituint la Unió Europea, però l'aplicació d'aquest projecte s'ha vist congelada. Les actituds immobilistes d'alguns governs, defensant intrasigentment egoistes interessos nacionals, han paralitzat el procés d'integració.

Així, el Consell Europeu, pel juny de 1985, no es va posar d'acord per convocar la conferència —prèviament decidida— que havia d'establir les normes i els terminis de construcció de la Unió Europea a partir del projecte aprovat. Només va aconseguir la unanimitat per elaborar un pla d'acció més limitat, que es va concretar, pel gener de 1986, en l'Acta Única Europea.

En l'Acta Única l'estructura de la CE continua intocada. Quasi no s'hi amplien les competències comunitàries —només que el Consell ha de consultar el Parlament en algunes qüestions més o la modificació de la regla de la unanimitat. En l'Acta Única es pren l'acord de coordinar la política exterior i d'unificar el mercat abans de l'1 de gener de 1993, però aquesta decisió de crear el mercat únic interior, si no es fa amb una planificació democràtica i amb un control polític participatiu, pot empitjorar la situació desequilibri intraeuropeu, que ja és tan greu actualment.

Allò que és més important, però, és que sembla que els governs no tenen una autèntica voluntat d'aplicar els punts de l'Acta Única que suposen un avenç cap a la Unió Europea.

La CE es troba, de fet, en un procés de desenvolupament que és ple de contradiccions i en el qual Espanya i Catalunya estan implicades. Tots plegats hi tenim un responsabilitat i una capacitat d'acció. Per aquesta raó cal que els comunistes i l'esquerra real en general assumim, amb un sentit crític, però amb voluntat positiva, la nostra condició europea.

I que ho fem amb una clara consciència que:

- formem part d'Europa, una Europa que volem que sigui l'autèntica Europa dels ciutadans;

- som una part del conjunt de l'esquerra europea, una esquerra plural i diversa;
- davant els interessos de les forces del capital industrial i financer, defensem els interessos i les reivindicacions dels sectors populars i dels treballadors dins l'espai social europeu;
- per nosaltres, la unió política d'Europa ha d'aspirar a trencar les limitacions geogràfiques i els egoismes corporativistes, respectant les característiques nacionals i regionals;
- volem, com a europeus, una Europa autònoma, que prengui lliurement els seus compromisos, sense deixar-se condicionar per la política de blocs i amb una clara voluntat solidària amb els països del Tercer Món.

Cal que ens acostumem a reflexionar i a actuar com a europeus, com a europeus d'esquerra, com a europeus d'esquerra solidaris.

El nostre compromís amb la CE, expressat inicialment amb la signatura del Tractat, la incorporació a les seves institucions i l'aprovació de l'Acta Única Europea per part del Parlament espanyol, demana ara un pas endavant amb la celebració de les primeres eleccions directes al Parlament Europeu.

El PSUC ha reclamat per a aquestes eleccions una llei que consideri Catalunya circumscripció electoral. Mantenim i continuarem defensant aquesta reivindicació des del Parlament Europeu mateix, que haurà d'elaborar noves normes per a les eleccions del 89.

El procediment proposat pels socialistes, i aprovat pel Parlament espanyol, per designar provisionalment els 60 eurodiputats que corresponen a Espanya va fer possible que entre ells no hi hagi cap comunista, injustícia que hauran de corregir les pròximes eleccions.

La presència dels comunistes al Parlament Europeu és fonamental per defensar les reivindicacions populars i per fer avançar el projecte —democràtic, participatiu i progressista— que impulsa el grup comunista del Parlament. Aquest projecte rebrà un reforçament amb la nostra presència, però, alhora, serà una potenciació del nostre propi paper com a força comunista europea, democràtica i forjadora dels instruments per fer possible l'hegemonia de l'euroesquerra a Europa.

Per fer avançar una alternativa democràtica i progressista a Europa, com a expressió de la unitat política, considerem que els objectius imprescindibles són:

- la reforma institucional de la CE;
- l'elaboració i l'aplicació d'una política econòmica, social i cultural que obri perspectives per superar la crisi i l'atur;

- l'impuls d'accions decidides de protecció i recuperació del medi ambient i de millora de la qualitat de vida, amb directrius comunes, a tot els països de la CE;
- l'aplicació decidida d'una nova concepció de la defensa europea, de la política internacional comuna, basades en la pau, la solidaritat i la seguretat recíproca i col·lectiva.

Editorial

L'espai comunicacional en català es configura

TV3 arriba, sense grans dificultats i gràcies a unes xarxes de repetidors d'iniciativa de base, fins a les comarques del nord del País Valencià, tot passant per les Illes. Amb zones d'ombra en retrocés, una televisió pública en català es veu a Elx, a Alcoi, a Alacant, a la Vila Joiosa... L'altra, encara no. De moment, el circuit català de TV2, que sembla ja definitivament possible en hores de gran audiència (i a desgrat de la total oposició del Consell de RTVE, format com és sabut pel PSOE i AP), es limita a la limitada audiència de la segona cadena en l'àmbit de les quatre províncies.

A l'altra punta, la retransmissió d'un partit de rugby, amb l'USAP de Perpinyà, ha tingut l'èxit que calia esperar. Mentrestant, el «décochage regional» en català —i en occità— de FR3 és quasi simbòlic.

Els diaris en català han passat de dos a tres. L'Avui s'ha renovat. El Punt Diari treu un setmanari en català: és el Punt Diari Catalunya Nord («Rosselló Conflent Cerdanya Capcir Vallespir Fenolledes. Preu: 6 francs»). Per primer cop, un setmanari en català, a la Catalunya Nord. El vell Brusi ha esdevingut, això no havia passat mai, el Diari de Barcelona.

I el boom de les revistes. Hi ha revistes en català a llocs on mai —mai— n'hi havia hagut: a la franja de Ponent, per exemple, és a dir, a l'Aragó, on, recordem-ho el català és oficialment reconegut. I revistes amb presència del català, a Alacant, per exemple, a Canelobre.

El futur. El futur no està decidit, és clar. No sabem en quina llengua emetrà T.V.V. la televisió de la Generalitat valenciana. No sabem —però aquí les incògnites semblen menors— si els futurs canals privats es regionalitzaran. No sabem quin serà el lloc del català el «Año de España» (no ratlleu les titelles, si us plau), ni quin serà la fonètica de Barcelona 92. No sabem quin serà l'estatut del català a la CE. No sabem si el colonialisme cultural en català (les sèries nord-americanes, els concursos made in USA, la provinciana administració per la cultura en castellà) continuarà, disminuirà o augmentarà. Només sabem que nosaltres hi serem. Com hi hem estat durant cinquanta anys. Com Treball. Cinquanta anys en català. Cinquanta anys per la llibertat, contra tots els colonialismes. A favor, doncs, dels novinguts, dels nous catalans. I dels catalans que els neoliberals de Madrid, de Barcelona (de València, de Palma i de Perpinyà) volen mantenir tal com són. De la mateixa manera que, tal com ens explica Günter Wallraff, les dretes alemanyes volen mantenir els immigrants: no integrats, i, doncs, explotats.

GÜNTER WALLRAFF

Editorial

Som 10 milions

La Generalitat de Catalunya comunica, per mitjà de grans tanques publicitàries, que «Som 6 milions». Es tracta, sens dubte, d'un error de càlcul. O d'un càlcul massa apresat, que només busca el rendiment immediat. Estadística-ment, si ens comptem tots, som més. Si comptem tots el que, per exemple, Salvador Espriu, comptaria, la suma serà una altra. Espriu va escriure, a Barcelona, el 1959:

Jo sóc d'una petita terra
... estesa per llevant al llarg de la vella mar
que atansa el difícil i sangnós diàleg
de tres continents.
Unes palmeres que amb els ulls closos
miro sempre immòbils sota l'oreig
tanquen el meu país pel migjorn.
Pel nord, unes maresmes. I a posta de sol
hi ha unes altres terres que anuncien el desert,
les nobles, agostades, espirituals terres germanes
que jo estimo tant.
Alts cims trenquen la meua pàtria en dos estats
però una mateixa llengua és encara
parlada a banda i banda,
i clares illes endinsades en el mar antic...

Entre les palmeres del Sud, les maresmes del Nord i les illes endinsades, som 10 milions. La qüestió no és, és clar, de simple estadística. Hi entren altres factors. Per exemple, l'econòmic. Des del punt de vista del mercat cultural, o del mercat comunicacional, «qui es queda amb un mercat de sis milions de persones, si, amb poc esforç, pot aconseguir-ne un de deu milions?» (El temps, núm. 142).

¿Quin sentit te que la Generalitat de Catalunya no faci un poc d'esforç? Per què no comptar amb tots els que som? En el benentès que la característica comuna d'aquests deu milions és la diversitat. Compteu-ho: jugadors de rugby del Rosselló i gitanos de Figueres, els que fan vella a Mallorca o al Maresme i els marxistes del Prat, els pied-noirs d'Alacant, i els occitans de la Vall d'Aran; els que organitzen processons laiques de Setmana Santa a Pubilla Cases i els negres de la costa, els raiers amateurs dels Pirineus i els ràdioaficionats de Barcelona, els mestres de la Vall d'Uixó i els «petrolers» del Delta de l'Ebre, els cambrers d'Eivissa i els pescadors del golf de Roses, els llauradors de l'Horta i els exiliats d'Amèrica Llatina, els «xurros» dels Serrans i els gallecs de «Nos» de Sabadell, els excursionistes a la Foia de Bunyol i les clarisses de Pedralbes, els músics valencians i els «paellers» tortosins, els de la Siemens i els de la Ford, els fabricants de torró de Xixona i els que en fan a Agramunt, els jugadors de cartes de Gràcia i els bàrmans del barri del Carme, els ecologistes de l'escola de la natura de Badalona i els urbanistes de l'Elx, els escriptors de la Safor i els ciclistes de Sants, els lectors de Reus i els estudiants de Lleida, els hotelers de El Vernet i els informàtics de l'Ibm, els interns de Bétera i els de Salt, els fallers de Russafa i els castellers de l'Arboç, els canaricultors de Molins de Rei i els perfumers de Perpinyà, els «amos» de Mallorca i els àrabs de Barcelona, els diables de Nou Barris i els petanquistes de Sant Idelfons, els poetes de Santa Coloma de Gramanet i els llibreters de Castelló, els enginyers d'Ascó i els tècnics del «Jaume Almera»... Ah! La meitat som dones.

Notícia actual del comunisme (un comentari a la conferència de l'Hotel Manila)

Ricard Vinyes

«El comunisme no és per nosaltres ni un «estat» que calgui crear, ni un «ideal» sobre el qual haurà de reglamentar-se la realitat. Nosaltres anomenem comunisme el moviment real que aboleix l'estat de coses actual. Les condicions d'aquest moviment són resultants de premisses existents en l'actualitat.»

K. Marx, F. Engels; La ideologia alemanya.

Raons o il·lusions?

D'uns anys ençà s'ha instal·lat entre els medis radicals del nostre país, un eslògan que expressa l'arrelament preocupant d'un estil d'anàlisi social aliè a la nostra cultura política i teòrica. Em refereixo a la invitació a triar entre raó i voluntat. La primera opció, la racional, es vincula a la noció de «pessimisme asenyat», és a dir, entén que en la realitat social actual tot tendeix al «mal», a la destrucció o a l'aiguallament dels valors propis de la cultura de l'esquerra; vull dir, de tot el que ha bastit la cultura de la igualtat. La segona opta per considerar «il·lusori», és a dir, possible tan sols irracionalment, la generació d'un ordre social millor que el present; i, per tant, l'acció —o l'organització de les idees per a l'acció— i tot el que se'n deriva és motivat per il·lusions, no per raons: és l'optimisme de la voluntat contra el pessimisme de la intel·ligència.

L'eslògan que tanta publicitat ha obtingut, i que ha esdevingut corollari obligat de multitud d'articles periodístics, sovint mercenaris, és atribuït a Gramsci —diuen. I en canvi no és veritat que tingui «copy-right» del comunista italià, sinó que, aquest, ocasionalment el manllevà a un escriptor progressista francès, Romain Rolland (1). L'explicació no és gratuïta sinó pertinent, perquè Rolland i Gramsci pertanyien a cultures polítiques, a tradicions intel·lectuals, ben

diferents: Gramsci es reclamava marxista, Rolland mai. Malgrat les coincidències empíriques de l'un i l'altre (no a la guerra, no a la fam, no al feixisme, no a l'explotació...) els estils de pensament són molt diferents; per entendre'ns, equivalen a la distància i proximitat que pot haver-hi entre Lenin i Tolstoi, o entre Rosa Luxemburg i Jaroslav Hasejk, o entre Estanislau Ruiz i Ponsetí i Carles Riba, o entre López Raimundo i Salvador Espriu, o entre...

La cosa ve al cas perquè aquesta fórmula sintetitzada, empara, un codi interpretatiu de l'actual situació de la societat catalana; breu: no hi ha *raons* per a la presència del PSUC; el que en manté l'existència és una *voluntat ètica*, la il·lusió, no la raó; tan sols arguments d'indignació, de contestació altruista. No em queixo que aquests arguments no siguin de consideració, sinó que són els únics. A tot estirar, el PSUC es presenta com una «necessitat històrica». Enemics i —per frivolitat també amics— repeteixen la tesi de la «necessitat» desconsiderant les raons de tota existència real.

Aquest conflicte és present en els darrers papers que la direcció del PSUC ha elaborat a fi i efecte d'encarilar la discussió y l'acció dels militants i dels comunistes; em refereixo al text del Projecte Nacional d'Esquerres i, més explícitament, al discurs de Rafael Ribó a l'Hotel Manila (2). Ho dic perquè en aquests documents s'aposta, fermament, per la consolidació del PSUC en tots els terrenys —electoral, social, cultural— i s'hi expressa la confiança en la seva permanència futura tot indicant uns paràmetres d'actuació. Només un problema: al voltant, a la societat catalana, no hi ha res, es diu, que faci pensar en raons que fonamentin la permanència del PSUC. Vull dir que davant l'anàlisi proposada (oferta als militants) la conclusió no és «raonable», la conclusió és producte —o més ben dit sembla producte— de la voluntat i la il·lusió. El problema, pressento, rau en l'anàlisi. Una anàlisi que té punts d'arrencada de dubtosa fiabilitat: l'hegemonia conservadora a què alludeix pren per única base empírica els resultats electorals, però només una mena de resultats electorals, els que fan referència al Parlament català, les Corts o els municipis; en segon lloc, es refereix a l'auge de la ideologia conservadora prenent, en aquest cas, com a única base empírica, el creixent «radicalisme nacionalista entre la joventut», vinculat a una alarmant «acatalanització» (em demano si el concepte té contingut real); finalment, la separació entre intel·lectuals i partit manifesta —es diu— el cansament dels primers respectes a l'excessiu oportunisme del segon.

Però aquest no és un panorama real, més aviat és el resultat d'un procediment analític aliè a la nostra tradició intel·lectual i política.

Un vast estat de coses

És més profitós seguir l'estil proposat per Gramsci en una pregunta/resposta que sembla feta exprés per a l'actual temàtica:

«¿Teòricament pot existir un grup, relativament petit, però sempre notable, per exemple d'alguns milers de persones, homogeni socialment i econòmicament, sense que la seva mateixa existència demostrï un vast estat de coses i d'estats d'ànim corresponents, que no puguin expressar-se només per causes mecàniques singulars i, per això, transitòries?» (3)

En aquest «vast estat de coses» i d'«estats d'ànim corresponents» és on reposen les raons que argumenten l'existència política de tota organització. Ara bé, la interpretació d'aquest «estat de coses» s'exhau-reix en les institucions públiques? Si considerem que les relacions de producció de qualsevol societat afecten tota la societat no ho podem acceptar de cap de les maneres; i, per tant, els resultats electorals als parlaments i municipis, en el moment de descriure la situació social en són un element, però no pas l'element exclusiu. A Catalunya a més, hi ha eleccions de molt diversa índole: hi ha, per exemple, eleccions sindicals en les quals, per cert, s'ha consolidat l'opció favorable als anhels igualitaris dels treballadors (4). I hi ha eleccions a consells escolars, i n'hi ha a les vocalies de les associacions de veïns, i a diverses entitats que organitzen una part de la vida de la població; i n'hi ha als llocs on es reuneixen massivament els joves: les escoles, els instituts, les universitats; n'hi ha a centres naturals de la vida intel·lectual: instituts de recerca o de transmissió cultural, i en ells sovint la presència de comunistes —amb carnet o sense— és qualitativament important. Cada dia es prenen decisions que afecten, en la seva aparent petitesa, en la seva formal intrascendència, el canvi o el manteniment de situacions de desigualtat econòmica, cultural, lingüística, política... Decisions importants perquè manifesten una abolició positiva de l'alienació; positiva perquè implica una reestructuració de la vida diària; i aquesta reestructuració, encara avui, segueix els paràmetres dissenyats pel PSUC, molt més en aquests nivells que no pas en el de les institucions públiques nacionals. És fora de tot alligonament històric retornar al vell mite de la Il·lustració francesa que proposen els tec-

nòcrates socialistes i liberals quan invoquen la vella i devaluada utopia del «gran legislador», del «príncep il·lustrat», que adopta les mesures adequades i «inicia» la «gran transformació social».

M'hi he referit perquè és sobre la petita base empírica electoral que es fa la desproporcionada afirmació que, avui, l'hegemonia a Catalunya la té un corrent ideològic determinat, el «pujolisme». Francament, és difícil acceptar-ho.

Hegemonia, terra de ningú

És tremendament primitiu concebir l'hegemonia en termes de quantitat de vots. Més profitós resulta usar la proposta de Gramsci: com a *domini polític* i com a *direcció moral i intel·lectual* (5).

El partit o coalició que organitza el «pujolisme» ha esdevingut parcialment dominant perquè ha assolit liquidar corrents històrics tan importants a Catalunya com el republicanisme, concentrat majoritàriament a ERC, i també ha liquidat la multitud de taifes en què el conservadorisme indígena (el dels «Tercios de Montserrat» i de Ignació Agustí) s'ha expressat sempre. Ha liquidat sectors —no solament individualitats— de la socialdemocràcia: la tradició «felipista» i bona part de «pallaquisme» han donat dirigents de primera línia al «pujolisme» (Cullerell, Ferrer...), que els ha assumit i reconvertit. Aquest domini manifest en el mapa estasiològic del país, i doncs al Parlament i al Govern, no és tan clar en els municipis. A l'àrea metropolitana de Barcelona els municipis són majoritàriament a mans del PSC-PSOE i del PSUC. A la resta de Catalunya interessa remarcar que no són pocs els municipis que han aturat l'èxit pujolista promovent candidatures que heretaven la cultura unitària i progressista de l'Assemblea de Catalunya. Si observem el món del treball comprovem que, a diferència del PNB el pujolisme ha fracassat reiteradament (perquè ho ha intentat més d'un cop) en el seu propòsit de construir un sindicat propi, fins i tot ha fracassat sectorialment: el Sindicat de Quadres és avui material d'enderroc, i sindicats d'estudiants com FNEC i BEN han resultat ser un simple producte estètic. Però ni tan sols han reeixit a controlar el principal sindicat rural, la Unió de Pagesos, reiteradament enfrontat amb la política del Govern Pujol; és més, una lectura amatent de *La Terra* mostra les enormes discrepàncies polítiques, socials i ideològiques que hi ha entre el sindicat y el partit qualificat d'hegemònic; és l'atzar, qui va fer que la direcció de la Unió encomanés a una revista com *Nous Horitzons* la realiza-

ció d'una exposició commemorativa del seu desè aniversari?. El domini polític del «pujolisme» és un domini polític administratiu —importantíssim, doncs— però no social. A Catalunya ningú no el té.

Si se'ns demana qui té la direcció oral i intel·lectual, és difícil acceptar una resposta que atribueixi aquesta direcció al «pujolisme». Es cert que disposa d'una intel·lectualitat orgànica activa i radicada en el canemàs social del país, en llocs que el vertebrèn. Però la indefinició del projecte polític, la boirositat de la seva formulació (innovació, modernització, iniciativa), perfectament explicitada a l'exposició «Catalunya 2000», han creat un buit de paradigmes ètics i espirituals a la seva pròpia intel·lectualitat. La consciència que calia omplir aquest buit inspirà l'operació Rigol, amb la qual s'intentà crear un paradigma cultural que dotés d'uns mínims punts de referència no tan sols la seva pròpia intel·lectualitat orgànica, sinó també la dels adversaris. És de doldre que la desorientació d'alguns militants comunistes els portés a col·laborar activament en aquell projecte. Avui constatem l'estrepit, probablement significatiu, d'aquell fracàs. Fins i tot col·lectius com el del Col·legi de Filosofia, en què s'havien dipositat enormes esperances («heu de fer un altre noucentisme» els recomanà Pujol en l'acte d'inauguració de la seva seu) han cercat un altre mecenatge polític, sota el nom d'Institut d'Humanitats, a càrrec de la Diputació de Barcelona.

Aquest manament d'objectius i referències intel·lectuals i morals constitueix una feblesa important del «pujolisme» a l'hora de vertebrar alguna cosa que no sigui efímera; una expressió n'és la producció artística i literària, en tots els seus gèneres, del voluble discurs postmodern. Just aquesta feblesa ha contribuït a què se cerquin models en l'adversari, en els valors que emanen de la cultura igualitària present en el país, que ha disposat i disposa d'una activa intel·lectualitat orgànica amb un patrimoni considerable. Tenim patrimoni i divulgadors que el racionalitzen i el constitueixen en valors paradigmàtics positius. Per exemple, l'èxit del «No» català a l'Otan explicita l'assumpció dels valors de la nostra cultura de la pau per bona part de la intel·lectualitat orgànica pujolista, per part dels adversaris; és un èxit rellevant haver assolit crear un estat de coses tal, una convicció ètica pacifista, que obligués Pujol, atlantista convençut, a recomanar «llibertat de vot» per no violentar sectors importants del seu públic.

Adéu Vandellós, adéu

En parlar del lideratge ideològic atribuït al «pujolisme» és fa una referència al nacionalisme amb què

es pretén fonamentar aquest lideratge. És a dir, s'identifica nacionalisme amb pujolisme i s'afegeix que el nacionalisme pren posicions i, per tant, el «pujolisme». És una afirmació que fonamenta la seva base empírica en el que s'anomena creixent «radicalisme nacionalista entre la joventut» (6). La realitat ho ha desmentit. Milers de joves han sortit al carrer, s'han organitzat entre ells, han creat els seus eslògans i les seves cançons; hem vist com argumentaven les seves vindicacions, hem vist com ensorraven els «perillosos» sindicats nacionalistes, i hem vist que la base de la seva mobilització —gens esporàdica— eren valors difosos per la tradició socialista que, a Catalunya, han racionalitzat i divulgat sempre, capil·larment, els comunistes: qualitat de l'ensenyament públic, igualtat social i catalanització integral de l'ensenyament. No eren nacionalistes/pujolistes els que ho demanaven. Eren joves catalans que han connectat amb la nostra cultura igualitària. I això ha estat així no casualment, sinó per la pervivència d'aquests valors en les famílies treballadores, en les associacions de diversa índole on aprenen a viure, en els centres d'ensenyament o en els llibres de text, els continguts dels quals —convé observar-ho— ha canviat profundament després d'esforços importants coronats, tanmateix, per l'èxit; textos que els fan aprendre com és la societat en què viuen i com hauria de ser (7).

En una recent enquesta realitzada pel CDES, s'explica el progressiu arrelament dels nostres joves al país. Se'ns mostra una societat que té diferències importants amb la dels anys seixanta. No hi ha la mobilitat d'aquells anys. Al contrari, ara és força estable, com mai ho havia estat en tot el segle; i es produeixen fenòmens d'homogeneïtzació cultural entre els menors de vint-i-cinc anys; i es mostra que aquesta població jove és fortament participativa i se sent integrada en la societat a què pertany (8). En aquest esquema, quins són els valors intel·lectuals i morals de la nova societat catalana que es despedeix aplegament del compungit J.A. Vandellós? El nacionalisme segur que no. Ho han demostrat, i al carrer. L'onze de setembre s'acaba just la matinada del dotze, i té més d'estètica que de dada empírica per valorar els nous corrents. La cultura igualitària present, heretada per la societat catalana, no es petita, i es manté en tots els terrenys per l'esforç quotidià de milers de ciutadans l'activitat dels quals, per cert, no és avaluada en l'anàlisi política dels principals documents del nostre partit, malgrat que és en aquesta activitat on són presents les raons de l'existència del PSUC. Intentar canviar aquesta perspectiva analítica és precisament el que inspirà l'enfocament que *Nous Horitzons* donà al volum *La nostra utopia* i a l'exposi-

ció «Estimat PSUC». La direcció moral i intel·lectual és encara avui un tema no resolt a favor de ningú.

Una revolució passiva.

De la «transició» ençà hem viscut un període històric caracteritzat per una «revolució passiva». És a dir, hi ha hagut progressos tangibles, però que s'han realitzat sense iniciativa popular massiva. Partits històrics com el PSUC han vist minvar la seva presència orgànica; els socialistes no han assolit (o no han desitjat) construir un partit, car un partit és alguna cosa més que militants-funcionaris. És comunicació orgànica, publicacions, eines de formació de la consciència de grup. La resta ha estat liquidada. Els liberals han assolit irradiar una estètica progressista adoptant algunes mesures francament populars; justament perquè la seva manca d'hegemonia els ha obligat a assumir molts elements de l'antítesi política dels adversaris (¿poden oblidar la presència del PSUC al primer govern de la generalitat, o la seva presència incisiva en l'aletergida vida del Parlament de Catalunya?). És la dialèctica innovació/ conservació el que Pujol ha constituït com a «classicisme nacional»; i ha estat (però no tenia per què ser així) sintetitzat ideològicament pel valor «seny», aval de tot el seu historicisme i presentat coherentment com a legitimador d'una sola política catalana/nacional possible.

Des del 23 de febrer de 1981 han passat uns anys en què no es manifestava cap energia popular fora del recurs institucional màxim del vot. Tanmateix, les mobilitzacions de mestres demanant una escola pública de qualitat, iniciades el febrer de 1985, probablement marquen la fi de la desmobilització popular; després vindria la vaga general del vint de juny, i les mobilitzacions antiatlantistes, i avui milers de joves que aconsegueixen, pam a pam, el seu programa des de la mobilització tot creant una infraestructura gens feble, garant del moviment.

La concepció gramsciana de «revolució passiva» pressuposa l'existència d'una antítesi vigorosa, que «manifesti totes les seves possibilitats intransigentment» (9). L'antítesi hi és. Tanmateix, aquesta situació de «revolució passiva» ens ha manifestat els seus perills més negatius amb l'aparició, al bell mig del moviment comunista, d'una cultura del desfetisme històric que contribueix a explicar el transformisme de molts dels seus intel·lectuals orgànics, els quals han convertit la penetració de l'antítesi en l'adversari en un programa, en una estratègia política, i ha implicat l'abatiment de molts quadres populars. Una

transformació realitzada sota la convicció que era l'única política popular possible; això en el benentès que l'adversari no reposa sota unes úniques sigles sinó que és la política d'aquestes sigles el que el defineix. Per exemple, en l'excel·lent discurs de R. Ribó durant el debat sobre l'Estatut d'autonomia s'explicità la coincidència política de CIU i PSC (PSC-PSOE) al llarg de set anys.

He insistit en aquest assumpte perquè és el resultat d'una anàlisi que no va més enllà del moviment institucional. El concepte «revolució passiva» que utilitzà Gramsci per explicar-se els resultats del «Risorgimento», és útil com a criteri interpretatiu de períodes històrics, com el que ha travessat Catalunya els darrers deu anys, però tan sols com a criteri interpretatiu. Podem comprovar que la seva impostació com a estratègia política equival a la desfeta, o al que ve a ser, a la llarga, el mateix: l'existència indigent de raons i idees, de sentiments polítics i socials d'indignació i rebel·lió, que mancats d'organització, i doncs de vida real, són d'una eficàcia transformadora dubtosa.

Arribats en aquest punt em penso que la referència en el text del «Manila» a la manipulació dels intel·lectuals-professionals, dels especialistes, per part, no ja del PSUC, sinó dels partits, expressa un complex de culpabilitat estrany en el moviment comunista. En definitiva, qui és manipulat: el partit o l'especialista? qui és que gaudeix de prestigi, l'especialista o el col·lectiu que concebeix presentar-lo vinculat al moviment real? Em permeto enllestir la cosa ràpidament responnent amb un text d'Antoni Tàpies:

«De mica en mica anàvem trobant-nos relacionats amb moltes de les accions per les quals, aquells anys, lluitava unificada l'oposició. Ja sé que algun malpensat dirà que, en realitat, el que passava era que els polítics sabien tenir bon compte de les relacions públiques i que «instrumentalitzaven» els artistes. Jo no ho he vist mai així. I si algú ho hagués fet, no solament jo hauria trobat que era perfectament lícit, sinó que en realitat m'honoraven i em feien un favor. I si he de dir tota la veritat, crec que és gràcies a aquells contactes que em van anar desapareixent totes les frustracions pessimistes que tant m'havien turmentat respecte al meu treball de pintor aquí al país» (10).

Haig de confessar que si no hagués fet aquesta referència hauria rebentat. I tancat aquest parèntesi relaxant, gosaria dir que aquest és el «vast estat de coses» que dona les raons d'existència d'una organització com el PSUC, les raons de la seva debilitat i potencialitat alhora. Maruja Ruiz ha explicat en un

bell article que l'eixida, i doncs el programa, està en la capacitat del moviment comunista d'impulsar entitats de participació social, és a dir, de vertebració, per tal de mantenir i convertir en hegemònics els valors de la nostra cultura igualitària al bell mig d'aquesta societat, afortunadament cada cop més homogènia i estable, més radicada, que ara com ara no ha girat encara els ulls, massivament, cap als principis insolidaris, sense futur dissenyat, d'un adversari que, si bé posseïx un rostre mutant, té l'ànima perenne.

NOTES

1. Antonio Gramsci, *Discorso negli anarchici* «Ordine Nuovo», 3. X. 1920, p. 400. També la carta d'A. Gramsci al seu germà Carlo explica el sentit que donava a l'expressió de Rolland: «Il mio stato d'animo è tale che se anche fossi condannato a morte, continuerei a essere tranquillo e anche la sera prima dell'esecuzione magari studierei una lezione di lingua cinese. La tua lettera e ciò che mi scrivi di Nannaro mi hanno interessato molto, anche meravigliato. Voi due avete fatto la guerra: specialmente Nannaro ha fatto la guerra in condizioni eccezionali, da minatore, sotto terra, sentendo attraverso il diaframma che separava la sua galleria dalla galleria austriaca il lavoro del nemico per affrettare lo scoppio della mina propria e mandarlo per aria. Mi pare che in tali condizioni, prolungate per anni, con tali esperienze psicologiche, l'uomo dovrebbe aver raggiunto il grado massimo di serenità stoica, e aver acquistato una tale convinzione profonda che l'uomo ha in se stesso la sorgente delle proprie forze morali, che tutto dipende da lui, dalla sua energia, dalla sua volontà, dalla ferrea coerenza dei fini che si propone e dei mezzi che esplica per attuarli — da non disperarsi mai più e non cadere più in quegli stati d'animo volgare e banali che si chiamano pessimismo e ottimismo. Il mio stato d'animo sintetizza questi due sentimenti e li supera: sono pessimista con l'intelligenza, ma ottimista per la volontà. Penso, in ogni circostanza, alla ipotesi peggiore, per mettere in movimento tutte le riserve di volontà ed essere in grado di abbattere l'ostacolo. Non mi sono fatto mai illusioni e non ho avuto mai delusioni. Mi sono specialmente sempre armato di una pazienza illimitata, non passiva, inerte, ma animata di perseveranza». *Lettere dal carcere*, Torino, 1968, p. 310.

La temàtica ha estat tractada també per Ralph Miliband: *The new Revisionism in Britain*, «New Left Review», n.º 150, pp. 1-26, march/april, 1985.

2. Els textos: R. Ribó, Conferència de ...a l'Hotel Manila, Barcelona, 16-12-1986.

Per aclarir la distinció entre «militants» i «moviment comunista» vegeu els núms. 90 i 91 de *Nous Horitzons*, d'agost i setembre de 1984, dedicats al «comunisme».

3. A Gramsci, *Quaderni dal Carcere*, Torino, 1975, p. 1827.

4. «Trebalt», n.º 807, gener 1987. I una ullada a la contraportada de: *La nostra utopia; Psuc, cinquanta anys d'història de Catalunya*. Planeta, Barcelona, 1986.

5. Prenc aquest concepte d'hegemonia en la versió d'A. Gramsci. La seva descripció se segueix al llarg dels *Quaderni...*; orientativament cito una referència, p. 1.250. Vegeu també el tractament de l'assumpte en: Francesc Roca: *L'hegemonia a Cata-*

lunya, «N.H.» n.º 93, pp. 22-25. Una bona interpretació del concepte gramscian: Corrado Vivanti, *Egemonia/dittadura*, dins «Enciclopedia Divino-Fame», pp. 260-297, Torí, 1978.

6. R. Ribó, op. cit. p. 5; i, *Projecte Nacional d'Esquerres*, p. 4.

7. No em puc estar de refermar aquesta observació amb alguns fragments d'un llibre de text utilitzat a gran nombre d'escoles públiques i privades: *L'escó* (vuitè curs de Ciències Socials, Cicle Superior EGB) ed. Onda, Barcelona, 1986; autors: Antònia Hernández, Montserrat Oller, Montserrat Oriol, Imma Socias. En relació a la incorporació de les classes subalternes a l'ensenyament mitjà i superior, en el llibre s'explica així el fenomen: «En aquest procés de massificació de l'ensenyament hi jugaran un paper fonamental les classes mitjanes, de què ja hem parlat àmpliament, que pressionen per tal d'accedir a l'ensenyament secundari i superior, ja que troben en l'ensenyament una via de mobilitat social ascendent.

«Tot això definit fins ara, juntament amb l'augment demogràfic que ha sofert la població en aquests anys d'industrialització avançada, ha portat un desequilibri entre l'oferta de places i la demanda d'educació que ha suposat greus problemes en la política educativa. Davant d'aquests problemes molts governs han pres mesures concretes, com és ara no donar possibilitats de repetir curs, el control de l'accés a l'ensenyament superior, etc.; mesures, totes, que afecten negativament els alumnes» (op. cit. p. 207).

El concepte de salut és definit per tres aspectes: «El primer és l'autonomia. Una manera de viure autònoma és quan, amb malaltia o sense, l'home és el màxim amo de si mateix. El segon és la solidaritat, que entén la salut com la de l'home membre d'una societat. El tercer punt és la satisfacció profunda de l'individu: encara que, visiblement, hom es pugui trobar malament, és la joia que s'obté quan s'està en bona relació amb la realitat. Per tot això la salut és aquella manera de viure que és autònoma, que és solidària i que és joiosa» (p. 204).

El capítol «Perspectives de futur» resumeix passat i present, i proposa un futur concret, desitjable, en la següent forma: «A manera de síntesi, podríem dir que el comportament de l'economia capitalista ha estat semblant a l'economia del *cow-boy*: individualista, depredadora i desenfrenada. Segons Boulding, l'economia del *cow-boy* ha de deixar pas a l'economia de l'astronauta, en què la terra, convertida en una aeronau espacial ha de ser vigilant amb la seva economia perquè no és il·limitada, i tendir a la cooperació social» (p. 88).

Una cançó resum tot el discurs d'una societat futura volguda per les autores, la que difon el text, *Imagine*, de J. Lennon: «Imagina que no hi ha propietats/ no sé si podràs/ que no hi ha necessitats/ ni cobdícia, ni fam,/ sinó una germanor entre/ tots els homes/ Imagina tot el món/ compartint tot el món» (op. cit. p. 87).

8. *Enquesta metropolitana 1985-1986. Activitats i formes de vida de la població*. Barcelona, setembre de 1986, pp. 420-21.

9. Rastregeu el concepte al llarg dels *Quaderni...* La millor guia: l'índex analític del volum TV. També Christine Buci-Glucksmann: «Sui problemi politici della transizione: classe operaia e rivoluzioni passiva», dins *Politica e storia in Gramsci*, vol I, Riuniti, Roma 1977, p. 99. L'autora havia tractat el mateix tema amb anterioritat a *Gramsci et l'Etat. Pour une théorie matérialiste de la philosophie*. Fayard, París 1975; llibre que dins el seu interès conté tots els tics i vicis del «galomaxisme» dels anys setanta. Una altra òptica és la que sobre el mateix tema ofereix Franco de Felice: *Rivoluzione passiva, fascismo, americanismo in Gramsci*, dins el volum ja citat de *Politica e storia in Gramsci*, pp. 161 i ss.

10. Antoni Tàpies: *Memòria personal*, Barcelona, 1977, ed. Crítica, p. 382.

En relació al tema vegeu també un clàssic: Carles Riba, *Polítics i intellectuals* O.C., vol. II, pp. 315 i ss.

11. Maruja Ruiz, «Quan mirem ens miren». A *La nostra utopia...* pp. 28-30.

LA VIDA QUOTIDIANA DE LA DONA

Balanç de les eleccions sindicals a Catalunya

Alfons Labrador

Les eleccions sindicals de 1986 han acabat amb un resultat que, aparentment, no és gaire diferent del de les anteriors. El cert és, però, que s'hi han vist fenòmens nous i s'han produït canvis significatius en la correlació de forces sindicals en distints sectors, en un sentit contrari a moltes de les anàlisis que sovint s'han fet del món sindical.

Participació

Entre els elements que cal destacar del procés electoral, hi ha, en primer lloc, l'augment notable de la participació, estenent-se la representació sindical a més d'un 50 % de les empreses que celebraren eleccions el 1982. Això vol dir una ampliació de la base sindical, i permet que els sindicats tinguin més representativitat i poder contractual. En un país en què els alts càrrecs de l'Administració, com ara el president de la Telefònica, teoritzen la caducitat dels sindicats, l'augment de la participació és una bona notícia per tots els que creuen que l'existència de centrals sindicals fortes és imprescindible per canalitzar les relacions laborals en un sentit de progrés.

La major participació suposa, així mateix, una consolidació dels delegats i comitès d'empresa com a instruments de representació unitària en els centres de treball. Cosa que, ultra ser un bé en ella mateixa reforça la concepció sindical de CC.OO.

Primer, CC.OO.

Els resultats de les eleccions a Catalunya mostren, en primer lloc, un augment de les dues centrals sindicals majoritàries, CC.OO. i UGT, en detriment, sobretot, dels no afiliats, que minven sensiblement. No apareix cap tercera força sindical, ja que la USO obtingué un modest índex del 3,5 %, i la resta d'opcions sindicals, com ara la CNT i la CSC, obtingueren una representació mínima que no supera l'1 %. L'expectació davant la participació per primera ve-

gada de la CNT, l'articulació dels quadres o bé la presència unificada sota les sigles CSC dels sindicats que s'autoanomenen nacionalistes, no ha quallat quant a l'ampliació de l'espai sindical. Els continguts del sindicalisme nacional continua representant-los en bona mesura CC.OO.

La participació de la CNT és un element de normalització de la vida sindical i ajuda a aclarir el mapa electoral, observant-s'hi la consolidació dels sindicats majoritaris, CC.OO. i UGT, que tenen conjuntament més del 77 % de la representació sindical. Cal fer esment, també, del fet que els no afiliats, malgrat haver minvat gairebé a la meitat, encara tenen un índex de representació del 13 %, no gens menyspreable. Cosa que ha de fer reflexionar més seriosament.

Dels resultats de CC.OO. cal veure, primerament, que el sindicat ha assolit el primer lloc, i, també, la tendència a l'alça, ja que d'un 36 % el 1984 i un 38 % el 1985 passa a superar el llistó del 40 %.

Grans empreses i Pimes

El triomf de CC.OO. recolza, globalment, en els resultats obtinguts a les grans empreses, on superen gairebé en vint punts els resultats de la UGT, i a les empreses mitjanes. A les petites empreses CC.OO. obté més delegats que el 1982 gràcies a l'esforç de generalització, encara que en aquest sector la majoria la té UGT, que ha tingut més recursos econòmics per estendre les eleccions sindicals. Això no obstant, a les petites empreses és on s'ha concentrat més el frau, cosa que impossibilitarà conèixer el balanç definitiu fins que els delegats elegits irregularment que, com s'ha demostrat de sobres, són centenars i centenars, no hagin estat descomptats.

De totes maneres, les irregularitats que hi ha hagut no invaliden l'esforç de centenars de sindicalistes i l'avenç representatiu dels sindicats de classe.

Sense menystenir els resultats de les petites empreses, sinó tot al contrari ja que és important que hi augmenti la presència sindical, cal ressaltar els resultats obtinguts per CC.OO. a les grans. Sobretot, perquè les grans empreses tenen un pes específic més important en el desplegament de l'acció sindical.

En els centres on el moviment sindical està més organitzat —SEAT, Pegaso, Maquinista, Mercedes Benz, Siemens, Damm, Lactària, etcètera— CC.OO. no ha consolidat tan sols les posicions anteriors, sinó que ha superat la UGT, arrabassant-li la prime-

ra posició en empreses com FECSA, Ibèria, Macosa, Ferrocarrils de la Generalitat, Grup Pirelli, Diputació de Barcelona, Cooperativa de Guissona, Caixa de Sabadell, Carbons de Berga o Potasses de Sùria, per citar només les més importants.

Cal esmentar, però, una primera contradicció, i és que la UGT millora els resultats quantitativament, fins i tot més que CC.OO., mentre que són uns resultats que han perdut un cert nivell de qualitat. Per què? Pel que deia abans quant a la pèrdua de delegats i de la majoria en certes empreses d'importància i estratègiques, com ara Renfe, Telefònica, Autobusos de Barcelona i el sector de banca. Possiblement són aquests resultats els que han accentuat davant l'opinió pública la victòria de CC.OO. a les eleccions sindicals. Però també han influït en el canvi d'actitud d'UGT en relació amb la negociació col·lectiva i la flexibilitat laboral, ara més reivindicativa, i això és un fet positiu.

Un dels trumfos de CC.OO. ha estat elaborar programes que incloïen alternatives concretes per a la solució dels problemes plantejats a totes les empreses.

Salari, però no indústria

Un altre aspecte que aparentment sembla contradictori és el fet que CC.OO. creix en el sector serveis —banca, assegurances, sanitat, administració pública— i en rams com el químic i l'energètic, mentre que la UGT ho fa en sectors tradicionals, com ara el metall, la construcció i el tèxtil. Per bé que, tot s'ha de dir, CC.OO. continua tenint la majoria, la distància respecte a la UGT és menor.

Amb els resultats obtinguts, els delegats de CC.OO. s'aproximen a la estratificació assalariada real de Catalunya, molt escorada abans cap als rams industrials.

En general, doncs, podem dir que CC.OO. ha guanyat a les empreses amb un desenvolupament tecnològic superior, les multinacionals, les empreses públiques i els sectors estratègics. L'expectació creada per un millorament econòmic, l'augment dels beneficis de la banca i de les empreses, que justifiquen l'augment, també, de les reivindicacions, així com la imatge de més independència en relació amb la patronal i el poder públic, han afavorit l'avenç de CC.OO. en els sectors esmentats.

Una altra dada que confirma això és la facilitat

que ha tingut CC.OO. per confegir candidatures pròpies en els col·legis tècnics, incorporant-hi en alguns casos no afiliats. Dada significativa, ja que abans passava tot al contrari, afiliats a CC.OO. s'incorporaven a les llistes independents en el segon col·legi. Contràriament a la imatge que s'ha volgut donar de CC.OO. com un sindicat que gairebé només representa els treballadors més poc qualificats dels sectors tradicionals, endarrerits i menys atents a la incorporació de les noves tecnologies, els resultats electorals desmenteixen una afirmació tan apriorística com simple.

Un altre aspecte que sobresurt dels resultats és que CC.OO. ha aconseguit d'estendre la seva influència a totes les comarques de Catalunya, invertint la tendència anterior a la concentració en el cinturó industrial. Aquesta és una dada de molt interès social i polític.

A tot Catalunya

CC.OO. ha duplicat el nombre de delegats a les comarques de Girona, ha augmentat en un 50 % els de les comarques de ponent i en més d'un centenar els de les comarques de Tarragona. Per primera vegada CC.OO. ha guanyat a comarques com ara el Bages, Osona i el Ripollès, així com en l'anomenat segon cinturó industrial, on hi ha les noves indústries i aquelles que han estat desplaçades de Barcelona a l'entorn. L'avenç, al Maresme i al Vallès oriental, ha estat força important. De tota manera, són evidents certs deserts sindicals, sobretot per a CC.OO., en comarques de Tarragona i Lleida —el Solsonès i l'Alt Urgell—, que si bé no invaliden el que he dit abans, fa que sigui necessari tenir-ho en compte en el futur.

Encara que CC.OO. ha tornat a guanyar clarament a la ciutat de Barcelona i a les comarques del cinturó industrial —amb un creixement que, comparativament, fins i tot és superior al creixement de la resta, la representació de delegats és més equilibrada i policèntrica en tot el Principat. Al Tarragonès els delegats de CC.OO. són majoritaris, mentre que al Gironès i al Segrià la implantació és rellevant.

No afiliats, joves

Un altre exemple a destacar d'aquestes eleccions és, com ja he dit, la incorporació de no afiliats a les llistes de CC.OO. A la Garrotxa, per exemple, són un 60 % dels delegats elegits, i al Vallès occidental,

amb un nivell d'afiliació més alt, superen el 40 %. Al costat d'això és palesa la renovació dels delegats, que en una bona proporció són més joves i han estat elegits per primera vegada. Així mateix, la gran mobilització aparellada a les eleccions sindicals ha permès augmentar l'afiliació sindical.

La generalització dels comicis era un repte per poder guanyar, ja que si CC.OO. hagués repetit el nombre de delegats amb què guanyà el 1982, aquesta vegada hauria perdut. L'important és, com dic, haver pogut estendre el sindicat a moltes empreses que no havien celebrat mai eleccions, i elegir-hi un nombre de delegats superior.

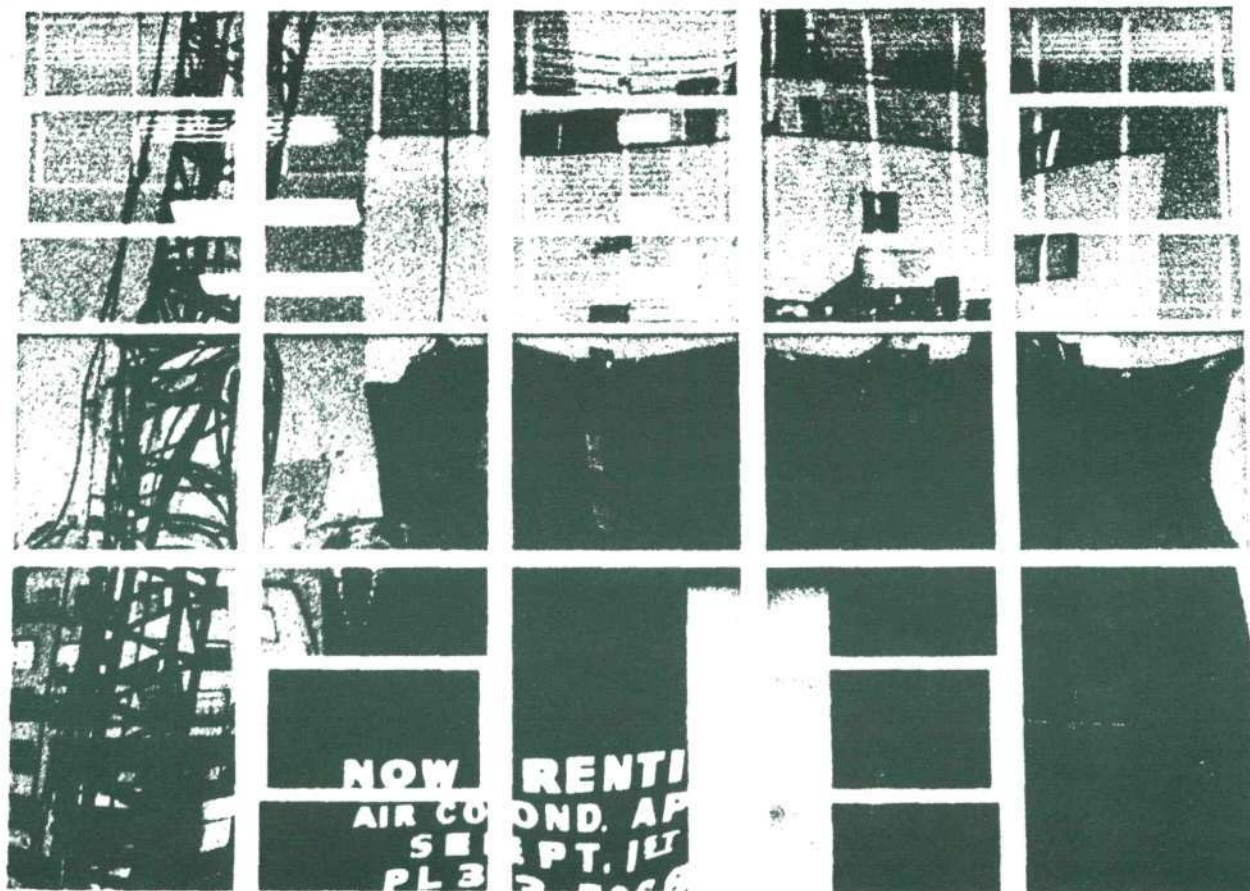
14.000 delegats, només 100.000 afiliats

En acabar les eleccions sindicals, CC.OO. té a Catalunya més de 14.000 delegats, comptant els elegits durant el període de còmput i els que mantenen el manament en vigor. Això no obstant, la representació obtinguda i la capacitat de mobilització demostrada durant la vaga general contra la retallada de les pensions no tenen relació amb el baix nivell d'afiliació: uns 100.000 afiliats sobre una població assalariada de 1.300.000.

Equilibrar aquesta situació, consolidar l'organització, millorar la informació i la relació amb els delegats, com també la seva formació sindical, atendre específicament les petites empreses, servir propostes als tècnics i quadres i recompondre la unitat d'acció entre la UGT i CC.OO., són tasques que deriven dels resultats de les eleccions sindicals i que cal posar en marxa el més aviat possible.

Mapa sindical, mapa polític

Sense fer comparacions, d'altra banda impossible, entre el mapa sindical i el polític, no és menys cert que els bons resultats obtinguts per CC.OO. a les eleccions sindicals —que han estat afavorits per la major unitat interna del sindicat— mostren clarament la viabilitat de desenvolupar una alternativa d'esquerres com la que proposa el PSUC.

Perspectives d'unitat després de les eleccions sindicals

Pep Martí

S'apropen temps congressuals en el si de CC.OO. i no podem fugir d'estudi. De res serviran tots els canvis de persones que es vulguin, es proposin o s'aconsegueixin, si, paral·lelament, no s'inaugura un nou estil de discussió congressual, que permeti la delimitació i la priorització de qüestions en el debat.

El tipus de congrés realitzat fins ara per CC.OO. no ens serveix. El vici de discutir «sobre el cel i la terra», l'obsessió de voler resoldre «tots els problemes del país», des de les tesis d'un congrés sindical, és un exercici inútil. Sobretot, si el col·lectiu que discuteix i aprova no gaudeix ni de les dades ni del poder suficient per determinar el rumb de moltes de les matèries que pren en consideració.

A parer meu, el sindicat ha de centrar la discussió al voltant de tres grans eixos, que exposo per ordre d'importància:

1) *Definició de la seva oferta sindical.* Com assolir que els treballadors trobin atractiva l'afiliació al sindicat? Com superar la contradicció entre la densitat del discurs i la feblesa afiliativa?

2) *Ampliació del pes específic dels sindicats.* Com ampliar el poder de contractació? Com invertir la tònica degradant a la negociació col·lectiva? Com ocupar espai en el terreny de la jurisdicció laboral? Com plantejar «a l'ofensiva», però sense desviacions, temes en auge com, per exemple, la formació ocupacional?

3) *Vigència de la política de solidaritat.* Serveix una política —tal com està dibuixada— que, en general, té poques possibilitats d'aplicar-se? Són adients les seves línies mestres a les possibilitats reals de transformació? Serveix el disseny d'una política si no es té en compte el paper dels aliats? Es poden o s'han de pactar qüestions concretes amb el govern, mal-

grat que no es comparteixi la filosofia global de la seva política?

Admeto que centrar el procés congressual proper sobre aquests tres eixos implica perills. Podria ser que els habituals defensors de les essències bombardegessin els «projectes de tesis». Podria ser, que determinats quadres sindicals influents portessin la discussió cap a la «travessa dels noms», en perjudici de la travessa del futur. Tot pot ser; tanmateix, crec que, en aquesta ocasió, val la pena assumir els perills.

Si tots plegats considerem que aquests tres eixos de discussió són els més encertats, haurem de reconèixer tot seguit que tan interessants podrien ser per a un procés congressual de CC.OO. com per a un de la UGT. El perquè d'aquesta coincidència no el trobarem en la uniformitat entre tots dos sindicats. El trobarem en la peculiar situació d'aquests a Espanya. Avui, ben segur, és més vendible periodísticament parlar de les respectives identitats dels anomenats «sindicat socialista» i «sindicat comunista». Tanmateix, d'una anàlisi més rigorosa i profunda, allò que ressalta és la identitat de problemes entre les dues centrals sindicals més importants.

El que s'observa, de fet, més enllà de la diferència dels plantejaments públics esbombats pels «líders», més enllà de les relacions fredes existents en alguns sectors, és la necessitat objectiva d'UNITAT entre tots dos sindicats. Una necessitat que no té gaire a veure amb l'atemporal apellació teòrica d'unitat que mai no se sap com. Ben al contrari, té a veure amb la necessitat que tenen tots dos sindicats de mancomunar esforços per aconseguir un espai vital en uns moments de transició, en els quals, la filosofia liberal-individualitzadora, que impregna l'acció del govern i intenta arrelar-se en el si de la societat, no ajuda, ans al contrari, l'existència d'organitzacions de classe.

Els més primmirats o recelosos, davant la idea de confluïr en profunditat amb la UGT, podran aportar tot un seguit d'arguments dissuasoris. Avui, adduint martingales electorals, vets a la CES; demà, qui sap... Nogensmenys, cal no tenir-los por, ja que la realitat és sempre més tossuda que els «conservadorismes de classe i les paranoies personals, fugisseres.

No és casual, que les federacions metalúrgiques de CC.OO. i de la UGT presentin una plataforma de negociació conjunta, quan en els darrers anys s'intentava teoritzar i practicar la divisió «a priori»... No és casual, que Nicolás Redondo s'esbatuís amb Sol-

chaga, quan, no fa gaire, intentava «justificar» els objectius macroeconòmics del govern... No és casual, que la UGT proposi reunions al més alt nivell amb CC.OO. quan, fa pocs dies, posava èmfasi sobre les grans diferències que ho impediien...

Tampoc no ho és, de casual, que la UGT catalana estigui disposada a descomputar delegats fraudulents (segurament per no avergonyir-se), però, també, per no conflictivitzar les seves relacions amb CC.OO.

Aquests són, entre d'altres, elements que apunten, sense embuts, cap a un enfortiment dels lligams entre tots dos sindicats. Ara, des de CC.OO., cal pendre la iniciativa: estimular marcs de discussió i d'acció unitària a tots nivells, evitar els enfrontaments fora de to i les propostes de falsa unitat.

Per acabar, i atesa la dificultat de parlar d'una qüestió com la de la «UNITAT SINDICAL», voldria, a fi d'evitar confusions innecessàries, afegir tres precisions de caràcter essencialment polític:

1) A parer meu, la unitat sindical no és un concepte orgànic. Vull dir, que existeix unitat sindical quan els sindicalistes treballen conjuntament per objectius comuns. De la mateixa manera que estic convençut que, de vegades, dins la mateixa unitat orgànica no existeix unitat sindical, perquè es treballa per objectius sindicals diferents. Que ningú esventi les grans dificultats per aconseguir una unitat orgànica —que, d'altra banda, ningú planteja— amb l'objectiu de posar pals a la roda de la unitat sindical, la qual, avui, exigeix la defensa dels interessos dels assalariats.

2) La necessitat d'avançar i enfortir la unitat amb la UGT no nega, ans al contrari, exigeix assolir la més gran unitat possible en el si de CC.OO. Ho dic perquè històricament m'ha semblat observar que l'unitarisme extern es feia antagònic amb l'unitarisme intern. Ara no hauria de ser així ni ningú hauria de pretendre instrumentalitzar els obstacles que tot procés unitari comporta.

3) A parer meu, no hi ha contradicció entre un real i efectiu apropament entre CC.OO. i la UGT i el total i genèric rebuig dels comunistes respecte a la política del govern del PSOE. La unitat entre els sindicats és possible, ja que, per un costat, s'enfronten a una situació que topa amb els interessos que tots dos defensen, i, per l'altre, la seva respectiva importància dins el món laboral implica una acció comuna per aconseguir tot un seguit de millores socials. En canvi, la necessitat d'articular una alternativa a l'esquerra del PSOE és condició indispensable per forçar un canvi en la política neoliberal del govern de l'estat, i per propiciar uns objectius unitaris del conjunt de l'esquerra a partir d'un repartiment d'influències que la democratitzin, i que facin imprescindible la presència de tots plegats per impulsar un projecte transformador.

El triomf de CC.OO. a Catalunya, pel que fa al nombre de delegats, representa un fort compromís i un grau elevat de responsabilitat política del PSUC. Convé no caure en el parany d'administrar un pretès vot de càstig al govern del PSOE. Cal oferir el marc adient de confluència, sense sectarismes, a les inquietuds unitàries que, com a mínim a nivell social, es respiren en els centres de treball.

T'AVORREIXES O FAS POLÍTICA

Contra el liberalisme econòmic

Francesc Artal

Alguns economistes pròxims als cercles governamentals han començat a llançar les campanyes al vol anunciant un nou dinamisme de l'economia espanyola, fixant-se només en alguns dels primers resultats que es coneixen sobre el comportament de 1986. Allò que més els ha impressionat ha estat l'estirada de la demanda interna, provocada per un augment del consum privat (es parla d'un 4,5 % d'increment en termes reals) i el creixement fort de la inversió. Alguns símptomes, com la recuperació de la indústria de la construcció, l'augment en la producció i matriculació de vehicles o la millora en la capacitat d'autofinançament de les empreses, fan creure a aquests economistes que s'autoqualifiquen de liberals que l'economia espanyola està començant a sortir de la llarga crisi que s'inicià, en el nostre marc, durant els primers mesos de 1974. Fins i tot el president de la Generalitat ha afirmat clarament que l'economia està millorant, que el país marxa bé.

Però, des d'un punt de vista crític d'esquerra, cal preguntar-se per a qui va millor l'economia. La taxa d'atur, per exemple, afecta tres milions de persones i se situa en el 21,03 % de la població activa el mes de desembre passat (gairebé el doble de la taxa a la CEE). Cal replicar al Sr. Solchaga que és una frivoltat afirmar que s'està recuperant l'ocupació, perquè ara com ara l'entrada de joves en el mercat de treball ha ajudat a provocar una pèrdua neta de 170.000 llocs de treball el 1986, i els tres milions de parats existents cal lligar-los també amb els 8-9-10 milions de persones que, a Espanya, segons diverses estimacions, estan vivint en una situació objectiva de pobresa. És que no formen part del país i de l'economia, tota aquesta gent?

El govern no ha fet res perquè es recuperi la capacitat adquisitiva dels salaris, des que ocupà el poder el 1982. Per exemple, si es compara l'increment de preus al consum amb l'increment del salari mínim interprofessional —que és un bon indicador per donar una idea del que oficialment s'accepta com a límit mínim amb repercussió sobre el consum de les famílies—, s'observa que l'increment de preus s'ha mantingut sempre —excepte el 1983, amb una diferència de 0,9 punts en el percentatge— un punt per sobre, encara que el 1986 el desfasament s'escurcés. La mitjana dels in-

crements salarials aconseguits en els convenis col·lectius s'ha situat, durant 1986, unes dècimes per sota de la inflació. Aquesta pèrdua persistent de capacitat adquisitiva dels salaris ha conduït a un retrocés de la participació de les remuneracions salarials en el Producte Interior Brut: del 50,4 % el 1982 al 45,9 % el 1986 («El País», 29-3-1987, pàg. 41). El 1976-1977, anys de fortes lluites d'afirmació obrera després de la mort de Franco, aquesta participació era del 64,5 %, i els experts al servei de la dreta econòmica, aplegats dins el Servei d'Estudis del Banc d'Espanya (Luis Angel Rojo i altres), estimen que justament la davallada del pes dels salaris dins el PIB és un dels principals indicadors que expliquen l'èxit del sanejament de l'economia espanyola (però cal preguntar-se: qui són els que queden sans? Els desocupats?). Coherentment amb aquest criteri, el Sr. Solchaga recomana des del govern central que els salaris no augmentin el 1987 per sobre del 5 % (o dels voltants del 5 %), en contra de la postura dels sindicats que, naturalment i lògica, defensen els interessos dels treballadors. Des de les esferes oficials es pensa, per tant, que l'economia només pot progressar si es recuperen els excedents empresarials. Com es menja, aquest socialisme del Sr. González?

Amb l'excusa de reduir el dèficit públic, el govern continua desmantellant-lo, sense proposar-se de transformar-lo; amb l'excusa de reduir la inflació, es vol bloquejar els salaris, com si no hi hagués cap altre instrument de política econòmica per contenir els preus; per millorar el comerç exterior, fuetejat per un augment important de les importacions (provocat, en part, pel desarmament aranzelari), s'obren les portes al capital estranger perquè es creu que és millor que les empreses de fora s'instal·lin aquí i exportin des d'aquí, i, de passada, aportaran una part dels capitals necessaris que ha estat incapaç d'engendrar l'economia espanyola a través de la seva pròpia acumulació de capital; per frenar l'augment d'actius líquids en mans del públic es permet que pugin els tipus d'interès, fet que pot comprometre la taxa d'inflació programada. En tot cas, allò que el govern no vol fer de cap manera, perquè és un govern de dreta, és plantejar-se la plena ocupació o la redistribució de les rendes com a objectius fonamentals de la política econòmica. I no oblidem que el problema de fons consisteix a saber com s'obté l'excedent econòmic, qui se l'apropia i en què s'utilitza.

SALUTACIÓ

A l'entrada de l'hivern, quan la gent —afuada pel fred— camina més de presa pels carrers, tot escurçant les oportunitats de convivència i de trobada, a Sta. Coloma de Gramenet ens arriben les Festes d'Hivern. Són un esdeveniment important per a la vida de la ciutat. Sens dubte poden ser un ajut per alliberar-nos de la peresa de la comunicació, sobretot quan ens trobem còfois a casa, a recer de l'estufa, asseguts en un sofà i amb cara d'avorriment, mentre contemplem les imatges d'un televisor.

Remireu ben bé el programa de les «Festes d'Hivern-86». Hi trobareu més d'un al·licient per a sortir de casa i anar al teatre, al concert, al ball o a veure una exposició. Sta. Coloma no és pas una ciutat tancada, orfe de cultura. Cada vegada més se'ns ofereixen mostres culturals de diversa procedència, que mai haguéssim somniat tenir-les a Sta. Coloma. Cal, doncs, aprofitar allò que millor s'escaigui al nostre interès particular. Al meu entendre, l'important és que la cultura tingui una oferta diversificada i antimonopolista, puix que una ciutat com la nostra es caracteritza pel seu pluralisme.

Enguany les Festes d'Hivern volen retre homenatge a la figura històrica de SANTA COLOMA. Ella ha donat nom a la nostra ciutat i les properes festes giren a l'entorn de la seva diada, el 31 de Desembre. No volem pas perdre aquesta vinculació.

Desitjo de tot cor que les diades que s'atansen, esdevinguin ben joioses i divertides per a tothom. Després, com és normal i trist, les coses tornen al seu lloc i cadascú reprèn la seva via. Malgrat tot, haurà estat una sort trobar-nos plegats més d'un dia en els actes del programa. A mesura que ens trobem, refermem la nostra voluntat col·lectiva de «fer ciutat».

Lluís Hernández i Alcàcer
Alcalde de Sta. Coloma
de Gramenet

PROGRAMA

**FESTES DE
SANTA
COLOMA**
HIVERN 1986

**AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE
GRAMENET (ÀREA D'EDUCACIÓ I CULTURA)
PATRONAT DE LA MÚSICA DE SANTA COLOMA
MUSEU TORRE BALLOVINA
DIPUTACIÓ DE BARCELONA
XARXA DE TEATRES PÚBLICS DE CATALUNYA
CAIXA DE CATALUNYA
CAIXA DE PENSIONS "LA CAIXA"
CAIXA DE BARCELONA**

La nova perifèria «dissenyada»

Manel Larrosa

Avui l'urbanisme redescobreix l'economia, i els seus cicles.

L'urbanisme democràtic municipal ha estat un urbanisme de la crisi. Un urbanisme del territori aparentment aturat, immòbil. L'urbanisme d'omplir déficits, de recosir ciutats.

Avui l'economia i el territori recuperen la seva dimensió mòbil. Centre i perifèria perden la simple condició geomètrica que ostentaren en la crisi. Una condició que semblava superable tot fent *urbanisme*.

El moment present redescobreix la *política territorial* com a dimensió significativa dels problemes urbans. *Política territorial* que és, bàsicament, planificació econòmica i definició de la dimensió pública de la intervenció en el territori.

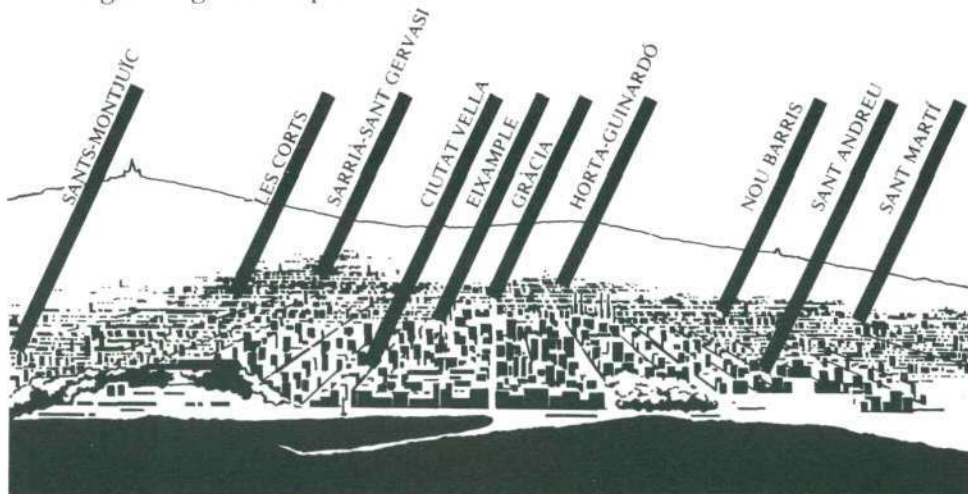
Durant la crisi s'ha incrementat també la dimensió metropolitana de la nostra àrea: mobilitat de la població i dispersió de l'activitat que superen àmpliament el territori de la Corporació Metropolitana. En la perifèria metropolitana resisteixen com a sub-centres econòmics i socials les ciutats principals, però les ciutats petites són cada dia més dependents i indiferenciades.

Els nous assentaments industrials i de serveis fugen de la concentració barcelonina, augmenten exponencialment els viatges obligats de la població i el

volum de la inversió pública és permanentment insuficient. L'increment dels costos de la urbanització i les noves infraestructures són aparentment un element racionalitzador contra la vella dispersió territorial, més que no pas el propi planejament urbanístic. Aquest preu, però, és el de l'endarreriment global del territori.

És inútil la projecció cap al futur de les experiències urbanístiques recents. El disseny urbà, l'equipament puntual i la superació de déficits infraestructurals constitueixen una homogeneïtzació dispersa, però insuficient, de la base econòmica i territorial. Tanmateix, aquesta acció no és tampoc el pla real, les grans opcions que dirigeixen l'ordenament territorial. Els canvis territorials són fruit del mercat econòmic per un cantó i, de l'altre, d'una distribució d'emplaçaments estratègics i d'infraestructures sense model. *Les Olimpíades el Parc Tecnològic* o la *Ciutat del Transport* poden tenir una lògica determinada, però no hi ha model sistematitzat en l'àmbit realment metropolità.

Dissenyades i redissenyades les ciutats, redescobrim la dimensió política i econòmica del territori. De moment el discurs del disseny encobreix el liberalisme més radical. *L'economia urbana*, després d'una dècada de silenci, hauria de recuperar la seva veu. El *disseny urbanístic* haurà d'optar entre el rigor cultural o els *serveis de protocol*. Destriar-ho serà difícil. Es clausura definitivament un cicle de l'urbanisme democràtic i se n'obre un altre. Un nou cicle els efectes territorials del qual s'assemblaran massa al passat si el model continua essent el liberalisme radical, l'absència de Pla. La nova perifèria, això sí, serà *dissenyada*.

Una àrea metropolitana per al Camp

Lluís Cantallops i Valeri

Des de Nous Horitzons hem dit (núm. 98, p. 28 i ss.) que, a Catalunya, el fet metropolità no és exclusiu de Barcelona; que, com a mínim, n'hi ha dos més: l'àrea de Girona-Costa Brava (on, temporalment, hi viuen 10 milions de persones) i el Camp de Tarragona (on es realitzen el 39,4 % del total de les inversions que es fan a Catalunya). El text de Lluís Cantallops que presentem se centra en la realitat de l'àrea metropolitana del Camp que, ara per ara, no ha estat assumida, encara, institucionalment. La pregunta surt tota sola: fins quan?

Les perifèries urbanes del Camp de Tarragona

El professor Lluís Solé i Sabarís i els seus col·laboradors en la *Geografia de Catalunya* defineixen d'aquesta manera el Camp de Tarragona:

L'extrem Sud-Oest de la Depressió Prelitoral Catalana s'ofereix esbatanat cara al mar, a causa de la desaparició de la Serralada de Marina. En aquest extrem es constitueix la Comarca del Camp, en forma d'una gran panera decantada cap al mar, la part més característica de la qual és una plana d'un miler de quilòmetres quadrats amb contorn de triangle escalè amb els dos costats més llargs formats per l'interfluvi de la Serralada Prelitoral i la costa. Aquests costats d'una seixantena de quilòmetres cadascun, s'uneixen a l'Hospitalet de l'Infant per oferir l'angle més agut. El costat més curt, d'uns 30 quilòmetres, és gairebé perpendicular al mar i el perfila l'interfluvi que separa els vessants del riu Gaià de les comarques de l'Anoia i el Penedès.

La plana té forma de mitja lluna i ascendeix lentament des del mar. La zona muntanyosa formada pels vessants de la marina de la Serralada ocupa un 25 % de la regió, que té en conjunt 1.568 Km², i es divideix en les comarques de l'Alt Camp, del Baix Camp i del Tarragonès.»

Aquesta plana en forma de mitja lluna ha estat poblada des de l'antiguitat. Els assentaments urbans s'han consolidat al llarg d'una història mil·lenària, repartits estratègicament en una colonització integral del territori.

Fins el decenni 1950-1960 l'activitat econòmica predominant al Camp de Tarragona fou l'agricultura i la ramaderia. Els centres urbans del Camp, tot i

comptar amb ciutats importants —Reus fou la segona ciutat de Catalunya fins ben entrat el nostre segle— eren conjunts edificats relativament compactes, que creixien en corones successives al voltant del nucli principal.

El camp era intensament colonitzat i els masos que el poblaven estaven distribuïts equilibradament per tota la superfície cultivable.

Reus exercia la comesa de centre comercial regional i el port de Tarragona tenia com a activitat principal l'exportació de productes agrícoles, en especial els derivats de la vinya, l'olivera, l'avellaner i l'ametller, i la importació de soja i morenc per a la fabricació de pinsos.

L'any 1918 hi havia establertes 102 fàbriques a Reus, 42 a Valls i 16 a Tarragona; la major part d'aquestes indústries eren subsidiàries de l'activitat agrícola i ramadera que ocupava prioritàriament la població.

Molt poques d'aquestes indústries superaven l'estadi artesanal. Només a Reus i Valls la indústria tèxtil i les seves complementàries assoliren un nivell significatiu en l'activitat econòmica. La indústria metallúrgica es limitava als tallers artesanals de reparació de maquinària. Els establiments industrials se situaven en els carrers de les ciutats en edificis compactes que participaven del sòl urbà barrejats amb edificis destinats als usos residencial o comercial.

Aquesta situació, amb molt poques excepcions i alguns alts i baixos, entre els quals el més significatiu fou la davallada de la guerra i la lenta recuperació de la postguerra, es conservà sense canvis fins al decenni de 1960-1970.

Fou a partir d'aquest moment que els canvis en les activitats econòmiques, l'espectacular creixement de la població i la consolidació de nous models d'assentament modificaren radicalment les característiques de les àrees perifèriques urbanes.

Unes poques dades estadístiques ens permeten de copsar l'abast quantitatiu del fenomen:

	Població			Increment
	1960	1970	1981	
Tarragonès	65.485	106.090	152.492	135 %
Baix Camp	68.673	92.710	119.487	75 %
Alt Camp	27.726	29.896	32.761	18 %
TOTAL	163.884	228.696	304.740	86 %

	Consum energia	
	1981	
Tarragonès	1.500.000 Kw/h	
Baix Camp	245.399 Kw/h	
Alt Camp	100.469 Kw/h	

	Activitat econòmica		
	Distribució de la població per sectors		
	Primari	Secundari	Terciari
Tarragonès	9,5 %	42,8 %	47,7 %
Baix Camp	22,6 %	34,1 %	43,3 %
Alt Camp	28,4 %	44,8 %	26,7 %

El 1981 el port de Tarragona, amb 20.000.000 de tones fou el primer de l'Estat pel que fa al volum total de càrrega transportada, i encara que la major part d'aquest tonatge correspon a materials per a la indústria química i petrolífera, la dada és prou espectacular com a indicador del canvi.

El Tarragonès ha deixat d'ésser una comarca de base agrícola i Tarragona no és només una capital administrativa.

La implantació industrial ha capgirat l'ordre d'importància de les activitats econòmiques del Camp.

L'esclat metropolità

La localització de les noves activitats industrials i dels nous assentaments de població s'ha produït d'una manera singular. Mentre històricament el creixement urbà s'havia produït lentament i constant en unitats de petita escala i en corones successives a partir del nucli principal de les poblacions, el desenvolupament urbà del Camp de Tarragona a partir de 1960 es realitzà de ben altra manera.

Les ciutats semblen haver esclatat. Els nous as-

sentaments urbans, residencials, industrials i turístics o de segona residència s'han produït de manera ben diferent al creixement tradicional, compassat, compacte i respectuós amb el medi rural.

Una primera característica diferencial del nou model de creixement és el tamany de les implantacions. Les noves actuacions urbanístiques es produeixen a una escala sense antecedents en el Camp.

Algunes, com els assentaments industrials de ponent de Tarragona o el complex petroquímic de La Pobla de Mafumet i El Morell tenen una extensió superficial superior a la que tenia la ciutat de Tarragona el 1960. Els nuclis residencials de Torreforta, Bonavista i Sant Pere i Sant Pau a Tarragona; el de la Pineda a Vila-seca o el de Vilafortuny a Cambrils són, només, alguns exemples de les noves implantacions urbanes de gran tamany que s'han produït en el període 1960-1980.

La promoció d'aquestes implantacions no sempre respon a l'actuació d'un agent de gran capacitat econòmica i de gestió com fou l'INUR en el cas dels polígons del Riu Clar i del Camp Clar a Tarragona, del Polígon Industrial de Valls o del Barri Fortuny de Reus, o Empetrol a La Pobla de Mafumet i El Morell o la Cooperativa de Sant Pere i Sant Pau a Tarragona.

De vegades, la implantació és resultat d'una simple parcel·lació salvatge sense gairebé cap obra urbanitzadora prèvia, com és el cas del barri de La Plana a Vila-seca o els de Bonavista i Torreforta a La Canonja.

Una segona característica diferencial de les noves actuacions és la posició allunyada dels nuclis urbans originaris. La distància entre ells també és considerable.

La major part dels nous barris estan situats com si fossin illes enmig del camp, separats a distàncies que a vegades superen els dos quilòmetres i connectats només a través de la xarxa de carreteres existent.

Els nous barris semblen esquitxats sobre el territori sense cap altra premissa que la proximitat d'una carretera i l'oportunitat de l'agent impulsor de l'assentament que tant pot ser l'administració pública com un promotor sense escrúpols ni control.

Així la sèrie d'assentaments residencials de Torreforta, Bonavista i La Canonja al llarg de la C.N. 340 entre Tarragona i Vila-seca. El de Sant Pere i Sant

Pau al peu de la carretera al Pont d'Armentera o el rosari d'assentaments turístics al llarg de la costa de Cambrils, Vila-seca i Salou i Tarragona servits per la C.N. 340 o per la carretera provincial del Cap de Salou.

Una altra característica de gairebé tots els nous assentaments és l'especialització total en l'ús del sòl. Són unitats, planificades o no, de gran tamany, d'ús únic (residencial o industrial), distribuïdes sense criteri ordenador aparent. En el procés d'urbanització la indústria perillosa i contaminant apareix situada en la immediatesa dels polígons residencials i aquests se situen indiscriminadament a prop dels focus de contaminació.

Així el nucli turístic de la Pineda a Vila-seca es desenvolupa simultàniament a l'assentament de les empreses petroquímiques de La Canonja i el barri residencial de Sant Salvador es construeix paral·lelament a la refineria d'Empetrol.

En conjunt les noves perifèries urbanes del Camp són el pol oposat d'un desenvolupament planificat integrador i equilibrat.

El territori perifèric, entès com la suma de les àrees de frontera de la ciutat que no poden suportar l'activitat agrícola com a conseqüència de l'impacte negatiu que és el resultat de la proximitat dels assentaments urbans, s'ha multiplicat en extensió.

Com en tots els models polinuclears, la franja de sòl periurbana que envolta els nuclis creix en proporció directa a la suma dels perímetres de tots els assentaments.

En el cas del Camp de Tarragona les franges d'aquest sòl periurbà són gairebé tangents i exclouen qualsevol possibilitat de supervivència per a l'activitat agrícola.

Plans per donar aparença de control

Els abocadors incontrolats, els territoris afectats pel pas de les xarxes de serveis (línies elèctriques d'alta tensió, canonades d'aigua...) o els de reserva pel pas de grans infraestructures projectades per plans megalòmans que mai no s'executaren ocupen extensions superficials esfereïdores.

Són aquells plans redactats en el període 1965-1978 per justificar els assentaments patrocinats pel sector públic i donar aparença de control de la disbauxa urbanística.

Uns plans redactats en uns moments en què la dinàmica urbanística es contemplava sota el prisma d'un desenvolupament econòmic important que tenia en els municipis costaners de les comarques del Camp de Tarragona una de les àrees de major expansió. Semblava que el creixement industrial i turístic seria progressiu i els plans d'urbanisme es redactaren amb unes previsions que superaven de molt la realitat subsegüent, seriosament condicionada per la davallada econòmica derivada de la crisi energètica iniciada el 1973.

L'absència gairebé total de determinacions pel tractament dels sòls rústecs denota el paper que s'atorgava a aquest tipus de sòl, que era entès exclusivament com a *sòl en espera* del desenvolupament urbà. Els valors dels elements naturals de l'agricultura, de les àrees forestals eren pràcticament ignorats i tots ells inclosos en la definició de «sòls en suspens» sense cap altra matisació.

En 1979 s'intentà d'establir uns mecanismes de planificació i control urbanístic dels 21 municipis de major activitat del Camp. Aquesta comissió que aplegava a les tres capitals de comarca: Valls, Reus i Tarragona, i als altres municipis de la plana que experimentaven un major índex d'activitat urbanística, constituï una Ponència Tècnica que redactà una anàlisi i un diagnòstic de la situació.

Malauradament, les possibilitats de planificació conjunta que haurien estat possibles en el cas que s'hagués consolidat la institucionalització definitiva de la Comissió s'interromperen a partir del març de 1980, amb el trencament del consens polític anterior.

Tanmateix, a partir de 1981 els diferents Ajuntaments iniciaren la revisió dels seus plans generals sobre la base dels treballs de la Ponència Tècnica.

Així es revisaren els Plans de Tarragona, Reus, Vilaseca i Salou, Cambrils, i s'inicià la revisió del pla de Valls.

En tots aquests plans es limitaren les expectatives de desenvolupament de les perifèries urbanes creades pels anteriors planejaments i s'emprengué una tasca de contenció i reestructuració dels teixits urbans existents.

Però el gravíssim problema de la dispersió de les actuacions incontrolades, que afecta majoritàriament als municipis de petita població, està encara per resoldre. Només la crisi econòmica iniciada a partir

de 1973 ha comportat un recés de l'activitat devastadora dels territoris periurbans.

El camp és un sistema metropolità

El Camp és un sistema metropolità que no s'ha pogut planificar com a tal. Malgrat això, i a partir de la Diagnosi dels 21 municipis s'han redactat les revisions d'alguns Plans Generals anteriors al 1978 (moment del traspàs de competències): Tarragona (aprovat el 1984), Vila-seca i Salou, Reus (N.S. aprovades i P.G. en redacció), Valls i Cambrils són els municipis que, aïlladament, han emprès la revisió dels seus Plans. En d'altres municipis s'han pogut aturar promocions esbojarrades que no haurien fet altra cosa que empitjorar la situació (Polígon Residencial de Constantí: 35.000 habitants).

Els principis que, en general, han informat aquests plans són els següents:

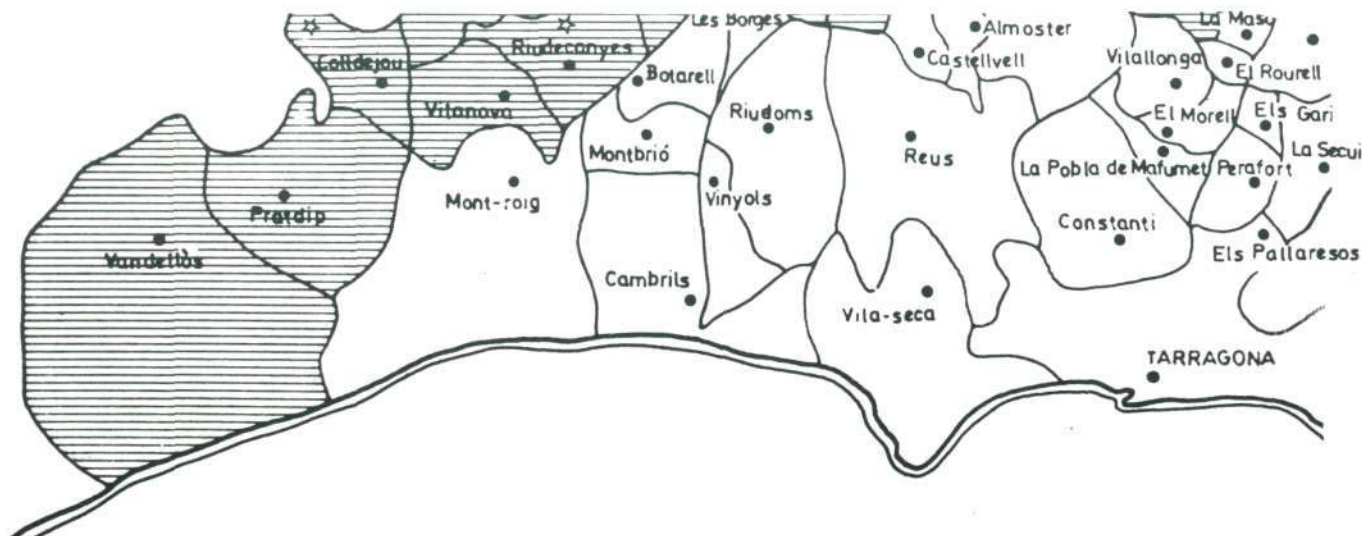
a) Delimitació dels perímetres de sòls peri-urbans abandonats, b) limitació de la roturació de nous sòls urbanitzables fora d'aquests perímetres, c) preferència de promoció dels sòls que lliguen o suturen teixits urbans pre-existents, d) tendència a la diversificació d'usos del sòl en les àrees de nova promoció per tal d'aconseguir una distribució d'activitats sobre el territori el més homogènia possible, e) situació d'equipaments a escala metropolitana en les àrees intersticials dels teixits urbans perifèrics (Complex esportiu Camp Clar), f) prioritat a la xarxa infraestructural de connexió entre els nuclis perifèrics esquitxats pel territori per tal d'evitar recorreguts a través dels nuclis urbans centrals i atorgar homogeneïtat al sistema infraestructural viari (accés al port; Sant Pere i Sant Pau, etc.) g) bloqueig de noves urbanitzacions en ciutat jardí fins que no se saturin les existents com a mínim al 60 %, h) propiciar el

canvi de tipus edificatori en les urbanitzacions en ciutat jardí. Substitució de l'habitatge unifamiliar pels agrupaments compactes que no ocupen tant de sòl. Catalunya és un país colonitzat de fa segles. El model de colonització del Camp fa que l'explotació agrària no necessiti noves residències agrícoles. Acabar amb l'eufemisme de l'habitatge rural en la parcel·la mínima de conreu, i) consideració dels usos no agrícoles del camp com a sòls urbans (càmpings, magatzems de caravanes, contenidors, material de construcció, etc.)

El Camp de Tarragona és un sistema metropolità sense *institucionalitzar*, sense govern. Com en la major part de les àrees metropolitanes, si algun dia arriba la creació d'aquest govern serà quan la problemàtica urbanística i de serveis s'haurà agreujat extremadament i sigui molt difícil posar fre a la situació de desgavell.

Un desgavell que avui es caracteritza pels següents trets:

1. Manca de disciplina urbanística. Manca de coordinació i de control dels Ajuntaments petits sense serveis tècnics (Els Garidells); 2. Endarreriment dels processos de revisió del planejament en altres municipis mitjans com Salou/Vila-seca; 3. Manca de coordinació d'inversions (Cas Aiguaparc/Dragats), (Poble Europeu/Cambrils). Competència entre municipis (Cambrils/Salou); 4. Localització no planificada dels nous assentaments industrials: En municipis petits que les poderoses multinacionals dominen amb un mínim esforç (El Morell/La Pobla de Mafumet, etc.); 5. Ocupació indiscriminada del camp i retrocés galopant de l'activitat agrícola; i 6. Dificil coordinació dels serveis urbans bàsics: subministre d'aigua (baralles entre els municipis pel control dels pous i de les deus), desgües (torrent de Barenys), abocadors incontrolats, transport públic, vialitat (avgda. Bellisenys), etc.

Barcelona: un CES a cada districte

Joan Carles Fernández, E. Guardino, Josep Rojo,
Josep Lluís Rosès, J. Ll. de Villasante.

Els JJ.OO.

L'impacte dels JJ.OO. en l'economia de la ciutat i el mercat de treball serà absolutament conjuntural. És a dir, durant dos o tres anys es crearan llocs de treball que en el millor dels casos suposaran el 30 % de l'atur registrat a Catalunya, però un cop finalitzats els jocs tornarem a comptabilitzar les xifres actuals, sinó superiors.

La resultant de tots aquests elements és que Barcelona mantindrà el seu caràcter industrial en contínua transformació, avançant cap al terciari i serveis, i sense que això impliqui un increment notable de la població activa ocupada. Val a dir que les activitats econòmiques es desenvoluparan sempre allà on puguin obtenir una major rendibilitat de les inversions.

Iniciativas, S. A., capital públic, capital risc.

En el programa per a les eleccions del 83, vàrem proposar la creació de societats municipals de gestió per promoure o canalitzar iniciatives de reutilització del teixit industrial i també per fomentar la inversió.

És en aquest sentit que la creació d'INICIATIVAS, S. A. donava sortida a qüestions tals com la capçalera del Diari de Barcelona, la reforma del Poble Espanyol, etc. i es lligaven les necessitats de modernització tecnològica de la Barcelona'92, amb la captació d'inversors disposats a participar en aquest projecte de futur.

És inqüestionable que Barcelona Cable, Torre de Comunicacions i el Projecte Euròpolis faran de Barcelona la capital europea més ben dotada i comunicada en un termini relativament proper. No podem oblidar que els projectes són d'una magnitud i complexitat tals que difícilment l'administració podria endegar-los en solitari.

Si a la xarxa de telecomunicacions hi afegim la

xarxa viària, podem concloure que Barcelona i el seu cinturó (les 5 comarques) estaran en condicions privilegiades per convertir-se en un gran centre de decisions, de negoci i de desenvolupament tecnològic.

La qüestió central de tot això, és com treure el més gran rendiment i benefici de les operacions de capital risc en les quals participa l'Ajuntament a través d'INICIATIVAS, S. A. Podem resumir aquestes propostes en: no renunciar als beneficis; un cop convertides les accions, tornar a invertir en d'altres operacions que no siguin només accions conjunturals de la Barcelona'92 i que donin com a resultat un benefici social per a la ciutat. Podem centrar-ho en dos punts genèrics: quins projectes es fan i a qui beneficien.

La indústria i els serveis, el caràcter de la ciutat

La indústria de Barcelona ha sofert una transformació marcada per diverses situacions que van des de la crisi econòmica del 1973 fins a les adequacions i els impactes de les noves tecnologies en un mercat capitalista; oligopòlic en la seva estructuració. Cal tenir present que les reconversions del sector públic a Barcelona no s'han produït encara de forma notable (SEAT, MAQUINISTA, MACOSA, MOTOR IBÈRICA, ENASA). És, per tant, encara poca la repercussió de la política del govern de liquidar el sector públic, mantenint una actitud de comparsa, si no clientelar, de la Generalitat.

La fugida de les indústries de Barcelona, ha estat bàsicament per motius econòmics i de transformació, més que per l'acció planificadora de l'Administració. Cal doncs una acció planificadora real i efectiva de la ubicació de la indústria a Barcelona.

Els motius econòmics de la fugida d'indústries són bàsicament les reduccions de costos unides a operacions d'especulació del sòl. Cal tenir present que els ajuts econòmics possibles en una ZUR, a més d'una millor accessibilitat del transport, representen un increment notable dels beneficis esperats a mig terme. La qüestió important no és la ubicació més o menys propera a Barcelona, sinó que els canvis d'ubicació produeixin pèrdues de llocs de treball, ajudats, en part, per les bonificacions fetes amb el diner públic. Aquest és un procés del qual caldria fer un seguiment exhaustiu.

El sector serveis, fins ara, no s'ha destacat per la creació de llocs de treball estables, possiblement per-

què encara no s'ha desenvolupat als nivells de la CEE. Cal tenir present que els establiments terciaris no industrials (comerç, transport, magatzems, comunicacions i serveis) representen el 75 % del total, i la resta el 25 %. El sector serveis, de moment, representa el 25,9 % del total, essent aquesta xifra superior a la de les activitats industrials.

Si ens atenem al padró de Radicació (1980-1984), els Districtes amb una major activitat de nova creació, per ordre quantitatiu, serien: L'Eixample, Sant Martí, Sarrià-Sant Gervasi, Sants-Montjuïc; i els més baixos, Ciutat Vella i Horta-Guinardó.

Desenvolupament del sector econòmic-social

Una visió més racional de la potencialitat de l'actual Ponència per al Desenvolupament Econòmic i Social, lligada a l'àmbit territorial i als instruments competencials dels Districtes, dona la possibilitat d'actuar amb un coneixement més acurat de la realitat econòmica, sobretot en l'àmbit industrial, de serveis, terciari-comercial i no comercial de magnitud PIME.

Cal estabilitzar de forma planificada, la xarxa d'Agents de Desenvolupament Local. L'assistència dels A.D.L. als Districtes, així com la dels equips de suport, no poden reconvertir-se cada any o cada 6 mesos en funció dels projectes del Fons Social Europeu o dels concerts INEM/CORPORACIONS LOCALS.

La participació dels Districtes en els processos d'implantació de noves iniciatives econòmiques, pot ser definitiva als barris, sobretot si l'Ajuntament opta per l'efectivitat i redueix el marketing d'imatge sense continguts verificables.

El suport al desenvolupament del sector econòmic-social ha de situar-se en un nivell qualitatiu i quantitatiu superior a l'actual, això vol dir, amb programes d'objectius definits i la plena transparència en la prioritització dels possibles ajuts.

Dintre del capítol de suport a les iniciatives econòmiques, val a dir que l'altra proposta que feiem el 1983, es concreta en l'Hotel Industrial de Barcelona Activa; si bé de moment l'acció ha estat més publicitària que efectiva. Els Hotels Industrials han de ser sotmesos a pactes d'objectius de les empreses que hi ha ubicades. A priori, seria un error tràgic si només es pactés la temporalitat sense més expectatives; de la mateixa forma que la ubicació en el casc urbà

seria recomanable només en els casos d'activitats que posteriorment poden desenvolupar-se a la ciutat. Els Hotels Industrials han d'acollir prioritàriament empreses que generin llocs de treball amb voluntat d'estables, potenciant el desenvolupament del sector econòmic-social.

L'atur a Barcelona, accions a considerar

A l'estudi «Les Iniciatives Econòmiques dels Districtes» encarregat per l'Ajuntament de Barcelona al Centre pel Desenvolupament de l'Economia Social, el gener del 1985, es van situar diversos elements sobre els quals val la pena reflexionar; alguns només per la seva crua vigència, entre d'altres motius perquè encara no s'han articulat les vies de solució oportunes.

La relació Districtes Municipals/Oficines INEM, segueix essent impossible degut a la distribució d'oficines locals en funció dels districtes postals de l'INEM, afegint-se a això un caòtic i insuficient sistema informàtic d'aquelles. És, doncs, impossible ajustar l'atur registrat a cada Districte Municipal amb una certa garantia d'eficàcia.

Un element important a considerar seria la possibilitat de diversificar i repartir més els contractes d'obres i serveis de la ciutat i posar condicions per tal que els contractistes es dotin d'una part de la mà d'obra provinent de l'atur.

Cal posar atenció especial a totes les empreses sorgides de plans d'ocupació, tant si es tracta de cooperatives de joves com d'altres tipus d'empreses. Aquest tipus d'iniciatives necessiten més ajut i seguiment un cop legalitzades, ja que és quan tenen els autèntics conflictes.

L'activitat comercial i la vida econòmica dels barris

El terciari comercial i no comercial de la ciutat està polaritzat al centre, l'eix del Passeig de Gràcia-Diagonal, i a mig terme cal comptar amb els de Numància i Tarragona, els quals s'especialitzen cada cop més, d'una forma selectiva, en termes econòmics. Simultàniament els nuclis del terciari comercial als barris han tingut un creixement desigual i no planificat, abandonat a la inspiració dels propietaris.

Les actuacions urbanístiques tendents a crear zones de vianants, resoldre la qüestió de l'estaciona-

ment, afavorir la concentració especialitzada en determinants carrers, el tractament estètic de les façanes i aparadors; són elements que per ells mateixos no garantiran la supervivència dels nuclis comercials dels barris, però poden racionalitzar-ne molt la situació i crear-hi millors condicions.

Per a l'estudi, barri a barri, de les situacions dels nuclis comercials amb la participació i l'assessorament dels interessats, els Districtes són un instrument d'eficàcia inqüestionable per la proximitat i el contacte amb els afectats. Cal no oblidar que els comerços de barri són una bona font d'ingressos per a l'Ajuntament.

Activitats industrials i ciutat

La indústria ubicada en el territori municipal s'ha adaptat en la majoria dels casos a les exigències del mercat, això vol dir tant en millores tecnològiques com de seguretat; si bé cal observar que l'adequació seria suficient en molts casos per sobrepassar els estàndards de potència admissibles en relació a les qualificacions urbanístiques de la zona.

L'automatització i la persecució del «confort» determinen que, en molts casos, existeixi més perill potencial de sinistre sota sostre residencial que no pas sota sostre industrial.

El progressiu augment dels nivells d'electrificació palesats en la insuficiència de les escomeses de les companyies subministradores durant les glaçades, així com la proliferació de calderes a gas constitueixen una rotunda expressió del perill potencial en mans no professionals ni expertes.

Continuant el llistat de distorsions, val la pena retenir que «El Reglamento de Actividades Molestas Insalubres Nocivas y Peligrosas» vigent, data d'un Decret del 1961; òbviament, en 26 anys hi ha moltes coses obsoletes. En definitiva, és un reglament desfasat en l'anàlisi, molest en l'aplicació, nociu en la tramitació i perillós en les conseqüències.

Un altre element important a considerar fóra la validesa de les Normes Urbanístiques del Pla General Metropolità, així com les Ordenances Metropolitanes d'Edificació. La validesa qüestionada amb rigor ha d'atendre en primer lloc al paper que hem de

jugar els ajuntaments en els tràmits d'obertura i l'acció inspectora; això està comportant duplicitats de funcions, i per tant de costos, si observem que els serveis territorials del Departament d'Indústria són els qui ostenten competències en el tema. En segon lloc, els paràmetres relatius a la potència i superfície compatibles en casc urbà amb la residència, ja no són els més adients, són excessivament restrictius.

Les actuals Ordenances Metropolitanes d'Edificació són un perfecte dissuasor per a qui vulgui legalitzar una activitat industrial. Cal pensar de forma definitiva a cercar solucions de l'estil de la «ventanilla única», com la Comunidad Autónoma de Madrid, i el «formulari únic» de l'Administració Francesa.

Barcelona disposa d'un instrument territorial idoni per implantar experiències administratives tipus «ventanilla única»; fins i tot hauríem de treballar en la perspectiva de la «oficina única d'activitats». Això suposaria establir els convenis oportuns amb la Conselleria d'Indústria i Energia per tal d'oferir, amb la màxima simplificació administrativa i economia de recursos, un servei eficaç i descentralitzat en els Districtes, que iniciés i finalitzés els tràmits preceptius de les llicències d'obertura.

Les oficines úniques, serien també un punt d'informació sobre qüestions tals com: valor del sòl, valor dels locals, assessorament d'adoneïtat en la ubicació d'activitats, etc.

El CES de Barcelona, el CES de cada districte

La concertació amb les forces econòmiques i socials a Barcelona ha avançat molt poc encara si se situa en nivells d'estricta compromís, la qual cosa suposa la manca d'un instrument eficaç de diàleg.

Proposem la creació del Consell Econòmic i Social (CES), amb la participació de l'Ajuntament de Barcelona, la Generalitat de Catalunya, les organitzacions empresarials —especialment de la PIME— i de les organitzacions sindicals. El CES de Barcelona incidirà en la planificació de les propostes de desenvolupament econòmic i social, així com en els processos de transformació urbana. A nivell territorial, el CES de cada Districte, podrà ser un instrument de gran eficàcia per tal de promoure el contacte, el diàleg i la coordinació amb els treballadors en atur.

enquesta enquesta enquesta enquesta enquesta e

Enquesta municipal

Benvolgut amic, benvolguda amiga:

La revista NOUS HORIZONS, seguint el que ja pot considerar-se com una línia de treball, es proposa posar en marxa una nova enquesta. Com sempre, l'objectiu és donar a conèixer reflexions personals, obrir debats. Ara, l'enquesta és adreçada als regidors i als alcaldes del Partit Socialista Unificat de Catalunya, les llistes i agrupacions d'electors in-

Antoni Farrés i Sabater
Sabadell

1. *¿De quines realitzacions recents del teu ajuntament et sents més satisfet? ¿Quins són els problemes no resolts que consideres més greus?*

- De la construcció de 900 vivendes i de la qualitat de les vivendes, i més en relació al preu final.
- De la constitució del Consorci Hospitalari del Parc del Taulí de Sabadell, mitjançant el qual s'han unificat tots els hospitals públics i privats i amb un Consell Rector amb majoria de persones representant el sector públic (9 sobre 11).
- De compres molt importants de sòl per a parcs.
- De les massives renovacions de l'enllumenat públic.

Com a grans problemes pendents:

- La posta en marxa del Reglament de Participació Ciutadana.
- El Pla d'Atenció a la Velleja.
- La dinamització cultural de la ciutat.
- La reforma administrativa.

2. *La gestió municipal en la qual participes, ¿introdueix, ja, elements de «cultura de canvi social»?*

Jo crec que no. S'han aconseguit moltes millores quantitatives —ensenyament, sanitat, urbanització, infraestructures, etc.—, s'han incrementat els serveis que s'ofereixen a la població, s'ha donat una imatge més propera entre administració i ciutadans.

No obstant això, no s'ha produït un canvi qualitatiu i no hem sabut generar una cultura de canvi social.

dependents i d'esquerra. Balanç de la feina feta, vells i nous problemes i futur s'entrellacen en 10 preguntes. Els resultats —ben interessants— els pots trobar en els números 80 (Ciència i política); 81, 87 i 92 (Què pensen els quadres polítics del PSUC); 88, 89 i 92 (La situació de la classe obrera a Catalunya); 97 (Enquesta dels 25 anys de NOUS HORIZONS).

Ramon Espasa Francesc Roca

3. *La publicitat institucional municipal, ¿posa en evidència o amaga la «nova pobresa»?*

En primer lloc, la publicitat institucional és molt migrada a Sabadell; no obstant això, a la pràctica s'ignora aquesta «nova pobresa».

4. *¿Creus que la tendència a la persistència de l'analfabetisme (entre el 10 % i el 19 % a molts municipis catalans) pot ser modificada pels ajuntaments?*

Sí. En primer lloc per haver aconseguit escolaritzar pràcticament el 100 % dels nois i noies en edat escolar. En segon, per estar incidint en els continguts de l'ensenyament, a través del Servei de Recursos per a la Renovació Pedagògica.

D'altra banda, tots els programes de formació ocupacional ens permeten repescar part de les persones afectades per l'anomenat fracàs escolar; i finalment, la importància progressiva, encara que lenta, de les escoles d'adults.

5. *L'atenció al temps lliure del ciutadà, és, ja, un dels nous problemes que serveix per valorar la feina d'un ajuntament?*

Sí, és un dels nous problemes que tenen al davant els Ajuntaments.

Àdhuc a nivell de cartipàs municipal, contemplem la possibilitat d'una regidoria del lleure, amb matèries del que avui són continguts de les de cultura, joventut i esports.

enquesta enquesta enquesta enquesta enquesta e

6. (Per als ajuntaments de més de 100.000 habitants.)
¿Creus absolutament necessari que la divisió en districtes tingui contingut polític real i que els districtes tinguin capacitat d'intervenció?

Sí. Almenys, així ens ho plantegem nosaltres, encara que de manera gradual i progressiva, en funció del grau de representativitat —i no sols de les èlites polítiques— i corresponsabilització.

7. *¿Què heu fet (i què penseu que es pot fer) per establir una relació constant, oberta, en les dues direccions, amb els electors?*

En una primera etapa, un contacte molt directe amb els ciutadans, xerrades, diapositives, etc., explicant la gestió i els problemes amb què ens trobàvem.

Després s'han institucionalitzat més les relacions. Ara, a través del reglament de participació ciutadana que hem aprovat, intentem encetar una nova via i obrir la porta a la descentralització i a la desconcentració.

8. *¿De quines ciutats (o de quins pobles) de fora del teu país t'agradaria ser regidor?*

D'aquella que fos capaç de viure i sentir com la meva.

No crec en la possibilitat, a nivell d'administració local, de poder «paraxutar» la gent.

9. *Tres personatges —o esdeveniments, o idees...— als quals caldria dedicar un monument.*

A tres idees:

- a la tolerància
- al sentit lúdic de la vida
- a la capacitat crítica

10. *¿Quins nous objectius i quins nous instruments creus que haurien de tenir els ajuntaments de l'any 2000?*

Jo ja em conformaria que es complís la Constitució en allò que fa referència a l'autonomia municipal: competències clares i lògiques i recursos suficients.

Ma. Dolors Medina Sánchez

Cambrils

1. *¿De quines realitzacions recents del teu ajuntament et sents més satisfet? ¿Quins són els problemes no resolts que consideres més greus?*

La ràdio municipal.

La creació dels serveis socials de base.

La revisió del pla general (Cambrils!!).

Els problemes més greus són:

La recaudació d'arbitris municipals.

2. *La gestió municipal en la qual participes, ¿introdueix, ja, elements de «cultura de canvi social»?*

Sí. S'han constituït consells de participació ciutadana i s'han establert convenis culturals amb les entitats culturals negociant les subvencions municipals.

S'han subvencionat grups locals de rock, etc.

3. *La publicitat institucional municipal, ¿posa en evidència o amaga la «nova pobresa»?*

Em sembla que hi ha una tendència general a amagar, o a no voler portar al poder municipal, els problemes de caire general (atur, deficiències greus: sanitat, ensenyament, ...)

4. *¿Creus que la tendència a la persistència de l'analfabetisme (entre el 10 % i el 19 % a molts municipis catalans) pot ser modificada pels ajuntaments?*

Sí, penso fins i tot que són els ajuntaments els que han assumit aquesta tasca i els que poden, per la proximitat als interessats, canviar aquesta situació.

6. (Per als ajuntaments de més de 100.000 habitants.)
¿Creus absolutament necessari que la divisió en districtes tingui contingut polític real i que els districtes tinguin capacitat d'intervenció?

Sí.

7. *¿Què heu fet (i què penseu que es pot fer) per establir una relació constant, oberta, en les dues direccions, amb els electors?*

A les comissions informatives municipals podrien participar grups o representants de les diferents entitats socials, culturals i polítiques del poble.

9. *Tres personatges —o esdeveniments, o idees...— als quals caldria dedicar un monument.*

enquesta enquesta enquesta enquesta enquesta e

Laboralistes d'Atocha
Assemblea de Catalunya
A la pau

10. *¿Quins nous objectius i quins nous instruments creus que haurien de tenir els ajuntaments de l'any 2000?*

Adquirir plenes competències en matèria d'ensenyament, sanitat, Mopu, laboral, policia, ...

Llei de finançació municipal d'acord a una autonomia de gestió més gran, com també de l'administració, i la promoció de tota l'activitat social municipal.

Manuel Larrosa i Padró
Sabadell

1. *¿De quines realitzacions recents del teu ajuntament et sents més satisfet? ¿Quins són els problemes no resolts que consideres més greus?*

Estaria més satisfet d'haver-se materialitzat, des de l'Ajuntament, un conjunt d'aspiracions ciutadanes que formulades en la transició política i globalment considerades configuraven un model alternatiu de ciutat. Model que reforça els elements públics col·lectius i més igual la ciutat.

Tanmateix, la pràctica municipal hauria estat impulsada bàsicament per un debat polític avui ja antic. La política municipal quotidiana crea noves referències i possibilitats, però el seu valor com a model és molt reduït encara.

2. *La gestió municipal en la qual participes, ¿introdueix, ja, elements de «cultura de canvi social»?*

Com deia abans hi ha «cultura de canvi» en la mesura en què s'ha consolidat i satisfet una voluntat de canvi present en la població. En la mesura en què l'Ajuntament ha estat a l'alçada de les circumstàncies, la ciutat, en el seu conjunt, haurà avançat. En cas contrari, el resultat es tradueix en una frustració d'aspiracions. En qualsevol cas, no plantejo un paper passiu a l'Ajuntament o dels programes polítics, sinó tot al contrari. S'ha de formular un canvi, un avenç, que és un diàleg i no simplement una acció il·luminada.

3. *La publicitat institucional municipal, ¿posa en evidència o amaga la «nova pobresa»?*

Per a mi la publicitat institucional és pura pobresa de la cultura política. La seva manifestació més patent. Manifesta la impotència del polític per comunicar objectius i criteris d'actuació. Els mass-media haurien ocupat el centre de tota reflexió col·lectiva. I

no és que aquests medis siguin negatius. Però és que esdevenen exclusius, quasi sempre amb valor conjuntural.

4. *¿Creus que la tendència a la persistència de l'analfabetisme (entre el 10 % i el 19 % a molts municipis catalans) pot ser modificada pels ajuntaments?*

Sí, crec que els Ajuntaments han de plantejar com fan la seva oferta de serveis personals (educació, cultura, serveis socials, ...), de manera que no esdevinguin enginyeria social o bé accions d'ortopèdia, l'organització de simulacres socials.

Hi ha una tendència municipal a celebrar accions puntuals i experiències sense incidència general ni a mig termini.

5. *L'atenció al temps lliure del ciutadà, és, ja, un dels nous problemes que serveix per valorar la feina d'un ajuntament?*

En absolut. Crec que sobre el concepte de lleure s'està muntant una inflació en el sentit de cercar objectius propis d'actuació més enllà d'un programa social coherent.

Preferiria utilitzar els conceptes d'educació, de cultura (o bé d'atur) en sentit ampli abans que el neologisme de «lleure».

6. *(Per als ajuntaments de més de 100.000 habitants). ¿Creus absolutament necessari que la divisió en districtes tingui contingut polític real i que els districtes tinguin capacitat d'intervenció?*

Penso que no és necessari crear uns districtes amb representació política plena. Aquesta seria la concreció de l'existència d'un contingut polític real. Crec, però, que han d'existir districtes amb valor urbanís-

tic, de repartiment dels equipaments, d'agrupació de barris. En aquests sectors és possible articular mecanismes de relació entre l'Ajuntament i les persones i grups d'aquests territoris i es pot arribar a nomenar, de manera permanent, un regidor delegat de l'alcalde.

7. *¿Què heu fet (i què penseu que es pot fer) per establir una relació constant, oberta, en les dues direccions, amb els electors?*

En primer lloc treballar bé secundàriament, explicar-ho sempre que calgui. Aquesta no és una *boutade*. El diàleg amb els electors també depèn d'aquests. En qualsevol cas, els medis de comunicació (no la propaganda), els contactes amb entitats i persones i el diàleg el més obert possible són el camí. En un país on els partits polítics són febles el tema no és un problema municipal, sinó de tota la societat. Fàcilment les institucions poden fer «simulacions» de diàleg.

8. *¿De quines ciutats (o de quins pobles) de fora del teu país t'agradaria ser regidor?*

De cap. Penso que ser regidor no és cap ofici i s'ha de ser ciutadà abans que regidor.

9. *Tres personatges —o esdeveniments, o idees...— als quals caldria dedicar un monument.*

— als ciutadans represaliats i desapareguts en la repressió de les dictadures sudamericanes

— a qualsevol científic: Newton. Servet. Galileu...

— a la tolerància.

10. *¿Quins nous objectius i quins nous instruments creus que haurien de tenir els ajuntaments de l'any 2000?*

Els Ajuntaments haurien de ser institucions amb més pes i possibilitats, com a tot Europa. En termes polítics haurien de perdre la «importància» que ara tenen per acostar-se més al ciutadà, ser més instrumentals, dissoldre's més amb la societat, ser menys una rèplica del debat de les Corts espanyoles. Els partits haurien d'articular programes concrets, més locals.

Francisco Morales Sánchez Sabadell

1. *¿De quines realitzacions recents del teu ajuntament et sents més satisfet? ¿Quins són els problemes no resolts que consideres més greus?*

De les realitzacions d'infraestructura urbanística, sanejament, sanitat, esports i augment del patrimoni.

Els problemes més urgents sense resoldre són: l'atur, l'urbanisme i el sanejament.

2. *La gestió municipal en la qual participes, ¿introdueix, ja, elements de «cultura de canvi social»?*

Sí, paulatinament i amb deficiències per manca de mitjans.

3. *La publicitat institucional municipal, ¿posa en evidència o amaga la «nova pobresa»?*

No, vol aclarir i solucionar la qüestió. És difícil d'explicar per l'administració municipal ja que va dirigida a la part més afectada dels ciutadans, la qual, a vegades, interpreta que l'administració local n'és la culpable.

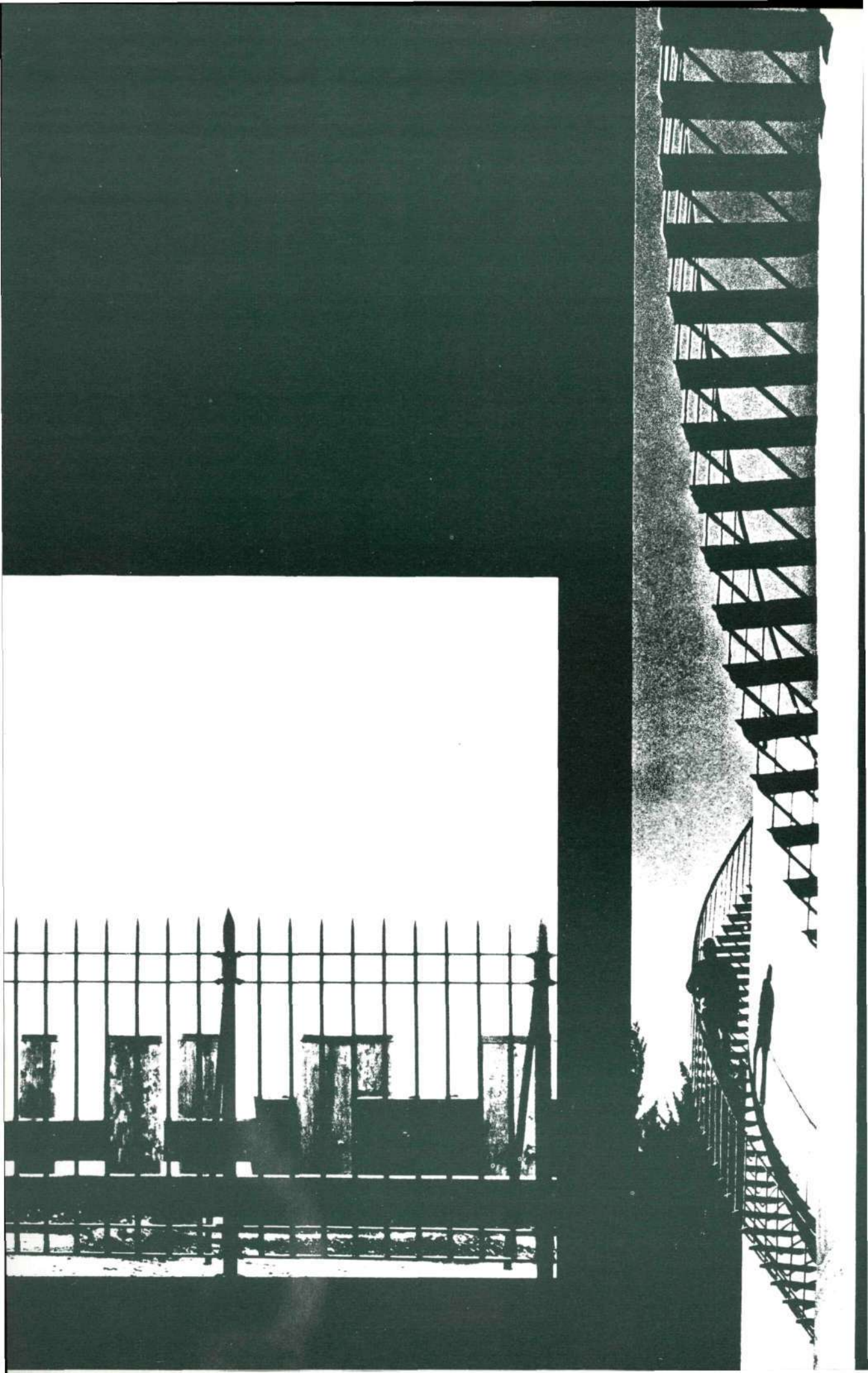
4. *¿Creus que la tendència a la persistència de l'analfabetisme (entre el 10 % i el 19 % a molts municipis catalans) pot ser modificada pels ajuntaments?*

La millora és possible des dels ajuntaments. Però calen mitjans econòmics i poder de decisió que ho permetin complementar amb escoles d'adults; nocturnes, que facin més fàcil la incorporació dels treballadors.

5. *L'atenció al temps lliure del ciutadà, ¿és, ja, un dels nous problemes que serveix per valorar la feina d'un ajuntament?*

És un complement important. Tanmateix, sense solucionar l'atur, la qualitat de vida i els espectacles de masses no permeten una autèntica participació individual.

6. *(Per als ajuntaments de més de 100.000 habitants). ¿Creus absolutament necessari que la divisió en districtes tingui contingut polític real i que els districtes tinguin capacitat d'intervenció?*

enquesta enquesta enquesta enquesta enquesta e

Són necessàries noves experiències de participació sense que calgui una descentralització que encariria el cost dels serveis; una participació progressiva a mesura que les entitats socials i veïnals l'anessin assumint.

7. *¿Què heu fet (i què pensem que es pot fer) per establir una relació constant, oberta, en les dues direccions, amb els electors?*

La informació i, sobretot, el contacte directe amb la població.

8. *¿De quines ciutats (o de quins pobles) de fora del teu país t'agradaria ser regidor?*

Sempre d'allà on jo resideixi.

9. *Tres personatges —o esdeveniments, o idees...— als quals caldria dedicar un monument.*

No estic d'acord amb monuments en abstracte, sinó de fer-los a polítics, metges, pedagogs... a persones que siguin un exemple humà, real, a imitar pel que fa al seu capteniment.

10. *¿Quins nous objectius i quins nous instruments creus que haurien de tenir els ajuntaments de l'any 2000?*

Contribuir a aconseguir una qualitat de vida més gran. Cosa que exigeix uns recursos econòmics superiors, com també l'autonomia local, ja que s'ha demostrat que els municipis són l'eix fonamental de la ciutat i dels ciutadans.

Grup municipal del PSUC de Molins de Rei Molins de Rei (Baix Llobregat)

1. *¿De quines realitzacions recents del teu ajuntament et sents més satisfet? ¿Quins són els problemes no resolts que consideres més greus?*

— Supressió del Pas a Nivell, que trencava el poble per la meitat.

— Cobriment dels Canals de la Vila, que últimament ja eren en un estat molt deixat (clavegueres).

2. *La gestió municipal en la qual participes, introdueix, ja, elements de «cultura de canvi social»?*

Sí, bàsicament en el camp social i de servei a les persones.

3. *La publicitat institucional municipal, ¿posa en evidència o amaga la «nova pobresa»?*

No amaga la situació, però ens cal anar més a fons i trencar motlles en favor dels més marginats, fent treball social en l'àmbit col·lectiu i individualitzat. Caldria el suport de normes més valentes per part del Govern de l'Estat en el tema de l'atur en conjunt.

4. *¿Creus que la tendència a la persistència de l'analfabetisme (entre el 10 % i el 19 % a molts municipis catalans) pot ser modificada pels ajuntaments?*

Sí, amb competències i recursos.

5. *L'atenció al temps lliure del ciutadà, és, ja, un dels nous problemes que serveix per valorar la feina d'un ajuntament?*

És un element nou en el qual incideixen joves, vells, dones, etc. Cal treballar-lo; però plantejar-lo sense resoldre les qüestions de l'habitatge, de la salut, de l'ensenyament, és desviar el problema.

6. *(Per als ajuntaments de més de 100.000 habitants). ¿Creus absolutament necessari que la divisió en districtes tingui contingut polític real i que els districtes tinguin capacitat d'intervenció?*

Se'n fa difícil des d'un Ajuntament de 18.300 habitants. Penso sempre que quan el poder és més proper al ciutadà més controlable és la seva gestió.

7. *¿Què heu fet (i què pensem que es pot fer) per establir una relació constant, oberta, en les dues direccions, amb els electors?*

Establir mecanismes regulars de participació ciutadana ha de ser sempre una preocupació fonamental dels governants.

enquesta enquesta enquesta enquesta enquesta e

8. *¿De quines ciutats (o de quins pobles) de fora del teu país t'agradaria ser regidor?*

Chinandega (Nicaragua) i fer «cara al pueblo».

9. *Tres personatges —o esdeveniments, o idees...— als quals caldria dedicar un monument.*

No som partidaris dels monuments, sinó de donar serveis necessaris al collectiu municipal que més ho necessiti.

10. *¿Quins nous objectius i quins nous instruments creus que haurien de tenir els ajuntaments de l'any 2000?*

Passar del 7 % dels Pressupostos Generals de l'Estat al 25 %. Aquests recursos haurien de tendir a reequilibrar rendes en l'àmbit municipal, afavorint els collectius més marginats per la crisi i l'avenç del capitalisme desenfrenat. També pensem que ha de créixer l'autonomia municipal, resolent tot el que sigui possible a nivell municipal.

Fernando Moreno Yera Rubí

1. *¿De quines realitzacions recents del teu ajuntament et sents més satisfet? ¿Quins són els problemes no resolts que consideres més greus?*

La posada en marxa del centre cultural de les «Naves Pich».

Construcció zona esportiva.

Reactivació industrial.

Construcció xarxa viària principal.

L'atur juvenil.

Resoldre el problema urbanístic de les urbanitzacions de la dècada dels 70; tanmateix, s'hi han fet avenços importants.

2. *La gestió municipal en la qual participes, ¿introdueix, ja, elements de «cultura de canvi social»?*

Sí, en la mesura que es doten d'estructures col·lectives, individuals, és a dir, barri-ciutat.

Tot i això, el problema de la manca de recursos financers fa que un sector de la població deixi de banda la participació global en l'activitat del barri o la ciutat.

3. *La publicitat institucional municipal, ¿posa en evidència o amaga la «nova pobresa»?*

En principi no, perquè la publicitat de l'ajuntament al qual pertanyo no la planteja continuada i repetitiva, de grandesa; fins i tot, en algunes publicacions, es toca la qüestió de les diferències socials o la dels nuclis als quals cal atorgar una atenció constant.

4. *¿Creus que la tendència a la persistència de l'analfabetisme (entre el 10 % i el 19 % a molts municipis catalans) pot ser modificada pels ajuntaments?*

Categòricament, sí.

S'ha de resoldre la qüestió econòmica dels ajuntaments.

Hi ha ensenyaments no titulats que haurien de ser competència dels ajuntaments, en la mesura que la formació cultural i professional —nivell d'oficis—, dóna lloc a una progressiva estimulació per continuar estudiant, i crea, alhora, expectatives en la recerca d'un lloc de treball.

5. *L'atenció al temps lliure del ciutadà, ¿és, ja, un dels nous problemes que serveix per valorar la feina d'un ajuntament?*

Sí, l'atenció al temps lliure és important i constitueix una de les coses que s'hauran de millorar en un futur pròxim.

Tanmateix, ara com ara, això és important en el nostre municipi per les festes tradicionals, i hi té una gran incidència; però, per als ciutadans de Rubí, hi ha encara problemes d'altres tipus que són molt importants.

7. *¿Què heu fet (i què penseu que es pot fer) per establir una relació constant, oberta, en les dues direccions, amb els electors?*

Durant tots aquests anys, tenir els camins oberts per tal que el ciutadà pugui accedir als càrrecs públics, plantejar els seus problemes i contestar-li les queixes, problemàtiques i escrits.

Mantenir una relació constant a tots els nivells, amb les persones que representen a totes les entitats ciutadanes.

Legislar de manera que les associacions de tot tipus puguin tenir uns mínims coberts i, alhora, es generi i s'estimuli la participació del ciutadà.

Que aquesta legislació no quedi reflectida només en els reglaments municipals, que moltes vegades depenen de la voluntat política de cada ajuntament —si més no, així s'esdevé a la pràctica—.

8. *¿De quines ciutats (o de quins pobles) de fora del teu país t'agradaria ser regidor?*

No puc respondre, perquè m'hi sento bé en el lloc on visc.

9. *Tres personatges —o esdeveniments, o idees...— als quals caldria dedicar un monument.*

Un monument als pobles europeus que van contribuir a la lluita contra la dictadura de Franco.

10. *¿Quins nous objectius i quins nous instruments creus que haurien de tenir els ajuntaments de l'any 2000?*

Suficiència financera y econòmica.
Major autonomia.

Salvador Milà i Solsona Mataró

Contestò des de l'experiència concreta de la ciutat de Mataró i del seu Ajuntament, del qual sóc membre des del 1979, i després de participar al govern municipal amb pacte amb els socialistes, que són la força majoritària i en aquest últim mandat amb majoria absoluta, fins a finals de l'any 1984, en què els regidors del PSUC passem a l'oposició. Però també mirant de treure'n reflexions, molt generals i personals, suscitées per les vostres preguntes, del que em sembla el «conjunt» de la gestió local a les ciutats mitjanes i grans de l'entorn de Barcelona, marcada per tant, per la majoria de governs locals socialistes, però sense concretar ni jutjar ningú en concret.

1. A vuit anys de les primeres eleccions municipals democràtiques, després de la Constitució del 1978, cal constatar que els Ajuntaments com el de Mataró i de moltes altres ciutats mitjanes i grans de Catalunya governades per l'esquerra han aconseguit una primera tasca URGENT:

a) En el camp de l'administració pública local: dotar els Ajuntaments d'una organització, i funcionament adequats als temps que vivim, més àgil, més «productiva» —informatitzada, simplificada...—, i això sense comptar amb els instruments legals requerits. És entre 1985 i mitjans del 1986 que comencen a aparèixer les noves disposicions de règim local, i encara incompletes i insatisfactòries. Però aquesta «reforma administrativa local» no ha anat acompanyada, almenys pel que fa a la ciutat de Mataró, de l'altra aspiració tradicional de l'esquerra municipalista: la descentralització, la informació, la participació.

b) En matèria d'agencament urbanístic s'han atès les principals reivindicacions pendents de la llarga etapa dels moviments ciutadans: aconseguir espais per a equipaments públics imprescindibles: escoles que faltaven, centres cívics, instal·lacions culturals, edificis de valor històric i artístic; revisar i aplicar una nova política urbanística, promoure sòl; i tot això emmarcat en les pressions inevitables de les reivindicacions insatisfetes i en l'atonía del mercat immobiliari privat durant els anys de «crisi» 79-85 —crisi econòmica però també «crisi de replantejament dels mecanismes tradicionals d'especulació urbana davant la por de «què ens faran aquests socialistes i/o comunistes»—, que d'altra banda ha permès prendre la iniciativa en alguns aspectes i que avui, 1987, sembla superar-se: els operadors privats, ultra el nou relançament de la inversió privada, ja saben «de quin peu calcen» els equips de govern respectius, ja han recompost els seus mecanismes d'actuació (constatem que molts governants municipals s'han arribat a creure la cantarella patronal que eren les exigències i miraments municipals els que retreien les inversions, i s'han vingut a «pactar»). Molts Ajuntaments es troben ara amb les seves possibilitats inversores seriament limitades per l'esforç d'endeutament fet per tal de cobrir aquest dèficit, davant la manca de recursos propis per a la inversió, en no haver-se dotat les Hisendes Locals dels mecanismes de recaptació necessaris.

c) Pel que fa als dits «serveis personals»: cultura, ensenyament, activitats d'animació juvenil, esportiva, etc., i els serveis «socials», es va començar amb una gran empenta, la que donaven els ciutadans or-

ganitzats, mobilitzats, amb ganes de fer coses; els Ajuntaments anaven al darrera de les iniciatives del col·lectius, tractaven de satisfer-les. Avui aquestes iniciatives decauen, s'ha passat a un major protagonisme dels programes dissenyats des del govern local respectivament, a la generació d'ofertes segons el programa polític respectivament, i això amb les limitacions resultants de la manca de recursos i d'imaginació dels edils de torn. D'altra banda, s'han desbortat les demandes de la dita «assistència social» i s'ha vist que aquest pou sense fons de diners per a tasques assistencials no és, gaire vistós, no permet «tallar la cinta»; s'ha optat per posar-les en un segon terme, sota la invocació de les «iniciatives socials», de l'auto-organització dels agents socials, i amb l'alibí que «un cert pou de pobresa i de desocupació cròniques a les nostres ciutats» és del tot punt inevitable, i fins i tot necessari, hi ha qui teoritza que això fa «modern» —societat postindustrial.

En definitiva, satisfacció pel que es va començar a fer: atendre els programes dissenyats pels moviments ciutadans i assumits pels partits d'esquerra, insatisfacció davant la davallada d'iniciatives i de voluntats en l'últim període, i manca de perspectives: això que en diuen «l'atonia dels agents socials» i la claudicació davant el realisme dels qui un dia van ser expressió política d'un moviment social.

2. Evidentment no. Es va començar pensant, potser de forma excessivament optimista, que des dels Ajuntaments «podrien ajudar a transformar la societat» per arribar a la concepció dels Ajuntaments com a mers gestors administratius, al practicisme, a la gestió per la gestió, a la recerca de les operacions de prestigi dins el marc de l'actual sistema. Tot plegat forma part de l'onada de realisme, de «managisme», que s'està difonent des del poder —des de tots els poders, ja ens entenem— en aquest país. Hi ha por de fer «el ridícul», de no quedar bé amb els qui de veritat en saben, de no ser prou moderns. I ja se sap que l'actual «modernitat» poc té a veure amb el canvi social.

3. La dita publicitat institucional municipal tracta de crear la imatge de «modernitat», d'eficàcia i de manca de velleïtats «transformadores» dels respectius grups de govern a què m'he referit en el primer apartat. Ningú vol fer «publicitat» dels seus problemes, i precisament per això, perquè és publicitat i no «informació institucional»; els nostres governants d'avui, en general, volen deixar ben clar que ells formen part de les «classes dirigents», que estan alineats amb els qui porten la iniciativa del redreçament econòmic i del futur: la nova classe empresaria,

la de la innovació tecnològica, la de l'eficàcia i la rendibilitat, el que no vol és aparèixer com uns simples assistents socials, amoïnats pels conciutadans que passen gana, o que no tenen feina,... simplement perquè no hi ha projecte per a aquests sectors socials, per que no són, ni es vol que siguin, protagonistes de res.

4. L'analfabetisme preocupant de les nostres ciutats és no sols el dels que no saben llegir i escriure; avui no hi ha ciutat mitjana que no tingui les seves escoles d'alfabetització i d'ensenyament bàsic per a adults, malgrat s'hagi caigut en una certa rutina a l'hora de fer atractiva l'assistència a la gent amb un nivell cultural més baix. El més greu és l'increment d'analfabetisme cívic que s'ha produït a les nostres ciutats, precisament quan, en teoria, correspon als Ajuntaments ser l'escola de participació i de formació cívica dels ciutadans. Aquesta tendència només pot ser rectificada si es torna a un altre concepte de la relació de la institució Ajuntament amb els seus ciutadans, si es té voluntat de fer-los participar en el seguiment i presa de decisions, i pagar-ne el cost polític que comporta, de control i de prioritat a una mena de despeses: les de serveis personals i d'intervenció en el camp econòmic.

5. Ho és, però s'està plantejant en molts casos des d'una voluntat de mercadeig polític manifest. Es busca la rendibilitat política immediata d'incidència i d'imatge de l'equip de govern sobre els grups de pressió i de prestigi social que avui són els clubs esportius, les entitats recreatives. Torno al d'abans: el lleure, per a qui i per a què?. El lleure participatiu, que fomenta la convivència i la companyonia i el treball en equip o bé el lleure que aconsegueix medalles, que es vesteix bé, que fa cara de salut i que fa bonic d'ensenyar? El lleure entès com a activitat de tots els ciutadans i amb prioritat per a aquells sectors marginats de la vida social i dels recursos mínims o el lleure entès com a recompensa pels qui participen en la bona marxa del sistema, pels moderns...? El lleure participació o el lleure espectacle?

6. Ja he dit que, almenys pel que fa a l'experiència de Mataró, han quedat totalment oblidades les propostes del primer govern municipal d'esquerra de descentralització i participació ciutadana. S'han construït els edificis, aquí anomenats «Consells de Zona», i no s'hi ha posat res a dins. No hi ha cap altra manera que la gent cregui i visqui «un Ajuntament més a prop seu», que descentralitzar amb gosadia els serveis i les competències locals en tot allò que afecta més directament els ciutadans i la seva vida de cada dia, i permetre que hi participin

directament, per mitjà de l'elecció de representants i l'existència de comissions de veïns.

7. En aquest cas sí que parlo concretament per la nostra experiència de grup municipal del PSUC. Mentre governàvem la feina de gestió ens absorbia, però malgrat tot, per mitjà de la organització del partit anàvem fent xerrades informatives als barris, o bé, com a regidors, organitzàvem trobades amb ciutadans als quals afectaven les nostres activitats. És cert que no ho vàrem fer tant ni tan bé com hagués calgut —com a mínim, els minsos resultats electorals a la contesa del 1983 ens ho han fet pensar—. Vàrem constatar el progressiu desentendre's dels ciutadans, la davallada de les ganes de participar i d'informar-se, potser perquè les reivindicacions no se satisfien prou de pressa o potser perquè ja s'anaven resolent les que havien estat més mobilitzadores i no en sabíem generar d'altres.

Quan hem estat a l'oposició, els mateixos intents han estat menys reeixits encara, potser perquè ja no tenim «poder» i per tant poc del que diguéssim es podia traduir en resultats immediats. Potser perquè l'atonia i el desencísament per la gestió del govern municipal s'han anat accentuant. Constatem, però, que quan un sector ciutadà, uns veïns, tenen un problema encara pensen a acostar-se als grups municipals per demanar-los-hi que es moguin, que empenyin... i hem procurat fer-ho. També hem editat irregularment la nostra revista local COMBAT, centrada majoritàriament en temes municipals, hem anat sortint a la ràdio, la premsa i la TV local. Els militants també serveixen d'enllaç, en la mesura de les seves coneixences i del que tenen més a prop,

per fer-ho arribar als regidors... Comptat i debatut, no n'estem pas satisfets.

8. Després de tot el que porto dit seria una frivolitat explaiar-me explicant el molt que m'agradaria ser un «assessore» d'un «commune italià» —del PCI i governant, és clar—. Però somiar no costa, i també expressa l'existència d'un neguit: el que voldríem ser i no sabem fer.

9. Parlant també des de Mataró: A les Brigades Internacionals, que varen tenir un hospital de guerra a la nostra ciutat i que en una recent visita ens ho varen demanar. A Joan Peiró. A l'immigrant de totes les èpoques que ha anat portant sang nova i idees fresques; al que s'ha quedat i al que ha de marxar quan ja ha donat el seu fruit, però, sobretot, a l'immigrant que sent aquesta terra com seva i en fa el seu país.

10. Majors competències: totes les que es refereixen a l'ensenyament públic, a la salut, als fons per a assistència i promoció social; d'intervenció en la promoció econòmica, de sòl industrial i residencial; municipalització del sòl urbanitzable, les d'habitatge públic; el sistema de caixes d'estalvis locals i comarcals. Més recursos econòmics; participació com a mínim del 25 al 30 % en el total de recursos públics: transferències de l'Estat; una Hisenda simplificada que es basi en la participació en els impostos sobre els rendiments del treball personal i dels beneficis de les societats i la propietat immobiliària: amb un únic impost urbà que compregui tots els conceptes actualment dispersos. Competències en matèria d'ordre públic local: unificació dels cossos policials sota la competència municipal, i la col·laboració amb la policia judicial.

Iniciativa
per la DONA
Nou Barris

DES DE LA PERIFÈRIA I AMB CERTA POR

Nyic - nyic fa escudella

Francesc Rodon

Una tarda suau i brillant, enmig d'una tendra primavera. Enmig també de l'anomenada setmana santa. Penso en el llibre de l'Espriu, amb aquest títol. Aquí, en aquest Maresme, prop d'aquella Sinera on resta ara, després d'un gran enterrament i dels habituals focs d'artifici als quals som tan afeccionats per herència atàvica, gairebé oblidat. Aquí, repetixo, en aquesta comarca, tan a prop i a la vegada tan allunyats de la que volen convertir, cada vegada més, en la Gran Barcelona. Després de l'àrea metropolitana, després de la corporació també metropolitana, ara es parla d'anexionar tots els pobles que són a la vora. Fa noranta anys —i fou també un mes d'abril— s'anexionaren els sis municipis (Gràcia Sant Martí, Sants, Sant Andreu, Sant Gervasi, Les Corts) del Pla de Barcelona. Una anexió que seria rebuda amb grans protestes i rebomboris. En enderrocar-se les muralles, des del 1859, les indústries abandonaven el recer ciutadà cercant més espai. Els terrenys dels pobles del Pla esdevingueren una fita fonamental dels fabricants. Com molt bé ho han estudiat els historiadors, per a una ciutat a la qual calia l'expansió no n'hi havia prou amb l'Eixample. I tots aquells pobles, tan a prop de l'anomenat cap i casal, anaren perdent la seva independència. «Ya no hay barreras, desde hoy lo que la naturaleza había unido lo ha unido también la ley», cridà l'alcalde Rius i Taulet en el cor de Sants. Però també, en una gran manifestació de protesta davant el Govern Civil, una gran pancarta feia saber: «Sants, sin distinción de clases, protesta contra la agregación».

Ara, noves veus, molt properes a la Plaça de Sant Jaume, parlen també d'una nova anexió, una fusió que pot arribar fins als pobles d'aquest Maresme, benigne i gairebé civilitzat. Quins avantatges oferiria una cosa així? Un senyor benpensant, cofat i amb levita, preguntava —en un dibuix d'en Marià Foix publicat fa noranta anys a «L'Esquella de la Torratxa»— a un menestral vestit de vellut: «Però, per què l'hem de combatre l'agregació?» I responia el comparet: «Perquè per haver d'anar malament, no necessito anar amb ningú». ¿Ens sortirà a compte formar part de la Gran

Encisera? Dins la llum tan tendre, tan nova, albirant el vell Mont-cabrer, tenint a mà la torre de guaita de can Nadal, tot amb tanta història, penso que es perdrien moltes coses. Aquest sentit de ser poble, de no ser, malgrat tot, anònims, de conèixer el veí i el de més enllà, desapareixeria, sense cap dubte. Sentimentalisme? I per què no? La veu d'un poeta —Miquel Martí Pol— ho ha dit ben clar: «Ara és l'hora de dir/ ara és l'hora de recordar que el poble persisteix/ en els carrers amb empedrat antic,/ en el pont i en l'església/ que han conegut tota la gent del poble,/ en tot allò que rememora el passat/ amb un esforç vigorosament actual». Amb l'agregació, amb l'addició i la juxtaposició, tant pel Nord com pel Sud i els altres punts cardinals, el més segur serà que perdrem bous i esvelles a canvi d'un plat de lleties mal cuinades. Aquest paisatge noucentista, amb atzavares i gavines solcant l'aire, que amb penes i treballs s'ha pogut conservar, s'esborrarà a cops d'ungles amb guants de vellutet i esdevindrà, en tenim proves decisives, murs de ciment i pedra. Un paisatge amb to de civilitzat i amb indrets que recorden els treballs de Torné Esquins, que s'esfumen pausadament, es desfarà com la sal a l'aigua, en un tancar i obrir d'ulls. També tota aquesta arquitectura popular, digna i alligadora, feta per omplir les necessitats de la vida i del treball, s'anirà enderrocant sota la mà dels destralers per convertir-se en barri o en suburbi, amb més pedra i ciment. I no obstant, la comarca viu, aquesta comarca té un cor bategant: ara es mou per la creació d'un premi d'arquitectura a nivell comarcal; dintre de pocs dies, cap al nord, hi haurà el lliurament de la quarta mostra literària del Maresme, molts pobles mantenen una activa vida cultural...

Tot això pot desaparèixer si ens arriba aquesta gran taca d'oli que tenim tan a prop. La tarda dolça i suau agafa un to degradat: ja envespreix. S'acaba dijous sant. Demà, al poble, tindrem tota la invasió de la gent de ciutat, nous colonitzadors, amb aire de menyspreu molts d'ells, perquè venen de la capital. I serà diferent.

Europa: reforma institucional i reforma econòmica

Antoni Gutiérrez Díaz

El PSUC fa seu, sense reserves, el treball dels sectors europeistes encapçalats, fins a la seva mort, per Altiero Spinelli, independent elegit a les llistes del PCI al Parlament Europeu. Aquest treball es va concretar en el Projecte de Tractat instituint la Unió Europea i ha configurat els fonaments de *l'Europa dels ciutadans*:

- el ple respecte als drets de les migracions treballadores, a partir de la lliure circulació i el dret a vot actiu i passiu;
- la creació d'un espai polític d'aprofundiment dels mecanismes de garantia dels drets humans;
- la unificació dels sistemes d'ensenyament;
- el reconeixement ple dels drets de la dona;
- la introducció d'elements de reequilibri regional i de limitació dels monopolis.

En aquesta perspectiva, la nostra aportació a les pròximes eleccions ha de ser un impuls per aconseguir que les que tindran lloc a tota l'Europa comunitària l'any 89 es converteixin en eleccions constituents. Unes *eleccions constituents de cara a la unitat política, que donin al Parlament Europeu plena competència legislativa i de control sobre la Comissió* i que facin que actui, junt amb el Consell, en l'elaboració del pressupost europeu.

Propugnem, doncs, la creació d'un *nou equilibri institucional*:

- la *democratització* del funcionament i dels mecanismes de presa de decisions, anul·lant l'acció tècnico-burocràtica en la gestió;
- l'*ampliació de les competències del Parlament*, al qual cal invertir de poder legislatiu junt amb el Consell, incrementant-ne les facultats pressupostàries i de

control polític sobre la Comissió, que hauria de ser un òrgan executiu —un «govern»— comunitari.

És a dir, una reforma institucional que asseguri la participació democràtica dels ciutadans europeus en l'elaboració i l'aprovació de les lleis que els afecten, en l'orientació dels pressupostos i en el caràcter de les fonts del seu finançament. Aquesta reforma ha d'assegurar el protagonisme de l'Europa social i l'ampliació de la participació dels fons estructurals com el FES, el FEDER o el FEOGA (Orientació), planificant iniciatives, a nivell de municipis o àrees, com les operacions integrades per a algunes zones —«Programes Integrats Mediterranis»— o les operacions integrades per a ciutats concretes —com les dedicades a Belfast i Nàpols.

L'ampliació de les competències del Parlament Europeu, la dotació de capacitat executiva eficaç per a la Comissió i el caràcter colegislador del Consell s'han d'acompanyar d'un *paper corresponsable de les regions*. Això representa, per al cas d'Espanya, que les comunitats autònomes han de tenir garantit l'exercici de les competències que els corresponguin en l'ordenament jurídic intern i la participació en la presa de decisions comunitàries en què participa l'Estat i que afecten l'àmbit autonòmic.

Cal assegurar, per tant, la plena informació de l'acció europea del govern de l'Estat, informació que s'ha d'acompanyar de la consulta prèvia en aquelles mesures que afectin les comunitats autònomes i de la participació en les negociacions dels plans que es relacionin amb elles, incorporant la *presència de representants autonòmics en els organismes europeus* que orienten o controlen aquestes polítiques. Això es fa especialment necessari per assegurar la participació de Catalunya en els fons estructurals i, entre ells, els corresponents al FEDER.

La nostra presència a la CE representarà, també, la defensa del reconeixement *del català com a patrimoni històric i viu d'Europa*. Alhora, representarà la defensa d'una política cultural en què l'aportació del patrimoni català sigui un impuls creatiu, en el marc de la cultura europea, en tots els seus vessants, propiciant l'intercanvi i el coneixement mutu, amb una especial atenció al paper de la *TV europea*.

També cal propiciar la informació i la participació dels poders locals, per facilitar el seu accés als fons europeus que poden ajudar a programes de desenvolupament socio-econòmic i d'equipaments locals.

Ser europeus comporta la necessitat d'impulsar re-

formes institucionals a l'interior de l'Estat espanyol. Una de les més significatives és l'exigència d'equiparació de les nostres administracions locals, en especial els ajuntaments, al grau de competències molt més alt, de participació més gran en els diners públics i de gestió de serveis i d'inversions, que tenen les administracions locals dels altres països de la CE en relació amb l'administració central de l'Estat.

Per una política econòmica i social de progrés

Després d'un any de pertinença d'Espanya a la CE, no podem fer un balanç satisfactori en el terreny econòmic i social.

D'una banda, la implantació de l'IVA ha repercutit en l'increment de la inflació per damunt del 8 %, malgrat la baixa del preu del petroli i de la cotització del dòlar. D'altra banda, s'ha produït una mala resposta de la balança comercial, amb un fort increment de les importacions comunitàries no compensades per les exportacions espanyoles a la CE. S'han perdut 340.000 milions de pessetes en l'intercanvi Espanya-CE. Tot això fa pensar si no caldria aplicar ja alguna de les mesures de salvaguarda previstes en els tractats.

Al mateix temps, Espanya ha aportat més diner del que ha rebut del pressupost comunitari durant 1986. En realitat, això i altres coses —com el problema de les quotes de la producció de llet, la progressiva liberalització dels moviments de capital, la utilització dels ajuts dels fons estructurals com el FES o el FEDER (vegeu el quadre adjunt), entre d'altres— són qüestions que van més enllà del curt termini i que estan lligades molt directament als grans problemes econòmics per als quals la CE ha de buscar solucions globals a nivell comunitari, i no pas buscar-les cada Estat membre per separat.

En aquest sentit, cal una *reorientació de la política pressupostària de la Comunitat*. Això significa, en primer lloc, una *reforma profunda de la PAC*, que s'emporta quasi tres quartes parts del pressupost. També, un augment de la importància i incidència de les polítiques de tipus estructural. I, en definitiva, si es vol donar a aquests canvis una dimensió veritablement comunitària i democràtica, cal fonamentar el poder de decisió pressupostari en el Parlament Europeu.

Però l'eixugament dels excedents agraris i la reducció del cost social que suposa la protecció del sector agrícola dels països més rics no es poden fer amb qualsevol reforma de la PAC. Volem una políti-

ca agrària que sigui coherent amb un ajut seriós al *desenvolupament dels sectors agraris més endarrerits* dins de la CE, com és l'espanyol, i de solidaritat amb el Tercer Món. I volem una reforma que suprimeixi l'actual desequilibri que la PAC manté a favor de les agricultures de l'Europa del nord.

Pel que fa a les polítiques estructurals, hem de deixar una cosa ben clara: per avançar en la lliure circulació de béns, serveis, capitals i persones, o sigui, en la construcció del mercat interior sense fronteres per al 1992 —com proclama l'Acta Única—, cal assegurar les accions de desenvolupament regional i social, tant en el camp agrícola com en l'industrial o el de serveis, i els ajuts dels fons corresponents (FES, FEDER, FEOGA-Orientació, etc.), exigint com a condició indispensable el *control democràtic* del procés. Això és imprescindible per contrarestar els previsibles efectes de polarització i concentració de l'activitat econòmica a les zones més afavorides d'Europa a causa de la implantació del mercat interior sense fronteres.

Però el problema no és només d'augment de la despesa. Cal superar el fet que el pes de les decisions de política estructural estigui exclusivament a les mans dels governs dels Estats membres. El sentit mateix de combatre els desequilibris regionals a l'interior de la CE exigeix que siguin indicadors comparables a tota la Comunitat els determinants de les necessitats regionals, i que les accions siguin decidides a nivell comunitari.

Amb l'adhesió d'Espanya i Portugal —com ja hem dit—, les diferències econòmiques entre regions riques i pobres de la CE s'han duplicat. Són aquests desequilibris els que cal superar, i no sols aquells que hi ha entre les regions d'un mateix Estat, tal com provoca, per exemple, l'actual reglament del FEDER.

La Comunitat de dotze Estats ha de ser també *la Comunitat dels pobles i les regions d'Europa*. S'ha de trobar, doncs, un lloc per a les administracions i els representants polítics locals i regionals (aquí, autonòmics) en el procés d'elaboració d'una nova política regional europea.

Els problemes dels treballadors dins de la CE són similars, i els seus drets haurien de ser també els mateixos. Ens proposem impulsar des del Parlament Europeu *l'ajut als sindicats de classe* per posar en marxa accions conjuntes a nivell comunitari que donin resposta a tantes aspiracions comunes dels treballadors. I considerem una reivindicació irrenunciable

la incorporació de CCOO a la Confederació Europea de Sindicats.

D'entre els problemes dels treballadors destaquen, per la seva importància a Europa, els problemes dels emigrants. Ja és hora que aquests homes i dones que han contribuït a la construcció de l'Europa que coneixem, treballant i vivint a països estrangers, deixin de ser considerats com a tals. El primer pas és aconseguir el *dret de vot de tots els immigrants* de la CE a les eleccions locals i regionals.

Un dels problemes comuns és el de l'atur. Actualment, més de 16 milions de treballadors no tenen feina a la Comunitat, i la gravetat de l'atur juvenil i el de la precarietat de l'ocupació femenina són problemes generals ben coneguts arreu d'Europa. *Les mesures contra l'atur* han de tenir una dimensió comunitària que ara no tenen, com moltes altres coses. Això és especialment important per a la formació professional d'uns treballadors cada dia més disposats a canviar de domicili per trobar feina o per millorar-la. Cal, doncs, una formació professional orientada cap a totes les noves possibilitats que la Comunitat ofereix.

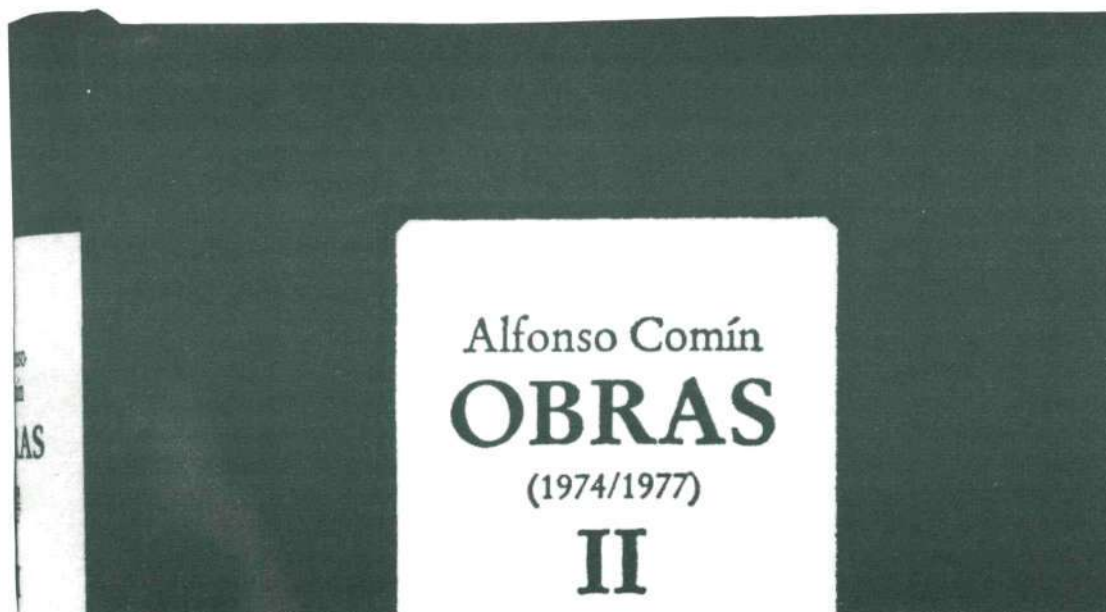
Les noves tecnologies són una de les claus de la recuperació econòmica de la CE i un dels factors que fa més necessària l'existència d'un mercat comú. I és que els nous productes i les noves tecnologies derivades de la microelectrònica o de l'enginyeria genètica exigeixen un elevat grau d'interdependència

i un mercat més ample. Malgrat això, els programes que la CE ha posat en marxa per potenciar la recerca en aquests camps no suposen sinó el 3 % del pressupost, que és ben poc.

D'altra banda, no hem de permetre que sota un cert «optimisme tecnològic», que s'està fomentant com a ideologia de masses, es justifiquin la precarietat de les condicions laborals i les altes taxes d'atur. Els primers beneficiaris del canvi tecnològic han de ser els treballadors en el seu conjunt i no sols uns quants d'ells, els altament qualificats.

Per tant, i en resum, la Comunitat necessita:

- una reforma de la política pressupostària que reequilibri la despesa, que tendeixi a trencar la lògica econòmica neoliberal, hegemònica avui, a favor de la planificació democràtica, i que faci recaure en el Parlament Europeu la competència en aquesta matèria;
- la reducció dels desequilibris interns, especialment de tipus regional, però amb la diferència qualitativa de fer que siguin les instàncies comunitàries, juntament amb les locals, regionals i autonòmiques, les que tinguin la darra paraula;
- la creació d'un espai social europeu per a l'equiparació dels drets i les condicions de vida dels treballadors de la Comunitat, sense distinció entre treballadors nacionals i treballadors immigrants.

Cartes a la redacció

El règim cooperatiu

Al n.º 100-102 de *Nous Horitzons* hi ha un article del company Josep Pàmies titulat «In memoriam». Escric per corregir un error referent a Sebastià Flor. En Flor era el Subsecretari de la Federació de Cooperatives de Treball. Per mitjà del règim cooperatiu es van crear i es van conservar moltes indústries per tot Catalunya. Si haguéssim guanyat la guerra ens hauria estat molt útil.

Us saluda molt cordialment,

Irene Armengol

«2000 jove»

Benvolgut amic/Benvolguda amiga:

Des de fa quasibé dos anys l'associació 2000 JOVE edita la revista *2000 JOVE, els joves en la política, la societat i la vida quotidiana*. Es tracta d'una publicació periòdica, trimestral, adreçada a totes aquelles persones que d'una manera o altra treballen en el camp de la joventut (mestres, monitors, representants estudiantils, professionals de la cultura i del treball social, etc.).

Algunes de les seves característiques són, entre d'altres, el respecte a la pluralitat ideològica i la seva gratuïtat.

Actualment *2000 JOVE* arriba, de forma gratuïta, a cinc mil persones. Voldríem, però, que a més d'aquestes persones la publicació fos present en les redaccions de determinades revistes entre les quals s'inclou la que vostè dirigeix. Es més, voldríem, si li sembla bé, iniciar un intercanvi entre ambdues publicacions.

Tot esperant que aquest intercanvi sigui del seu grat, rebi una cordial salutació.

Laura Valls i Renau
Coordinadora

Sant Martí de Provençals.

De nou l'Arxiu Històric Municipal de Sant Martí de Provençals torna a obrir les seves portes a tots els que d'una manera o altra vulguin col·laborar amb el servei cultural del Districte o per consultar la documentació que es conserva en el seu fons. S'inicia doncs, una segona etapa plena de projectes i d'expectatives a la nova seu, al carrer Clot, 228 —a la «Torre del Fang»—, amb l'horari habitual, de les 17 a les 20 hores tots els dies laborables, excepte els dimarts.

Lina Ubero i Badia
Arxivera de l'Arxiu Històric Municipal
de St. Martí de Provençals.

2000 JOVE

Cervantes, 5, ent. 1.^a

Telf.: 318 51 08 - 318 59 54

08002 BARCELONA

Les collectivitzacions; època clau de la revolució?

La importància de l'estudi del fenomen collectivitzador, rau en el fet que potser sigui el factor que més ens pot ajudar a mesurar la profunditat del procés revolucionari iniciat a partir del 19 de Juliol i que ha arribat a ser qualificat per alguns historiadors com de «transició vers al socialisme».

Durant gran part de la guerra Catalunya va viure clarament a la reraguarda del conflicte armat. Aquest fet va influir enormement en nombrosos aspectes de la vida i de la societat catalanes i, és clar, també en el de la seva organització econòmica.

Pocs dies després d'iniciada la guerra la majoria dels obrers van retornar als seus llocs de treball: les fàbriques, els tallers, les indústries grans o petites, semblaven voler reprendre l'activitat econòmica. Però un cop allí, aquests treballadors es van trobar

cartes cartes cartes cartes cartes cartes cartes c

que, en nombrosos casos, els amos se n'havien anat, abandonat-ho tot darrera d'ells. Davant d'aquesta situació, i com veurem més endavant, la resposta que van donar els obrers va ser múltiple, d'acord amb la tradició i els hàbits apresos, com a classe, a través de molts anys de lluita i sindicació, i no pas perquè en aquells moments rebessin cap consigna o directriu dels seus sindicats.

Aques fet, és a dir, la forma com els obrers es van trobar de sobte davant les fàbriques i altres indústries, condicionarà enormement tot el procés collectivitzador posterior, i, en certa mesura, ens donarà les claus interpretatives més importants a l'hora d'estudiar-ho, com són ara:

- l'àmplia gamma i l'asistematització del procés collectivista;

- el fet que, unes vegades, s'hagi de parlar de «collectivitzacions», i d'altres, de simple «incautació», de «control» de l'empresa per part del sindicat o de la Generalitat, etc.

- la major o menor presència dels antics tècnics, i, fins i tot, en alguns casos, dels propis amos, al front de la «nova empresa collectivitzada», que actuarà com a fre i/o corrector del possible procés revolucionari iniciat pels treballadors;

- la coexistència al llarg de tota la guerra d'un sistema econòmic mixt, molt important per ajudar-nos a comprendre el paper jugat pels partits, els sindicats i pel propi Govern de la Generalitat.

Paral·lelament al desenvolupament en el camp de l'economia d'aquests fets, durant els primers moments de la guerra s'havia produït, arreu de l'estat i especialment a Catalunya, un cert buit de poder. Els dirigents anarquistes catalans no van decidir-se a aprofitar l'ocasió i fer-se amb el poder (precisament ells, que sempre s'havien mostrat propicis a practicar «la gimnàstica revolucionària», ara deixaven passar l'oportunitat). Tanmateix, aquest fet no ens hauria de sorprendre tant si tinguéssim presents els següents factors:

- la improvisació amb què tots (sindicats i treballadors) van actuar durant els primers moments;

- la manca de reflexió teòrica en el si del moviment anarquista, sobre què s'hauria de fer amb el poder quan aquest fos veritablement a l'abast;

- la ràpida consolidació de l'inicial cop d'estat en

una cruel guerra civil, i, per tant, de la discussió i dels dubtes sobre quina seria la millor forma d'afrontar-la.

Analitzant l'actuació de la CNT durant aquest període, fa la impressió com si hagués escollit la doble via d'enfortir, per una banda, la Generalitat i, per l'altra, d'apostar a favor d'una sortida revolucionària. En definitiva, podem constatar, dins el moviment anarquista català, un anar a remolc de les circumstàncies, tant en el camp de l'economia (la qüestió de les collectivitzacions, per exemple) com en el de la política (aquí podríem citar la seva col·laboració directa amb el Govern de la Generalitat).

Per tot això, podem considerar que les idees preconcebudes o excessivament simplistes sobre què s'entén o què va representar el fenomen collectivitzador, pràcticament no ens serveixen de res. La confusió o la dificultat no rau en el terreny de les disputes teòriques (i a vegades no tant teòriques) que hi ha hagut entre els distints partits i les forces sindicals sobre quin era el millor camí a seguir, sinó en la gran complexitat que suposa apropar-se a l'estudi d'allò que realment va succeir a cada lloc de treball. Per tant, considerem que no és ocios ni una qüestió retòrica preguntar-nos què és el que volien fer els treballadors amb la collectivització de les indústries.

Podríem dir: collectivitzacions, per fer què? La resposta a aquesta pregunta, pensem que no la tenien genys clara ni els obrers ni els propis dirigents sindicals. Resulta, per tant, del tot lògic que aquesta situació desemboqués en una inevitable particularització del fer collectivista i en la no existència d'un únic model generalitzable a la majoria de les empreses catalanes.

La direcció de la central anarquista ha reconegut, no tan sols posteriorment, sinó fins i tot durant la mateixa guerra, aquest fet. En aquest sentit, s'expressaren el propi Abad de Santillán (potser el dirigent anarquista que més havia reflexionat sobre la marxa que hauria de seguir l'economia durant la revolució) o també Joan Peiró o Juan López, tots dos ministres en el govern republicà encapçalat per Largo Caballero. Tots ells, en un moment o en un altre, van reconèixer la insuficiència del pensament anarquista en el terreny econòmic. I tot això malgrat que en l'últim i aleshores encara recent Congrés de Saragossa, la CNT havia elaborat un document amb set objectius ben clars a perseguir en el camp de l'economia.

Hauria resultat lògic, per tant, suposar que la

seva consecució seria un objectiu prioritari a tenir en compte per part dels dirigents del sindicat obrer. En canvi, a la pràctica, la cosa no fou així, sinó que el comportament habitual dels dirigents anarquistes amb responsabilitats polítiques va ser el d'anar adaptant la seva activitat diària a allò que els anava dicant la pròpia experiència i les circumstàncies concretes a què havien de donar resposta. Aquesta és la raó que ens explicarà com, a vegades, van arribar a subscriure actuacions propugnades pels seus enemics polítics: a Catalunya, per exemple, «l'economia dirigida» ja es venia practicant *de facto* des d'abans de l'arribada de Comorera a la Generalitat. Ara bé, i si això pot servir com a descàrrec del moviment anarquista, cal dir que, en certa mesura, aquesta dicotomia o falta de correlació entre la teoria i la pràctica es podria fer extensiva a una bona part de la classe política catalana del moment.

Per tot això, considerem que quan va aparèixer el *Decret de collectivitzacions* (24-X-1936), estàvem assistint no pas a la consolidació d'un procés revolucionari, sinó a la dotació d'un marc legal per a una situació de fet, perquè així la pròpia administració pogués ordenar-la i dirigir-la. Conseqüentment amb aquesta línia de reflexió, pensem, també, que el punt d'inflexió entre la dualitat revolució-guerra no se situa tant en el desenllaç que van tenir les famoses jornades de Maig del 37, sinó que el podem trobar ja en els primers moments, a causa de les pròpies insuficiències del projecte revolucionari i d'aquells que l'havien de dur a la pràctica.

Josep M. Cobos, Maribel Oller,
Carles Santacana

Angoixa

Si m'ho permeteu, voldria fer-vos arribar un breu comentari. Són evidents les picabaralles internes entre determinats components de la professió i entre aquests i els criteris del Servei de Cinematografia, a partir d'ara de la Direcció General del Cinema i Vídeo de la Generalitat. Pel que fa a una de les darres convocatòries de premis, tenim el contingut presentat pel director de «Dragon Rapide», per exemple...

En el marc de la meua modèstia com a opinant, la meua posició és prou clara, evidentment en contraposició amb el punt de vista mantingut, almenys fins ara, pel partit en el govern: una cosa és la *indús-*

tria del cinema a casa nostra, i una altra, la protecció i l'estímul a les expressions culturals en la llengua que ens és pròpia. Penseu fermament que a Catalunya ens cal promocionar la reindustrialització en el camp de la cinematografia, consolidar una infraestructura suficient. I, com és lògic, *com a indústria*, ens cal que els professionals que resideixen entre nosaltres, però també els professionals de fora, trobin treball i tinguin interès per treballar a Catalunya. El nostre futur com a poble passa necessàriament per resoldre prioritàriament aquesta qüestió.

Al meu entendre seria un greu error confondre uns objectius mesclant-los amb d'altres, que no necessàriament tenen que coincidir. Penseu en la *indústria editorial*, per exemple.

¿Cal explicar que, als catalans, el bilingüisme ens és beneficiós? ¿Cal explicar que la marginació de les minories —alguna, prou majoritària a casa nostra— ens perjudica més que no pas ens beneficia? La repressió subtil, indirecta, dels col·lectius que no parlen en català, més encara, els obstacles que poden dificultar l'expressió a Catalunya d'altres llengües —i més en el camp de la cultura— em semblaria inqualificable, un baldó per a qualsevol política. Doncs, això és el que passa.

Em sembla absolutament necessària la promoció i la consolidació de la *indústria del cinema* a casa nostra. Però em sembla absolutament denigrant que aquesta protecció, si es vol assolir, hagi de passar pel sometiment de la «prova de sang» i l'explotació comercial en català del cinema fet a casa nostra. És com si es castigues la producció feta a Catalunya per productors catalans però en una altra llengua cooficial, sense adonar-se que en aquestes condicions no es facilita l'actuació —en condicions iguals— de productors d'altres contrades, i no em refereixo únicament als peninsulars. Assolir un objectiu cultural s'ha de fer en perjudici de la indústria?

Confio que s'entendrà que, això no obstant, estic totalment a favor de tot estímul *específic*, però complementari, als productors, distribuïdors i exhibidors que decideixin —amb total i absoluta voluntarietat— l'explotació exclusivament en català a Catalunya, i encara millor, a tot l'àmbit lingüístic català. Fins i tot, si per aconseguir-ho han de renunciar de forma explícita a duplicar l'explotació en l'altra llengua oficial.

Al llarg del seu desplegament conceptual, el meu treball sobre el cinema català persegueix aquest doble objectiu. El punt de partida ha estat respectar e

cartes cartes cartes cartes cartes cartes cartes c

critèri oficial... precisament per ressaltar-ne les contradiccions. I si aconseguixo culminar aquest treball —amb la relació del cinema fet a Catalunya durant el període 1939-1960, que clou el conjunt—, restarà demostrat que, quan a Catalunya hi havia *infraestructura industrial* —és a dir: d'acord amb el desenvolupament de la indústria, *quan hi havia estudis*— el cinema català es desenvolupava amb una certa normalitat, excepció feta dels condicionants polítics de la dura postguerra; amb l'afegitó que moltes productores de la resta de l'Estat *venien a treballar* als estudis de Barcelona, des de la poderosa Cifesa al productor oportunista que amb el seu film pretenia obtenir

permisos d'importació i de doblatge... encara que després aquell no arribés a estrenar-se. (Tot el contrari del que ara passa: el nostre més important productor, l'Alfredo Matas, treballa a Madrid... perquè aquí «no hi ha infraestructura».)

Amb la qual cosa confio arribar a la conclusió final y definitiva: el desinterès, la deserció de la burgesia catalana pel que fa al cinema, des dels anys seixanta fins avui mateix; potser sí que irreversible si no s'hi posa remei... *a nivell industrial*. I això no s'aconseguirà omplint-se la boca i fent números com el de premiar un híbrid com «Angoixa».

Romà Oltra i Costa

JOC

*Agafes un bitllet de banc
i el doblegues com una carta;
al mig plec, hi pintes
un general, i a l'altre mig,
un capellà (fent l'acció
que fa el retrat del general).*

*Ensenyes el bitllet de banc plegat
i l'obres per la banda
on hi ha el general.
Després el tornes a tancar,
et senyes, gires el bitllet
(amb lleugeresa perquè no ho entenguin),
el desplegues i veuran
que el general s'ha
convertit en
capellà.*

Brossa

Una vida al servei del poble i del comunisme (I)

Salvador González («Blanca»)

Malgrat parlar el castellà amb un lleuger accent de la Barceloneta, vaig néixer a Cartagena el 29 de març de 1911, al carrer Saura, en un barri obrer prop del port, dins d'una família on el pare, per falta de salut, guanyava el pa dels seus cinc fills venent bitllets de loteria. El PSOE, hereu dels obrers revolucionaris com José Mesa i de *La Emancipación*, influenciats pel marxisme, tenia 35 anys. La UGT, 23. I la CNT, filla d'aquella trinitat conspiradora i aliancista de Bakunin, Fanelli i Anselmo Lorenzo, sis mesos. Quant al PCE, encara trigaria 10 anys a venir al món.

Tenia jo 7 anys quan la meva mare es quedà vídua i decidí d'anar a viure a Catalunya, on podria pujar millor les seves tres noies i els dos nois.

Un cop a Barcelona, vaig començar de seguida a treballar del que trobava, i feia l'escola a la Catedral, on era escolanet. Era l'època de la Gran Revolució d'Octubre a Rússia, i el moviment obrer i revolucionari de Catalunya, dominat per la CNT, estava en ple apogeu i fotia cada vaga que feia por. Els capitalistes i burgesos catalans, que la guerra mundial havia enriquit, s'inquietaven per les repercussions socials i polítiques d'aquella revolució d'un país llunyà, però que tan entusiasma els obrers i pagesos de Catalunya, que es preguntaven com s'ho havien fet, els explotats d'aquell país, per acabar amb llurs explotadors. Però jo era massa jovenet encara i la meva mare massa influenciada per la religió perquè jo en tingués la més petita idea.

Tenia 13 anys, poc després del cop d'en Primo de Rivera, amb un PCE recentment format, els dirigents del qual ja començaven a barallar-se, quan vaig fer, essent aprenent paleta, la coneixença d'un paleta anarquista. M'ensenyà coses molt interessants i fou el primer que m'orientà cap al moviment obrer, o més ben dit, cap al sindicalisme apolític. Però reconec que m'ajudà molt a obrir els ulls.

Als 18 anys era paleta i membre de la CNT, i a proposta de la FAI delegat en una obra de la construcció. D'aquella FAI que s'havia constituït l'any 1926 per evitar que mai més la CNT pogués tornar a demanar l'adhesió a la I.C., com ho havia fet l'any 1919 en el seu Congrés de Barcelona. Vaig ser fins i tot, sempre sota la seva ampara, membre d'un Comitè de Secció del ram de la construcció de la CNT.

Pocs mesos abans de la proclamació de la República, acollida per la CNT amb una declaració de vaga general, vaig conèixer uns camarades del Partit Comunista Català. El seu comportament i la seva actitud amb mi, m'ajudaren a adherir-me al partit. A l'un, li deien «Bolxe». Els altres dos eren en Molineiro i en Gil. Reconec que amb mi tingueren molta paciència. Ja he dit que estava influenciat per les idees anarquistes. M'agradava allò de la negació de tota autoritat i l'actuació per mitjà de «l'acció directa». Era, fins i tot, enemic dels comunistes perquè aquests parlaven de la necessitat de l'Estat i d'instaurar una dictadura, encara que fos la del proletariat.

Aquells comunistes em deixaven parlar tant com volia. Eren uns revolucionaris que respectava per llur abnegació i exemple a l'hora de l'acció revolucionària. Em donaren a llegir, per primera vegada, el llibre de Lenin: *L'Estat i la Revolució*, escrit amb un llenguatge que no comprenia gaire, però que aquells comunistes m'explicaven i aclarien pacientment. I fou a força de llegir-lo i rellegir-lo que vaig decidir, el març del 1931, d'adherir-me al Partit Comunista de Catalunya. Tenia aleshores 20 anys.

Ja estava acostumat a llegir, però d'aquella literatura «sòciosentimental» dels anarquistes; denunciant les conseqüències de l'explotació, però sense analitzar-ne les causes i aconsellant remeis que no curaven res. Després, quan em vaig decidir a llegir els *Fonaments del Marxisme* de Plejànov, em semblava llegir llatí, que no he conegut mai, naturalment. Calgué que me n'imposés la lectura bo i ajudant-me d'un diccionari a la mà.

Quan vaig donar la meva adhesió al PCC, estava entusiasmat. A una de les primeres reunions ja hi vaig presentar un projecte insurreccional. Amb una extraordinària profusió de detalls concrets pretenia provar que, en una nit, ens podríem fer els amos de Barcelona. I el més estrany és que els altres camarades m'escoltaven pacientment, tot i estar convençuts que deia animalades.

Com que els comunistes érem pocs, de seguida ens donaven càrrecs, teòricament de gran responsa-

documents d'arxiu documents d'arxiu documents

bilitat, ja que no érem prous per assumir els càrrecs dels organismes que creàvem. A Barcelona, a la Federació Catalana del P. C. d'E. érem, a tot estirar, uns 150. Érem pocs, però feiem molt soroll perquè érem actius i audaços. Ens manifestàvem contra l'imperialisme japonès que havia desencadenat el primer conflicte de la Segona Guerra Mundial atacant Manxúria. També contra la nostra «República burgesa», que havíem acollit al crit de «Visca la República dels Sòviets!». A les nostres manifestacionetes hi participaven també alguns elements del *lumpen* que ens portaven més perjudicis que beneficis. Però calia fer soroll, que es parlés de nosaltres com si fòssim desenes de milers. Empastifàvem les parets amb pintura de quitrà demanant l'amnistia, i cridàvem a la vaga pel 1r. de Maig. La persecució de què érem objecte ens feia creure que teníem raó, que els feiem por, i per això un número sobre dos de *Catalunya Roja* y de M. O. era recollit per la policia.

La *Correspondència Internacional*, l'òrgan de la I. C., ens donava la més rica i interessant informació del panorama global de les lluites revolucionàries i proletàries arreu del món i ens ajudava en la nostra formació política internacionalista i teòrica. Essent com era, un jove apassionat i cada vegada més polititzat, el delegat de la I. C. considerà que el meu lloc de militància corresponia més aviat al si de les Joventuts Comunistes. Que havia de deixar els càrrecs del partit per passar a ser dirigent de les Joventuts. Era l'època en què els dirigents eren designats «a dit», particularment quan eren remarcats i seleccionats pels homes de la I. C. Ja he dit que érem pocs i el nostre treball, a les Joventuts, consistia a fer cartells a mà, sovint amb faltes d'ortografia i no sempre ben redactats. Però aconseguíem que es parlés de nosaltres. Jo m'havia especialitzat a fer mítings llampec a la sortida de les fàbriques i, en el terreny sindical, continuava militant dins la CNT amb la intenció d'ajudar a alliberar-la de la influència i de la dominació dels faistes que imposaven l'apoliticisme amb mètodes que no tenien res a veure amb la pedagogia i encara menys amb la democràcia. La CNT feia grans assemblees, com la del Palau de les Exposicions de Barcelona, que reunien més de 15.000 persones. Jo hi participava atacant la tàctica anarquista dins el moviment obrer. I s'esdevenia que, quan estava en atur forçós, els faistes m'expulsaven de la CNT perquè no volien que dediqués el meu temps lliure al treball d'explicació, i només quan tornava a treballar, segurs que hi militaria poc temps, em tornaven a readmetre.

Un dia, el delegat de la I. C., un tal Marcusi, em digué que calia que em preparés per assistir a un

Congrés a París com a delegat per Catalunya, a un Congrés de la Joventut contra la guerra i el feixisme. Érem l'any 1933. Per anar-hi em designà l'organització de l'Hospitalet, i per obtenir el passaport, l'alcalde d'Esquerra Republicana de l'Hospitalet, amb qui teníem bones relacions, em féu una lletra sense la qual no l'hauria pogut obtenir. El dia 20 de setembre vaig agafar el tren cap a París, on vaig arribar el 21. Tenia solament 10 cèntims a la butxaca i a l'arribada ningú no m'esperava a l'estació. Hi havia hagut una confusió, com de vegades passa, i per fi, després de molts maldecaps, vaig juntar-me amb els altres delegats espanyols, tots joves de 17 i 18 anys, dels quals jo n'era el responsable. Eren joves vinguts de Mieres, Bascònia i Valladolid. Tots treballadors, alguns dels quals havien fet el viatge a peu fins a la frontera francesa.

L'any 1933 fou un any molt perillós per a la democràcia. El 27 de febrer, els hitlerians havien incendiat el Reichstag i n'acusaven els comunistes. Intel·lectuals com Einstein, Thomas Mann i Brecht fugien d'Alemanya. Toscanini es negava a participar al festival de Bayruth. Els jueus eren perseguits i s'obrien els camps de concentració pels oponents del hitlerisme. El gran Partit Comunista Alemany era prohibit, llurs dirigents emprisonats i els socialistes també poc després.

A Espanya, el 12 de setembre, es cridava Lerroxx per formar Govern i les dretes reaccionàries guanyaven les eleccions del 3 de novembre. Gil Robles, invitat al Congrés nazi de Nuremberg es declarava admirador del nacional-socialisme, i pocs mesos després, el 7 d'abril de 1934, a Espanya, ho confirmaria, tot amenaçant que «anaven a conquerir el poder en aquest règim, amb qui sigui, amb el que sigui i com sigui».

Poc temps després del meu viatge a París, la I.C. em designà per anar a formar part, a Moscó, de la Secretaria Espanyola del Secretariat de la Internacional Juvenil Comunista. En formaven part, també: Andrés Martin, després responsable polític de les JSU d'E. de l'organització de Madrid i que morí comandant el batalló «Passionària» de les Joventuts durant la defensa de Madrid, i Rafael Ibarrondo que morí també durant la defensa de Bilbao. A Moscó, havíem de restar-hi dos anys, però els esdeveniments es precipitaren i per l'agost del 1934 vaig retornar a Espanya amb instruccions d'orientar les JJ. CC. sobre l'actitud que havíem de tenir amb les JJ. SS. en la perspectiva de la unificació. Amb mi hi participava també Segis Alvarez. En aquella ocasió vaig conèixer Santiago Carrillo, que adoptava ales-

hores posicions esquerranes, com Largo Caballero, relacionades amb les qüestions de les Aliances Obres proposades del POUM, adoptades pels caballeristes i acceptades per nosaltres després.

També vaig participar, en aquells temps, en l'organització de la vaga general contra l'«Isidrada» dels terratinents catalans a Madrid, que havien decidit concentrar-se a l'Escorial per protestar contra la política agrària del Govern de la República. Igualment vaig participar en la preparació del primer míting unitari de joves socialistes i comunistes a Madrid.

Durant els fets del 6 d'Octubre del 1934 em trobava a Barcelona i vaig ser detingut a la Rabassada, però em van posar en llibertat per manca de proves. Això em permeté de participar en els primers contactes entre les organitzacions de les JJ. SS. i JJ. CC. de Catalunya, junt amb Lina Odena, Montagut i Otero (*Sastre Petit*). Però vaig ser novament detingut, com a «governatiu» aquesta vegada, i vaig romandre a la presó fins al gener de 1936, quan es preparaven les eleccions que donaren la victòria al Front Popular. En sortir de la presó, el Partit em designà per anar a treballar als sindicats, ja que s'havia decidit que els comunistes havíem d'ingressar tots a la UGT. Poc després vaig ser elegit secretari del Sindicat de la Construcció (UGT) de Barcelona, i després de les eleccions del febrer, membre del Secretariat de la UGT de Catalunya amb Josep del Barrio, Antoni Sessé, Trillas, Villacuenca, Antoni López Raimundo i d'altres.

Pel juliol, és a dir, el dia 19, el local de la UGT que teníem al Passatge de la Pau passà al carrer Vergara, des d'on manteníem contacte amb els ugetistes que, al carrer, lluitaven amb les armes a la mà. Amb nosaltres hi havia també Antoni López Raimundo.

Aquells dies, la situació a Catalunya era tan confusa que el President de la Generalitat, Lluís Companys, llançà una crida desesperada a la CNT i a la UGT perquè li enviéssim una delegació representativa per parlamentar. La CNT va designar Durruti, García Oliver i Assens. La UGT, Josep del Barrio i jo. Companys ens va proposar la constitució d'un Comitè Central de Milícies, cosa que nosaltres ac-

ceptàrem, però a condició que el Govern de la Generalitat continués existint per tal de donar-nos la necessària legalitat. Més tard, quan es constituí el PSUC, al mateix C.C. de Milícies hi entraren, també, Josep Miret i Rafael Vidiella.

És sabut que l'alçament feixista va precipitar les negociacions per la formació del PSUC. No es tracta de fer aquí la història d'aquell procés. Diré solament que en les nostres discussions en el si del PCC en vaig ser sempre partidari i defensor, tant de les joventuts com dels partits. Quan la 1a. Conferència del PSUC em va designar membre suplent del C.C., aquest C.C., en la seva primera reunió plenària, va decidir que passés a ser-ne membre titular.

El C.C. de Milícies Antifeixistes es va dissoldre el mes d'agost de 1936, quan la CNT va acceptar de formar part del Govern de la Generalitat de Catalunya amb la UGT i els altres partits polítics del Front Popular, encara que ho féu a condició que el Govern passés a anomenar-se Consell. Les coses no canviaven gens, però què voleu, els cenetistes estaven satisfets.

Fou aleshores quan vaig passar a formar part del Comitè Regional de la Construcció (UGT) de Catalunya del qual m'elegiren Secretari General. Però la guerra continuava, i havent demanat la meua incorporació al front, vaig ser nomenat Comissari General del Cos d'Enginyers de l'Exèrcit de l'Est, dedicat al reforçament del sistema de defensa i de les fortificacions de les costes. Així vaig participar en la creació dels primers Batallons d'Obres i Fortificacions, formats amb paletes, aparelladors i arquitectes de la UGT i de la CNT.

Hi vaig restar mentre durà la guerra. El meu germà Regino, dos anys més jove que jo i que s'havia adherit a les JJ. CC. quan tenia 17 anys, és a dir, l'any 1933, va fer la guerra com a instructor del PSUC en les unitats combatents. Jo, com desenes de milers d'altres, vaig passar a França el mes de febrer del 1939, amb l'Estat Major de l'Exèrcit de l'Est, i vaig anar a parar en un dels camps de concentració: el de St. Cyprien dels Pirineus Orientals.

L'ULL DE POLIFEM

Els privilegis de la salut

Manuel de Seabra

Probablement perquè els anys passen (massa de pressa) portant rere seu tota mena de mals físics, em vaig fent cada cop més sensible als problemes de la salut i de la vellesa. No fa gaire, per exemple, vaig quedar esverat quan vaig llegir en una prestigiosa revista americana que, als EE.UU., «el nombre de vells pobres ha baixat quasi la meitat des de 1970». No s'explicaven d'altra banda, els motius d'aquesta baixa, però això em va deixar a la que salta. Perquè no crec que aquest fenomen es degui al fet que els vells en general s'hagin enriquit els darrers temps. I com que l'article que portava aquesta informació es referia precisament al gran negoci de les grans empreses dedicades a prendre cura dels vells (sempre he cregut que això hauria de ser un servei social, vaja!), i sabent com la salut és caríssima als EE.UU., només puc treure'n una conclusió: si el nombre de vells pobres minva no pot ser per altra raó si no perquè no tenen prou diners per arribar-hi.

De fet, al preu que s'ha posat la medicina als EE.UU. només els rics poden tenir accés almenys a alguns dels seus components. Recordo fa anys una polèmica a la premsa britànica sobre el cas d'una turista als EE.UU. que va haver de ser internada i li donaven mig litre de sang diari a un preu exorbitant. Un dia la pobre senyora va queixar-se que se li havien acabat els diners i immediatament li van sus-

pendre les transfusions. El tema era, doncs: li estaven venent sang (a més a més, probablement comprada per quatre rals a Haití o al Brasil) com a negoci i la malalta no en necessitava, o de debò li feia falta però li ho havien suspès perquè no podia pagar-ho? Això passava en els anys pre-tatxerians i el cas va desvetllar molta indignació a la Gran Bretanya.

Un cas semblant es pot trobar presentment amb el tractament del SIDA, que promet ser un dels millors negocis del segle per a les empreses farmacèutiques. Encara als EE.UU. està calculat que el tractament amb Retrovir (abans conegut com a AZT), un tractament aprovat pel govern que, tot i que no mena a la guarició sembla ser un pal·latiu útil (si deixem de banda els seus freqüents efectes secundaris), costa actualment vuit mil dòlars l'any. El congressista demòcrata Henry Waxman ja va declarar al respecte: «No crec que sigui correcte deixar que algú es mori perquè no té una assegurança privada ni recursos financers per pagar aquesta medicina». Però ho permetrà el liberalisme reaganià? Sigui com sigui, hi haurà algú que sempre hi sortirà guanyant: el fabricant de Retrovir, la Burroughs Wellcome.

ERWIN BLUMENFELD

Advertiser: Helena Rubinstein, Inc.
Agency: Ogilvy, Benson & Mather, Inc.
Art Director, Designer: Gus Wavpotich

ROBERT FRANK

(Award of Distinctive Merit)
Publisher: The New York Times
Art Director, Designer: Louis Silverstein

New York is up in Central Park. New York is not in the suburbs. New York is a million families, growing, working, learning, playing. New York is The New York Times. New York is the New York Times. New York is the New York Times. It's not a town with the same story. It's not a town with the same story.

Llibres

L'ALTRA REALITAT

Tomasa Cuevas: *Cárcel de mujeres* (2 vols.) B, Siroco Books.

Tomasa Cuevas: *Mujeres de la resistencia*. B, Siroco Books.

Al llarg de molts i molts anys, en aquest país només hi ha hagut herois, grans, mitjans, supergrans, petits i quotidians. Ells, fos quina fos la seva situació social, han pogut reconstruir novellescament la seva vida per retrobar-se de nou amb un passat que, tot i dolorós, els ha permès dignificar-se. Molts, però, no ho pogueren fer perquè la mort se'ls imposà a la presó i a deshora. Sempre havíem sentit a parlar de les dones a la guerra civil com d'unes ànimes tothora disposades al sacrifici pels marits, els fills o els pares; treballant en fàbriques, tallers o bé a casa; organitzant colònies o a les joventuts dels partits; fent de milicianes o fugint, el gener del 39, cap a França, amb els fills als braços, tal com se'ns mostra en els documentals filmats al Portús o bé a Hendaia (tant se val, el lloc).

Rera les imatges, el silenci. En surten d'altres a escena: la Sección Femenina, les dones d'Auxilio Social, les jovenetes de la Cruz Roja, les dones dels càrrecs de l'Administració, la nova mestressa de casa, la dona i la filla del Caudillo, i la Literatura, que reconstrueix alguna cosa de la catàstrofe i gosa parlar de llars destrossades. Ningú, però, havia esventat una qüestió tan greu com la de la dona a les presons de la postguerra. Ningú havia dit on eren aquelles dones que sortien en els documentals de guerra amb els punys alçats, lliurant roba per al front republicà, celebrant un primer de maig, abraçades a un milicià o intervenint en un míting (ben poques vegades, tanmateix). Ens pensàvem que havien callat i prou, que els repressaliats foren ells, que els afusellats o detinguts amb penes més llargues que una vida foren ells. D'elles, no n'havíem arribat a saber gairebé res fins avui. Crèiem que la repressió només havia passat comptes als homes, als lluitadors anònims que, de l'afusellament a les galeries humides, havien pagat ben cara la seva aposta per la llibertat. Ara, però, Tomasa Cuevas, en els tres volums publicats, ens parla d'una altra realitat i ens la rebot per la cara. Llegint el llibre, n'emergeixen més i més imatges i es materialitzen dones anònimes —com gairebé totes— que expliquen en primera

persona, tot fent ús de la seva capacitat de testimoni, una aventura rera l'altra, un sofriment rera l'altre: esdeveniments tots ells que s'encreuen a fi d'aixecar acta d'una història que, pel fet de ser de dona, ha estat novament silenciada i, per això mateix, menyspreada. El silenci menysté el significat de moltes vides.

S'ha judicat, sovint erròniament, la radicalitat d'uns determinats pressupòsits tocant a la unilateralitat del punt de vista que, obsessionat per la seva visió androcèntrica, s'oblida —voluntàriament— de discórrer i articular-se conjuntament amb l'activitat que du a terme mitja humanitat: les dones. I aquí, fins ara, s'ha actuat també de la mateixa manera, tot negligint que la lluita antifranquista fou organitzada, viscuda i portada a cap, també, per dones que van pagar amb la presó la gosadia de qüestionar un món en el qual no desitjaven de continuar vivint.

Els llibres de Tomasa Cuevas són un testimoni en brut, un document *per se*, ordenat cronològicament i temàticament a fi de situar cada experiència en el temps i l'espai d'una nit, un matí, un poble, o d'unes ciutats com ara Madrid i Barcelona. L'escrit, en brut, sense brillantor, literàriament parlant, és corpredor; cadascuna de les gairebé vuit-centes pàgines aconsegueix de retre un testimoni més del significat de la impotència i la insubornabilitat, elements propis de qualsevol lluita contra la por.

Tomasa Cuevas parla poc d'ella mateixa, però obre el seu micròfon, en canvi, a d'altres persones que potser mai no haurien parlat; fa, amb això, un treball proper al captenimet metodològic d'allò que anomenem història oral. Tal volta, caldrà dir-ho, hi trobem a faltar un cert objectiu d'entrevista, en esguard d'una utilitat extrema com a material d'anàlisi; per exemple, les qüestions sobre el comportament i el quefer quotidians a la presó, la jerarquització de la vida que hi feien, la sexualitat, les frustracions per la no satisfacció de les seves aspiracions materials. Certament, les entrevistes no es veuen dirigides, són la memòria a borbollades, a seques, on conviuen tant la modestia com una certa vanitat, la ràbia amb la condescendència i el perdó, el plant i l'aventura, l'amargor amb el record dels moments dolços i estimables, la consciència militant amb la personal. Tot alhora, de vegades contradictori; real, però, si més no, en la tan respectable com alterada memòria del passat. Com afecten la memòria el pas del temps i la distància? Com canvia el sentit d'un esdeveniment, viscut amb tota la por del món, arran del que s'esdevé després? Preguntes de l'hora del te enfront d'un document com el que recullen aquests tres volums,

escrits amb tota la passió possible. Han de ser els salons de te o la universitat els que han d'estendre el pont cap a la utilitat científica de testimonis com ara aquest. I fins si no hi ha pont, la realitat viscuda o memoritzada continua existint *per se*. D'altres, en depèn l'anàlisi; i hi serà.

Marta Selva

L'HUMOR DE CALDERS, L'ORIGEN DE LA CAPUTXINADA, LA SINCERITAT DE DURAN REYNALS

En tres llibres recents, que són una bona mostra del que s'investiga i es publica sobre temes catalans, hi trobem un element comú, un fil conductor. Són: l'estudi sobre la ficció literària de Pere Calders, una monografia sobre l'assemblea de constitució del SDEUB i una biografia del metge catalano-nord-americà Francesc Duran Reynals.

Pere Calders: his fiction and ideology, d'Amanda Bath (Londres, 1955), acaba d'ésser traduïda i publicada entre nosaltres (*Pere Calders ideari i ficció*. Barcelona, Edicions 62, 1987). A la pàgina 5 de la seva introducció, Bath, com que «durant la guerra Calders donà suport al PSUC» (i, podem afegir, cinquanta anys després ha participat a *Nous Horitzons* —núms. 87, 97, 100-101— i al volum col·lectiu *La nostra utopia. PSUC, 50 anys d'història de Catalunya*, editat per Planeta) es veu «obligada» a explicar —al lector anglòfon— què és el PSUC. Després d'enumerar els quatre partits «d'orientació socialista i comunista» que el formen, escriu: «durant la guerra, la força més poderosa a l'hora de determinar la política del govern a Catalunya passà a mans d'un nou partit polític: el Partit Socialista Unificat de Catalunya. El PSUC defensava un règim liberal i progressista, de centre-esquerra, disciplinat i oposat a les activitats dels anarquistes i dels grups comunistes revolucionaris». Aquesta curiosa definició no és tangencial. L'humor de Calders —de *L'Esquella de la Torratxa*, ençà— fóra difícil d'entendre sense el PSUC.

La Caputxinada (Barcelona, Edicions 62, 1987) és una monografia meticulosa sobre un episodi important de l'organització de la lluita per la democràcia sota el franquisme. Joan Crexell (Barcelona, 1946),

el seu autor, és prou clar quan diu que la constitució d'un sindicat d'estudiants en una assemblea que reuní més de 500 delegats electes (reunida al convent dels frares caputxins de Sarrià) «no era producte de l'espontaneïtat». I dient això s'acaba amb l'afirmació de F. Fernández Buey que va escriure que «la decisió de crear-lo (el sindicat) va venir de la base». Crexell pensa que cal matisar aquesta afirmació, car «el lloc d'universitaris al voltant del PSUC fou la força dinamitzadora principal d'aquell moviment universitari i del procés que, un cop madur a la base, va permetre la creació del SDEUB».

Francesc Duran i Reynals (1899-1958). Un investigador català de projecció internacional (Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 1986) d'Antoni Roca (Barcelona, 1951) i Thomas F. Glick (Cleveland, EUA, 1939) ha obtingut el darrer Premi Crítica. Una biografia pot ser més que una biografia: pot explicitar l'articulació sempre difícil, sempre matisable, entre projecte personal i vida col·lectiva, entre necessitat i atzar, entre somni català i pràctica americana. Duran estava «situat a l'avantguarda de la recerca biomèdica mundial» i descobrí que el càncer podia ser causat per un virus. Tenia el bon costum d'escriure cartes, on —des de Newstaven, el 1948— deia coses com: «et diré: d'allò encara en sóc una mica, canviant moltes coses i fent infinites salvetats que, no cal dir, no solament no foren admeses per l'ortodòxia sinó que em portarien de dret a un ambient per escriure una altra «souvenirs de la maison de morts» i on, a més a més, et peles de fred... No en faria tant allà com avui en fa aquí: 5 graus sobre zero, Fahrenheit!...»

Iris Zaida

KEYNES EN CATALÀ

John Maynard Keynes: *La teoria general de l'ocupació, l'interès i el diner*. Barcelona, Edicions 62/Diputació de Barcelona, Clàssics del pensament modern, 35, 1987, 358 p. (Traducció de Josep M. Masferrer. Edició a cura de Lluís Argemí i Àngels Martínez. Cronologia i bibliografia de Francesc Roca. Pròleg de Lluís Angel Rojo).

Algunes de les aportacions de més interès, més llamineres, de la literatura econòmica liberal-progressista i/o marxista han estat traduïdes al català. Sense afany d'inventari, anotem: David Ricardo (*El principi d'economia política*), Karl Marx (*El capital*, en curs), Friedrich Engels (*L'origen de la família, la propietat privada i l'estat*), G.D.H. Cole (*Història de l'eco-*

nomia moderna), Vladimir I. Lenin (*Karl Marx*), Maurice H. Dobb (*El capitalisme abir i avui*), Gunnar Myrdal (*Perspectives de la planificació*), John Strachey, Roy Jenkins, etc. (*Problemes actuals del laborisme*), Piero Sraffa (*Producció de mercaderies per mitjà de mercaderies*), Paul A. Baran i Paul M. Sweezy (*El capitalisme monopolista*), Joseph A. Schumpeter (*Capitalisme, socialisme i democràcia*), René Dumont (*Cuba*), Paolo Sylos Sabini (*Assaig sobre les classes socials*), Robert L. Heilbroner i Lester C. Thurow (*Introducció a l'economia*).

És clar que manquen molts noms i que les traduccions són de clàssics i d'assaigs (i no, com caldria esperar, de manuals). Però la *General theory* en català és un esdeveniment (car, fins ara, ha estat traduïda a l'alemany, al francès, al japonès, a l'italià, al castellà, al txec, al serbocroat, a l'hindí, al finès, al romanès, a l'hongarès i al rus).

L'edició catalana, d'altra banda, és curiosa: Lluís Argemí, Àngels Martínez Castells i Francesc Roca estan, o han estat vinculats, a *Nous Horitzons*. En canvi, el pròleg de L. A. Rojo és visiblement anti-keynesià i notòriament allunyat de les posicions d'esquerra.

Llegir *La teoria general* no és gens senzill. Es pot començar pel sensacional capítol final. Fins i tot, per la darrera frase: «tard o d'hora, però, són les idees les que són perilloses, per al bé i per al mal, i no els interessos creats».

I. Z.

LA PROPOSTA EUROPEA DEL PSUC

PSUC: *L'Europa comunitària. Una proposta del PSUC.* Catalunya, PSUC, 1987, 27 p.

Un opuscle insòlit en la bibliografia catalana sobre Europa que ja constitueix un conjunt de llibres que comença a fer patxoca. Insòlit, per diverses raons. L'autor és un partit polític —el PSUC— i és ben poc freqüent, a casa nostra, que els partits polítics arribin a publicar un opuscle amb cara i ulls. Insòlit per això: perquè té cara i ulls. És a dir, perquè inclou: a) una síntesi de la visió que el PSUC ha tingut de les Comunitats europees d'ençà de la denúncia inicial de la constitució de la CECA, el 1950; b) una bona anàlisi de les institucions actuals de la CE, inclosa la composició dels grups parlamentaris (el Grup comunista és format per representants de 5 es-

tats: Itàlia, França, Grècia, Portugal i Dinamarca); c) una explicació del pressupost de la CE (el 63 % és absorbit pel FEOGA, és a dir, per les subvencions als agricultors) i dels seus problemes econòmics actuals: disminució de la taxa de productivitat, pèrdua de competitivitat, caiguda dels salaris reals, un 12 % d'actius en atur; d) una proposta política —que jo anomenaria realista-radical— en tres plans: la reforma institucional —*l'Europa dels ciutadans*: la democratització del Parlament europeu, la TV europea, el català, patrimoni d'Europa—; la reforma econòmica i la reforma política; la progressiva dissolució dels blocs.

Diagrames, taules estadístiques, el mapa del PIB per habitant i per regions (segons el qual, només els Països Catalans i Madrid s'assemblen a Europa), quadres sinòptics: els justos, sense enfarfegaments. I una redefinició del programa del PSUC: «El PSUC, que forma part de l'esquerra europea, vol impulsar la mobilització solidària de l'espai social comunitari, cap a l'Europa dels ciutadans».

Francesc Roca

Què cal ensenyar?

Barcelona ensenya. 4 anys de l'Àrea d'ensenyament

Hivernacle. Parc de la Ciutadella. Barcelona
abril-maig 1987

Una mostra del treball d'una àrea municipal (de la qual és responsable Eulàlia Vintrolà) presentada amb força d'espectacle. Omplir un palau de vidre amb dibuixos, dictats, pissarres, guixos i ordinadors no és, és clar, senzill. Ha calgut pouar en les velles tradicions barcelonines de l'escenografia, el pessebrisme i l'aparadorisme. I, ben entès, de la pròpia tradició de les exposicions de treballs escolars. Si el treball és col·lectiu, i anònim, fóra injust silenciar noms com ara Carme Turró, Mariona Ribalta, Artur Acebedo, Xesca Grau o José Luis Nievas, o el d'Enric Franch, que, de segur, han donat un gir important a l'exposició: els cubs penetrables que contenen informació s'esqueixen, o els neix un arc, o un bosc. Els problemes sorgeixen quan ens endinsem en els continguts de l'ensenyament. Quina natura cal ensenyar? Quin paisatge urbà és modelic? Quin tipus de llengua? Quins llibres posem a la biblioteca? Quines revistes? Quins programes fem servir? La mostra ens explica, sobretot, com s'ensenya. I, també, què s'ensenya. Però és ben cert que, en aquesta direcció, el debat no és, ni de bon tros, totalment obert.

Cròniques marxianes

NORMALITAT

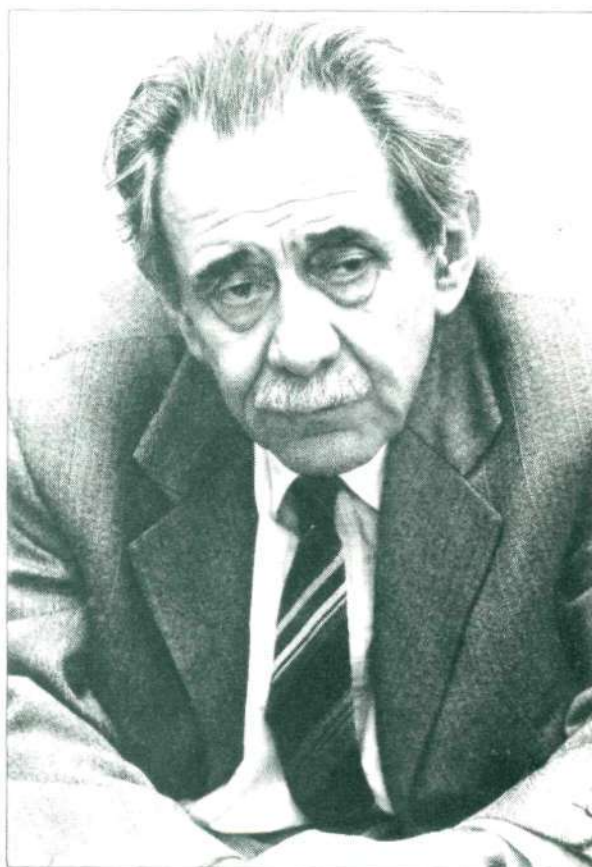
Luciano Lama, el mític dirigent sindical italià, era a Barcelona fa unes setmanes (el 31 de gener), a les Primeres jornades de reflexió sindical del PSUC. L'1 de març, diumenge, el filòsof hongarès i antic vice-primer ministre Georgy Arzel, va passar per Barcelona i s'entusiasmà gairebé amb tot. Els mots que més pronuncià foren: Luckacs, Gaudi i conyac. Per assistir a unes jornades catalanes sobre el Parlament europeu l'eurodiputat Roberto Barzanti, alcalde de

Siena, viatjà fins al carrer Ciutat. Europa ens espera. Una delegació del Partit comunista portuguès encapçalada pel seu secretari general, Alvaro Cunhal, ha visitat Catalunya els dies 27 i 28 de març. El seu missatge, modest i alhora vigorós, ha fet impacte. Rafael Ribó acabà la seva intervenció al Palau de Congressos de Montjuïc en portuguès. El director del diari L'Unità i senador comunista Gerardo Chiaromonte ha dictat una conferència a Barcelona el 27 d'abril amb motiu del 50è. aniversari de la mort d'Antonio Gramsci.

Gerardo Chiaromonte

Alvaro Cunhal

Georgy Arzel

Editorials: LA C.E.I L'ESQUERRA EUROPEA ● SOM 10 MILIONS ● Ricard Vinyes: NOTÍCIA ACTUAL DEL COMUNISME ● Alfons Labrador / Pep Martí: BALANÇ DE LES ELECCIONS SINDICALS ● Manuel Larrosa, Lluís Cantallops, Joan Carles Fernández i altres: AJUNTAMENTS ● ENQUESTA MUNICIPAL ● Francesc Rodon: NYIC NYIC FA ESCUDELLA ● Manuel de Seabra: L'ULL DE POLIFEM ● Antoni Gutiérrez: EUROPA.

